

วารสาร มจร. เลย ปรีทัศน์

JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2563

Vol. 1 No. 1 January – April 2020

ISSN. 2730-1451

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Loei Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ JOURNAL OF MCU, LOEI REVIEW

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ เป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา แก่อาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และบุคคลทั่วไป 2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) รัฐศาสตร์ 2) พระพุทธศาสนา 3) บริหารการศึกษา 4) ครุศาสตร์ 5) ศิลปศาสตร์ 6) รัฐประศาสนศาสตร์ 7) ศึกษาศาสตร์ บทความทุกเรื่อง มีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ดีมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย กำหนดการเผยแพร่ 3 ฉบับ ต่อปี ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน) ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม) ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

กองบรรณาธิการวารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย มีความยินดีรับบทความวิจัย (Research article) บทความวิชาการ (Academic article) ที่ยังไม่เคยเผยแพร่ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน ผู้สนใจสามารถดูรายละเอียดได้ที่ <http://loei2.mcu.ac.th>
<https://www.facebook.com/MCUloei2>

กองบรรณาธิการวารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 119 หมู่ 5 ตำบลศรีสองรัก อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42100.

โทรศัพท์ : 042-039 - 630

โทรศัพท์ : 085-419 - 3595

Email : mculoe119.journal@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW) เป็นวารสารวิชาการ เกิดจากปรัชญาของ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คือ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม กองบรรณาธิการ ได้ตระหนัก รวมทั้งภารกิจที่จะจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย รวบรวม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้น ไปสู่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไปได้กว้างขวาง อันจะยังคุณค่าต่อการศึกษาอย่างสูง

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW) ฉบับปฐม เพื่อให้บทความ ที่ดีมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บทความทุกเรื่อง มีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ดีมีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล วารสารฉบับนี้ 8 เรื่อง ประกอบด้วย บทความวิจัย 5 เรื่อง เช่น “การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” และบทความวิชาการ 3 เรื่อง เช่น “ผู้นำกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย” เป็นต้น

กองบรรณาธิการ วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW) มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพระดับชาติจนถึงระดับนานาชาติต่อไปในอนาคต เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอด การพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป กราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายนอกและภายในทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาเพื่องานวิชาการ ประเมินบทความอย่างมีประสิทธิภาพให้กับกองบรรณาธิการ และขอเชิญชวนนักวิชาการ คณาจารย์ นักวิจัย นิสิตนักศึกษา ทุกสถาบัน เสนอบทความเพื่อเข้ารับการพิจารณากลับกรองตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่งานอันมีคุณภาพต่อสาธารณะ เพื่อเกิดประโยชน์ต่อไป ในสังคม ท่านสามารถส่งบทความมายังรายละเอียดที่แจ้งไว้ เพื่อเป็นการพัฒนาวารสารวิชาการ กรุณาเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการน้อมรับคำแนะนำข้อคิดเห็น ด้วยความยินดี ขอคุณ

(ดร.จารุกิตต์ พิริยสุวัฒน์)

บรรณาธิการ

JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW

ISSN 2730-1451

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน 2563

Vol. 1 NO. 1 January – April 2020

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) รัฐศาสตร์ 2) พระพุทธศาสนา 3) บริหารการศึกษา 4) ครุศาสตร์ 5) ศิลปศาสตร์ 6) รัฐประศาสนศาสตร์ 7) ศึกษาศาสตร์

เจ้าของ

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่ปรึกษา

พระราชปริยัติกิจวิ, ศาสตราจารย์ ดร.

ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์

พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รองศาสตราจารย์ ดร.

พระราชปรีชามานี,ดร.

บรรณาธิการบริหาร

ดร.จารุกิตติ์ พิริยสุวัฒน์

กองบรรณาธิการ

พระมหาสุวิทย์ ปภัสโร, รองศาสตราจารย์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาประพันธ์ สิริปัญญา, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาวัฒนา สุรจิตโต,ดร. : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร. จักรกฤษณ์ โปตาพล : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ หัสรินทร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาจินดา ถิรเมธี,ดร. : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาสุจิต ชาญทุฒ,ดร. : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ฝ่ายพิสูจน์อักษร

พระปลัดธนากร สนตมโน,ดร.

พระมหาสมศักดิ์ สติสัมปนโน

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ มกราคม - เมษายน พฤษภาคม - สิงหาคม และ กันยายน - ธันวาคม

สถานที่จัดพิมพ์

โรงพิมพ์ บ้านนาอ้อ โทรศัพท์ : 086 – 238-2041

ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความประจำฉบับ

(Peer reviewers)

ศาสตราจารย์ ดร.ดุสิตวัฒน์ แก้วอินทร์	: นักวิชาการอิสระ
พระมหามิตร ฐิตปญโญ, รองศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รองศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสังเวช จันทโสภี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูปริยัติคุณรังสี, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร,ดร.	: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย สิงอุดม	: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ บุญชัยนันทน์	: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาคร พรหมโคตร	: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภุมมา	: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน โรจน์ประเสริฐ	: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.การุณันท์ รัตนแสนวงษ์	: มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชำนาญ ทองเย็น	: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณาทองเย็น	: มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
ดร.มหิธร จิตตเกษม	: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ดร.ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง	: สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

- บทความทุกเรื่องจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ข้อความและเนื้อหาในบทความที่ดีพิมพ์เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็น และความรับผิดชอบของ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา หากให้มีการอ้างอิงเจ้าของบทความ และแหล่งที่มาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

CONTENTS

JOURNAL OF MCU.
LOEI REVIEW

บทความวิจัย

- 05 การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี : กาญจนา ยงเสมอ, พ.ต.ต.
ดร.ฐิติวัฒน์ ยะชัยมา, ดร.ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง
- 18 กรณีศึกษาหลักอภินิหารกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน
โดยการครอบครองปรปักษ์ : พระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์ (ทองสะ
คม), ดร.สหชาติ ทันทิ, นายเกษม ประพาน
- 29 การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์
: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย : ธนพัฒน์ เฉลิมรัตน์
, ชิต จุลราช, จิรจิตต์ภณ ปริยสุวัฒน์
- 40 พุทธธรรมน้อมนำจิต : ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำเลย
จังหวัดเลย : ว่าที่ร้อยตรี นิคม จิตรมา, จิรจิตต์ภณ ปริยสุวัฒน์
- 50 ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามหลักพุทธธรรม :
ดร.สิริ ศุภผล, พระประเจน ทองเหมะ, พระครูพิสุทธิธรรมาภรณ์

บทความวิชาการ

- 64 ผู้นำกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย : ศตวรรษ สงกาพันธ์,
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม, ดร.อาทิตย์ วรรณะ
- 72 คุณธรรม และจริยธรรมของนักปกครองตามหลักพุทธธรรม
เพื่อนำไปสู่สันติสุขในยุคปัจจุบัน : พระปลัดธนากร สนมโน
(เพราะถะ),ดร., สมชาย หานนท์
- 84 การศึกษาเปรียบเทียบพุทธจริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ทั่วไป :
พระมหาสุภวิชัย ปภัสโร (วิราม),รศ., พระครูใบฎีกาวิศักดิ์
นรินโท

ท้ายบท

- 100 วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มจร

การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี
อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
กาญจนา ยงเสมอ พ.ต.ต.ดร.ฐิติวัฒน์ ยะชัยมา ดร.ธีรวัฒน์ แจ่มกระจ่าง
สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับแนวทางการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาล นครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตามข้อมูลส่วนบุคคล ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ประชาชนในเขตเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 ตำบล รวมทั้งหมดจำนวน 254,891 คน นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane, 1967) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเชิงสำรวจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบใช้สถิติ t-test และ F-test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของ Scheffe's

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษามัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา สถานที่พักอาศัยอยู่ในตำบลท่าทราย
2. ผลการศึกษาระดับในการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 3.94 , S.D. = 1.153)
3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมพบว่าสอดคล้องกัน อยู่ในระดับมาก และอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สำคัญ : การพัฒนา เทศบาล

มจร

IMPLEMENTATION OF THE DEVELOPMENT PLAN OF NONTHABURI MUNICIPALITY MUEANG NONTHABURI NONTHABURI PROVINCE

ABSTRACT

This research study The objective is to study the level of the development guidelines of Nonthaburi Municipality, Mueang Nonthaburi Province. Nonthaburi And to compare the operations according to the development plan of Nonthaburi Municipality Mueang Nonthaburi Province Nonthaburi According to personal information The sample population used in the study was people in Nonthaburi Municipality. Mueang Nonthaburi Province Nonthaburi Province, 5 sub-districts, totaling 254,891 people Taken to determine the sample size used in the research By using the formula of Taro Yamane (Taro Yamane, 1967), a sample of 400 people were used to collect data. Is a survey questionnaire The reliability is 0.92. The data analysis of the researcher. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, arithmetic. Standard deviation The comparison is based on t-test and F-test (One-way ANOVA). If differences are found, then pair tests are performed using Scheffe's testing methods.

The research found that

1. The results of personal data analysis of the respondents found that most of the respondents are female. Between 31-40 years old, graduated in bachelor's degree Career as a student / student Accommodation in Tha Sai Subdistrict.
2. The results of the study on the implementation of the development plan of Nonthaburi Municipality Mueang Nonthaburi Province Nonthaburi Management according to good governance principles In overall, it was at the high level with the mean value ($\bar{X}$ = 3.94, S.D. = 1.153).
3. The comparison of the operations according to the development plan of Nonthaburi Municipality Mueang Nonthaburi Province Nonthaburi In general, it is found that it is consistent At a high level And with statistical significance at the level of .05

Keywords : Development , municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องทำเพื่อยุติการพึ่งพาที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวก่ายการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย , 2560)

เทศบาลนครนนทบุรี ได้ยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2479 โดยครอบคลุมตำบลสวนใหญ่ทั้งตำบล มีพื้นที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร (ตามพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 53 หน้า 1196) และด้วยความเจริญจากสภาพพื้นที่อันเป็นเมืองปริมณฑล พื้นที่ติดต่อกรุงเทพมหานคร ความเหมาะสมทางด้านผังเมือง เขตเทศบาลพื้นที่ 2.5 ตารางกิโลเมตร มีอาคารบ้านเรือนหนาแน่นเต็มพื้นที่แล้ว ความต้องการในการให้บริการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการมีมากขึ้น และความเหมาะสมด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวของชุมชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว เทศบาลจึงได้รายงานกระทรวงมหาดไทยขอขยายเขตเทศบาลจากเดิมออกไปอีก 4 ตำบล คือ ตำบลตลาดขวัญ ตำบลบางเขน ตำบลบางกระสอ และตำบลท่าทราย ต่อมาเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2538 ได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเทศบาลเมืองนนทบุรีขึ้นเป็นเทศบาลนครนนทบุรี มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 กันยายน 2538 ถึงปัจจุบันเขตพื้นที่ได้เพิ่มขึ้นเป็น 35.9 ตารางกิโลเมตร และมีตำบลสวนใหญ่เพิ่มขึ้นอีก 1 ตำบล โดยมีพันธกิจ (Mission) ในการสร้างเสริมระบบการบริหารจัดการตามหลัก ธรรมาภิบาล ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ทั่วถึง พัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชนเมืองให้มีความน่าอยู่และยั่งยืน สนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา กีฬา นันทนาการ สาธารณสุข สวัสดิการต่างๆ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมถึงการเน้นสร้างเสริมศักยภาพบุคลากร ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม (เทศบาลนครนนทบุรี, 2562)

การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี ทั้ง 3 หัวข้อ ดังนี้ 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ 3) การพัฒนาศักยภาพ โดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการและแนวทางในการบรรลุพื้นฐาน ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่นและปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการวางแผนการพัฒนามีความสำคัญต่อเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นแนวทางมุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการเกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางของการวางแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ให้สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำข้อมูลนี้ได้จากการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวัดระดับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ตามข้อมูลส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลต่างกับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้พื้นที่ของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ศึกษา
2. ขอบเขตด้านประชากร
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรจากเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสวนใหญ่ จำนวน 36,276 คน ตำบลตลาดขวัญ จำนวน 48,474 คน ตำบลบางเขน จำนวน 42,374 คน ตำบลบางกระสอ จำนวน 56,198 คน ตำบลท่าทราย จำนวน 71,569 คน รวมประชากรทั้งหมด 254,894 คน
- 3 ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการดำเนินการตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา
 - 4) อาชีพ และ 5) สถานที่อยู่อาศัย
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำเนินการตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2562

ประโยชน์ของการวิจัย

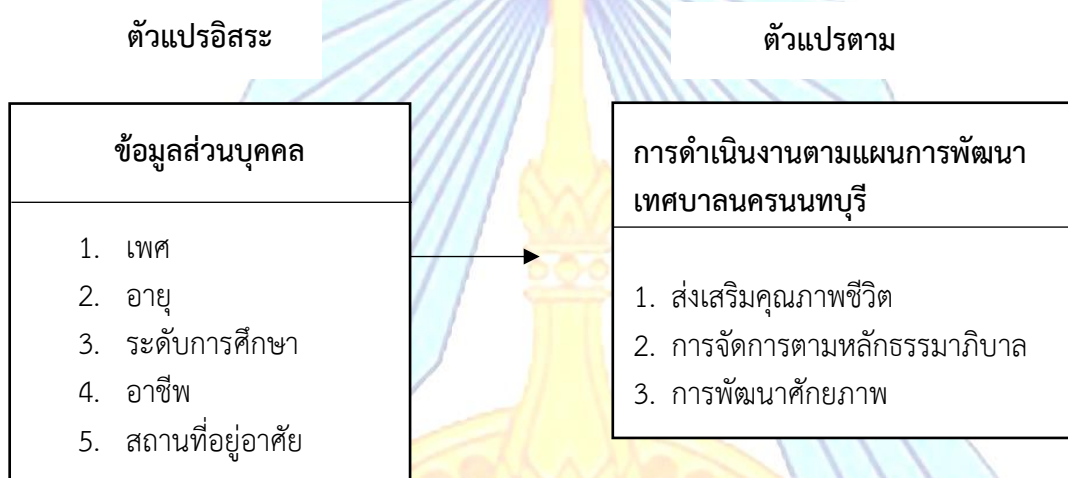
1. ได้ทราบถึงการดำเนินการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนางานที่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2. สามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาหน่วยงานอื่นๆ ตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ใช้ต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำแนวทางการศึกษาของ ชยานันท์ อมาตย์ทัศน์ และ สุจินต์ สิมารักษ์ (2561) การตอบสนองการทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมต่อความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหนองหัวอำเภอชุมฉวาปี จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล หนองหัวในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการริเริ่มโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งประชาชนมีทัศนคติต่อผลจากการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาท้องถิ่นในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งโครงการด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชนมากที่สุดรองลงมาคือโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับแนวทางการปรับปรุง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหนองหัว ได้แก่ 1) การประชาสัมพันธ์การประชาคมผ่านช่องทางที่หลากหลาย 2) การสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน ถึงความสำคัญของการประชาคมแผนพัฒนาตำบล 3) การกำหนดปฏิทินวันเวลาในการประชาคม มาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ , แนวคิดของวิภาวรรณ เกิดผา และปรียานุช พรหมภาสิต (2560) การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบล จังหวัดกำแพงเพชร , แนวคิดของณัฐา เกิดทรัพย์, วณิศาศิริวรสกุล และ ปฐมชนก ศิริพัชร (2559) การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วม ในกระบวนการแผนยุทธศาสตร์ ศึกษาเปรียบเทียบเทศบาลเมืองลาดสวายกับเทศบาลเมืองบึงยี่โถ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการแผนยุทธศาสตร์เทศบาลเมืองลาดสวาย , แนวคิดของไชยวุฒิ หลักฐาน และดวงใจ พุทธวงศ์ (2558) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2554-2556) ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเสด็จ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากร และประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของแผนสามปีจำนวน 40 คน, แนวคิดของจิตติธินา ใจเพียร (2558) การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน : ภายใต้อะบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล ตำบลเหมืองง่า, แนวคิดของรัฐ กันภัย (2557) การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของ เทศบาลเมืองชะอำ

อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี, แนวคิดของประยูร อิมิวัตร(2557) การวิจัยเรื่อง แนวทางการวางแผนพัฒนา สามปีของเทศบาล ในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีประสิทธิผล และประสิทธิภาพ , แนวคิดของเยาวภา ปักโคทานัง และ จีรวัฒน์ เจริญสุข (2557) การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม และแนวคิดของอรทัย ทวีระวงษ์ (2557) อ้างถึงใน พิศสมัย หมกทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร มาใช้เป็นตัวแปรสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลนครนนทบุรี จำนวน 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลสวนใหญ่ ตำบลตลาดขวัญ ตำบลบางเขน ตำบลบางกระสอ และตำบลท่าทราย ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) สถานที่อยู่อาศัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ดังนี้ ได้แก่ 1) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต 2) การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ 3) การพัฒนาศักยภาพ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการดำเนินงานการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) สถานที่อยู่อาศัย สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage) จากนั้นวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean: $\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาช (Cronbach, 1990)

2.2. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) โดยใช้สูตรการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: index of Objective Congruency)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรีตามข้อมูลส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที่ t-test (Independent Samples) และการทดสอบค่าเอฟ F-test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมา เป็นเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ตามลำดับ

2. อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3 และมีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 รองลงมา มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.0 และมีระดับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 63 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.8 ตามลำดับ

4. อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมา มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 และมีอาชีพรับราชการ จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ

5. สถานที่อยู่อาศัย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในตำบลท่าทราย จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0 รองลงมา พักอาศัยอยู่ในตำบลบางกระสอ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 22.0 และพักอาศัยอยู่ในตำบลตลาดขวัญ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตามลำดับ

6. สรุป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มากที่สุด จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.2 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.8 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ พักอาศัยอยู่ในตำบลท่าทราย จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.0

ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

ภาพรวม การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 1.165) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 1.153) รองลงมา ได้แก่ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.157) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายต่ำที่สุด ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.185) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (การส่งเสริมคุณภาพชีวิต) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = 1.157) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.061) รองลงมา ได้แก่ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 1.178) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายต่ำที่สุด ได้แก่ ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ปัญหของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.162) ตามลำดับ

2. ระดับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 1.153) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความโปร่งใสในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 1.070) รองลงมา ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 1.178) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายต่ำที่สุด ได้แก่ การดำเนินงานเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 1.115) ตามลำดับ

3. ระดับการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี (การพัฒนาศักยภาพ) ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 1.185) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 1.143) รองลงมา ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 1.172) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายต่ำที่สุด ได้แก่ ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.315) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

1. เพศ การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับการดำเนินงานการพัฒนาตามแผนของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-test (Independent Sample Test) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 2 กลุ่ม โดยภาพรวม พบว่า เพศที่ต่างกันมีระดับการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศที่ต่างกันมีระดับการพัฒนาแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($t = -2.13$, Sig = .033) โดยประชาชนเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี มากกว่าเพศชาย

2. อายุ การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับการดำเนินงานการพัฒนาตามแผนของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ โดยใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 3 กลุ่มขึ้นไป โดยภาพรวม พบว่า อายุ โดยภาพรวม พบว่า อายุที่ต่างกันมีระดับการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อายุที่ต่างกันมีระดับการพัฒนาไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ระดับการศึกษา การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 3 กลุ่มขึ้นไป โดยภาพรวม พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกันมีระดับ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีระดับการพัฒนาไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อาชีพ การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอาชีพ โดยใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 3 กลุ่มขึ้นไป โดยภาพรวม พบว่า อาชีพที่ต่างกันมีระดับการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาชีพที่ต่างกันมีระดับ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. สถานที่อยู่อาศัย การวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกสถานที่อาศัย โดยใช้สถิติ F-test (One-Way ANOVA) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 3 กลุ่มขึ้นไป โดยภาพรวม พบว่า สถานที่อยู่อาศัย ที่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมและรายด้านพบว่า

1. เพศ การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับการดำเนินงานการพัฒนาตามแผนของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติ t-test (Independent Sample Test) ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่ม 2 กลุ่ม โดยภาพรวม พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีระดับการพัฒนา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีระดับการพัฒนาแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ($t = -2.13$, $Sig = .033$) โดยประชาชนเพศหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี มากกว่าเพศชาย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การส่งเสริมคุณภาพชีวิต จำแนกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวภา ปักโคพานัง และ จีรวัดณ์ เจริญสุข (2557) การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1) การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำโดยรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนในเขตเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีความจำเป็นในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาทั้งใน และนอกโรงเรียน กีฬา สวนสาธารณะ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ คุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส การสังคมสงเคราะห์ ภาคประชาชนในรูปแบบต่างๆ รวมถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตเทศบาลนครนนทบุรี จึงเป็นสาเหตุหลักทำให้มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล จำแนกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ורתัย ทวีระวงษ์ (2557) อ้างถึงใน พิศสมัย หมกทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ดำเนินการโดยการวิจัยเชิงสำรวจ กับกลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์สถิติข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารในหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามเป้าหมายโดยนำทรัพยากรมาให้ใช้แบบประหยัด ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้บุคคลต่างๆ เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งกระบวนการบริหารเป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามลำดับขั้นตอนเป็นระบบ มีการวางแผนการจตุตถการ หรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การงบประมาณก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร ดังนั้นจึงพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. การพัฒนาศักยภาพ จำแนกในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ตีมัน (2560) อ้างถึงใน เสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขนุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านการวางแผน ส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบการศึกษาความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลบางขนุน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และลักษณะที่อยู่อาศัยต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระยะเวลาที่อาศัย เขตตำบลที่อาศัยอยู่ ต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) เทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ควรให้ความสำคัญด้านการจัดงบประมาณ ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการวางแผน และการจัดการองค์การมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้บริหารองค์การมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) เทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนบุคคลในทุกประเภท โดยเฉพาะกลุ่มบุคลากรที่ยังมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี เพราะปัจจัยนี้ส่งผลต่อปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1) ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ด้วยเพื่อจะทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

2) ควรมีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ที่มีความสัมพันธ์กับเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อจะทำให้ทราบถึงข้อมูลเชิงลึกที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของเทศบาลนครนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2562). **คู่มือการติดตามและประเมินผลการจัดทำและแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ออนไลน์เข้าถึงได้จาก <http://www.dla.go.th/work/e-book/eb3/3k.html>
- การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (Core Competencies)**. (2558). ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562 .blocggang.com/mainblog.php? id = kanyamon & month = 09-08-2015 & group = 13 & gblog = 1
- ชยานันท์ อมาตย์ทัศน์ และสุจินต์ สิมารักษ์. (2561). **การตอบสนองการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม**. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562. [https : conference 2017](https://conference2017.comference2017.com)
- ชวัลรัตน์ ทองนิล. (2545). **ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.08**. ค้นเมื่อวันที่ 18 กันยายน 2556
- ไชยวุฒิ หลักฐาน และดวงใจ พุทธวงศ์. (2558). **การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาสามปี**. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 เมษายน – กันยายน 2558. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562 [https : //www.tei-thaijo.org](https://www.tei-thaijo.org)>
- โชคสุข กรกิตติชัย. **ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. (สิงหาคม 2560).
- รุติอัสสนา ใจเพียร. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองง่า อ.เมืองลำพูน จังหวัดลำพูน**. ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยเนชั่น ตุลาคม 2558 ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562. [It.nation.ac.th> tu > files \(PDF\)](http://it.nation.ac.th/tu/files)
- บ้านจอมยุทธ. **ความหมายของการพัฒนา แนวคิดและวิวัฒนาการ**. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562. <http://www.baamjomyut.co>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545:103 Likert Scale , Likert , 1961). **แบบมาตราส่วนประมาณค่ามีระดับประเมิน 5 ระดับ**. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562
- ประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน**. สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. ค้นเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2562

กรณีศึกษาหลักอทินนาทานกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยการครอบครองปรปักษ์

พระครูพิสุทธธรรมาภรณ์ (ทองสะคม) ดร.สหชาติ ทันทิ นายเกษม ประพาน

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กรณีศึกษาหลักอทินนาทานกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ และ เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินหลักอทินนาทานกับเกณฑ์ตัดสินหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก อรรถกถา เอกสารวิชาการทางพระพุทธศาสนา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า หลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทในฝ่ายบรรพชิต คือ พระบัญญัติและอนุบัญญัติ หรือองค์แห่งอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 2 ปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาค 1 ส่วนหลักอทินนาทานในฝ่ายฆราวาสได้แก่หลักเบญจศีลเบญจธรรม

หลักกฎหมายว่าด้วยการครอบครองปรปักษ์ ได้แก่บทบัญญัติมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่บัญญัติว่า บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ เป็นการได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นที่เจ้าของยังไม่สละการครอบครองและยังไม่ได้ให้ เพียงแต่ผลอผลของการครอบครองทรัพย์สินนั้น แม้จะเป็นการได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยผลกฎหมายก็ตาม แต่ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าการได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นที่เจ้าของไม่ได้ให้ถือเป็นการลักทรัพย์ ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะมีราคามากน้อยก็ตาม บทบัญญัติมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย ถือเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติขึ้นขัดต่อหลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท

คำสำคัญ: กรรมสิทธิ์ ครอบครองปรปักษ์

มจร

CASE STUDY OF PRINCIPLE OF ADINNADANA AND THE OWNERSHIP OF ESTATE OWNED BY HOSTILE POSSESSION

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper are to study the principle of adinnadana (not taking other property) in Theravada Buddhist literature and the law related with ownership of estate owned by hostile possession, and to do analytical study of the criteria of the adinnadana's principle and that of the law related with ownership of estate owned by hostile possession. This research is conducted based on qualitative research methodology, collecting the data from the Pali Canon and Pali commentary, academic paper, the Civil and Commercial Code, and related document, concluded with analytical approach.

The result of the study found that the principle of adinnadana in Theravada Buddhist literature was one of the regulations code (vinaya) of the Parajika offence unit 2, as depicted in the Vinaya Pitaka (disciplinary code) Mahavibhanga part 1 and also it was one of the five precepts.

In the case of the matter of law regarding hostile possession was related with section 1382 of the Civil and Commercial Code which described thus, a person who owned other property openly with intention to take, if it is the immovable property owned continuously over 10 years or if it is the moveable property owned continuously over 5 years, a person could be considered as the owner of those properties.

Ownership of Estate Owned by Hostile Possession was the possession of the other people's property which had not been abandoned by the owner and consented ownership to other. The owner was merely unaware those properties. Even though the ownership of estate owned by hostile possession was legally established by law, in Buddhism, one possessed the other people's property with doubts and of more or less value of estate. Delegated legislation of the section 1382 of Civil and Commercial Code could be considered as a contradictory with Adinnadana in Theravada Buddhism.

Key Word: Ownership, hostile Possession.

บทนำ

วิธีการแรกที่มนุษย์ใช้แสดงความเป็นเจ้าของในปัจจุบัน คือการปักปันเขตแดนเพื่อแสดงขอบเขตการครอบครองและแสดงความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินให้ชัดเจน การปักปันเขตแดนเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของครั้งแรกในครั้งพุทธกาล เกิดจากมนุษย์ทำการปักปันแบ่งเขตแดนเพื่อเก็บเกี่ยวข้าวสาลี ที่เกิดมีอยู่ในธรรมชาติ ให้เป็นสัดส่วนของใครของมัน ดังความปรากฏในอัครัญสูตรตอนหนึ่ง ความว่า...ความพร้อมได้ปรากฏให้เห็นจึงได้มีข้าวสาลีเป็นหย่อม ๆ ทางที่ดีเราควรแบ่งข้าวสาลีและปักปันเขตแดนกันเถิด ครั้นนั้น สัตว์ทั้งหลายจึงพากันแบ่งข้าวสาลีและปักปันเขตแดนกัน (ที.ปา.(ไทย) 11/128/94-95:มจร.) จากพุทธพจน์นี้สะท้อนให้เห็นว่ามนุษย์ในสังคมนั้นรู้จักและเข้าใจหลักการของแดนแห่งสิทธิครอบครองและแดนแห่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และรู้ว่าจะสามารถเป็นเจ้าของและครอบครองซึ่งทรัพย์สินนั้นมาแต่ดึกดำบรรพ์แล้ว แต่เพราะมนุษย์ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อมนุษย์ด้วยกันเอง เพราะมีความโลภอยากได้ ความอยากมีและอยากสะสมไว้ จึงมีการกระทำทึบนาทานในทรัพย์สินของมนุษย์ด้วยกันเองเกิดขึ้นศีล 5 ข้อทึบนาทานถือเป็นหลักศีลธรรมขั้นพื้นฐานที่ใช้เป็นบรรทัดฐานในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เป็นศีล ที่ปรากฏในหลักคำสอนหลายศาสนา (เสฐียร พันธรังษี, 2533:55) และมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย ก็บัญญัติว่าบุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 3 ของประเทศไทย.มาตรา, 1382.) จะเห็นได้ว่ากฎหมายไทยนั้นให้การยอมรับหลักการได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ ผลจากที่มีการบัญญัติมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยนี้จึงพบว่าสังคมไทยในปัจจุบัน มีการโต้แย้งคัดค้านและแย่งกรรมสิทธิ์ทั้งในสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ จนมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลไทยมากขึ้น สาเหตุที่แท้จริงของปัญหามาจากการบัญญัติกฎหมายของภาครัฐ หรือเป็นเพราะศีล 5 ข้อทึบนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท สื่อมสลายไปจากจิตใจของพุทธบริษัททั้ง 4 คดีความที่ฟ้องให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์จึงมีมากขึ้น เห็นได้จากที่นักนิติศาสตร์ได้รวบรวมสถิติที่คดีเกิดขึ้นไว้ ดังนี้ คือ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 3 ของประเทศไทย.มาตรา, 1382)

- (1) ตั้งแต่ พ.ศ. 2479 ถึงพ.ศ. 2492
- (2) ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 ถึงพ.ศ. 2502
- (3) ตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2517
- (4) ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2528
- (5) ตั้งแต่ พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2540 และ ปี พ.ศ. 2542 ถึงพ.ศ. 2549

ด้วยเหตุผลและแรงจูงใจดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกณฑ์ตัดสินอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท กับเกณฑ์ตัดสินหลักกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

โดยการครอบครองปรปักษ์ และเพื่อวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินหลักกฎหมายมาตรา 1382บัญญัติไว้ สอดคล้องหรือขัดต่อหลักศีลธรรมข้อหินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาหลักข้อหินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ในสังคมไทย
- 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินหลักข้อหินนาทานกับเกณฑ์ตัดสินหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ในสังคมไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีเชิงพรรณนา (Descriptive) และมีลักษณะเป็นพุทธจริยศาสตร์ประยุกต์ (Applied Buddhist Ethics) ซึ่งแบ่งขั้นตอนการศึกษาวิจัยไว้ 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการศึกษาเอกสารมี 2 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาหลักข้อหินนาทานศีล 5 ข้อที่ 2 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท จากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary sources) ได้แก่ พระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) วรรณคดี ฎีกาอนุฎีกา ตำราทางวิชาการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

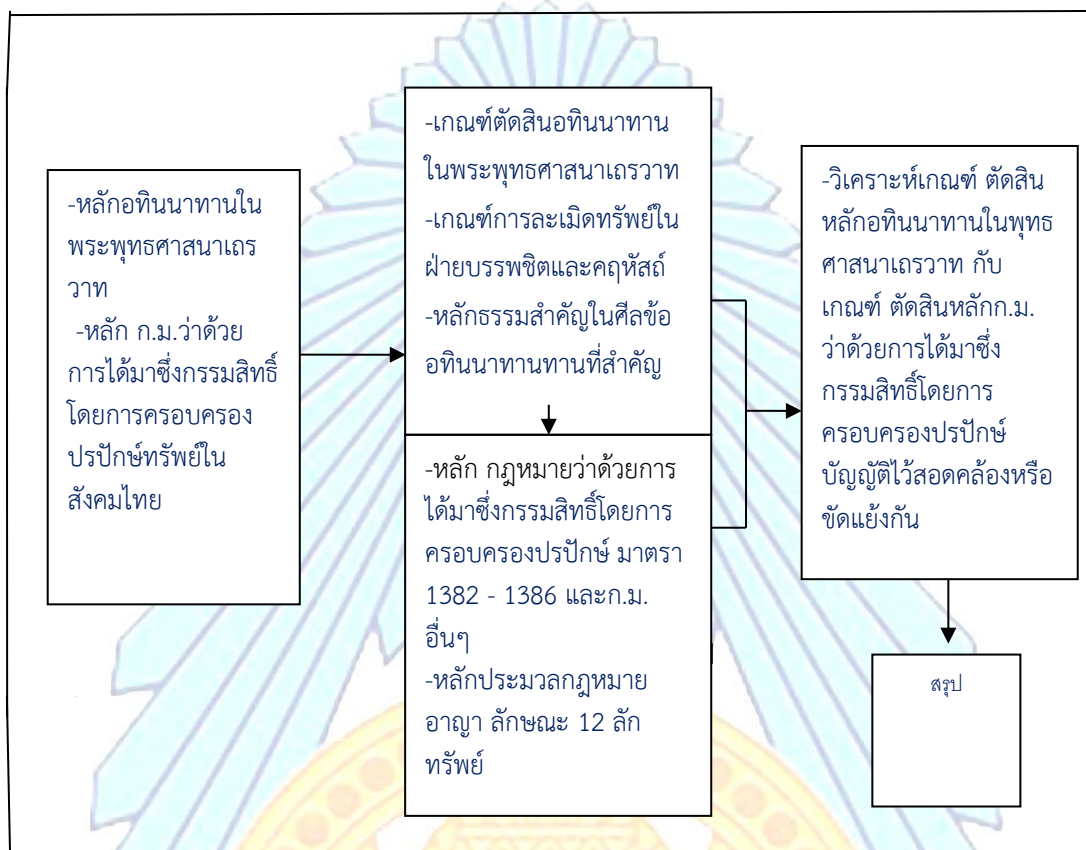
2) ขั้นตอนการศึกษากฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ ตามมาตรา 1382 ถึง มาตรา 1386 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary sources) ต่างๆ ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 หมวด 3 ลักษณะ 3 (ครอบครอง) ประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ลักษณะ 12 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการลักทรัพย์และประเด็นอื่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกัน พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ.2511 พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543 และเอกสารทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่คำพิพากษาศาลฎีกา หนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาวิเคราะห์ วิพากษ์ แยกแยะ แล้วสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากขั้นตอนที่ 1- 2 เพื่อหาเกณฑ์ตัดสินหลักข้อหินนาทานกับเกณฑ์ตัดสินหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน โดยการครอบครองปรปักษ์ และประมวลผลของการศึกษาเพื่อสรุปว่า หลักข้อหินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท กับหลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ บัญญัติไว้สอดคล้องกับหลักศีลข้อว่าด้วยข้อหินนาทานหรือไม่ แล้วนำเสนอรายงานผลการศึกษาในรูปแบบพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework(ตารางที่ 1)

หลักอภินิหารกับหลักกฎหมายการได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์

หลักอภินิหารในพระพุทธรูปเถรวาท คือพุทธบัญญัติที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ดังพุทธพจน์ความว่า ก็ภิกษุใด ถือเอาทรัพย์ที่เจ้าของมิได้ให้โดยส่วนแห่งจิตคิดจะลักมีมูลค่าเท่ากับอัตราโทษที่พระราชกัณฑ์หลายจำเริญได้แล้วประหารบ้าง จ้องจำบ้าง เนรเทศบ้าง บริภาษว่า “เจ้าเป็นโจร เจ้าเป็นคนพาล เจ้าเป็นคนหลง เจ้าเป็นขโมย” ดังนี้ เพราะถือนำทรัพย์ที่เจ้าของมิได้ให้ เช่นใด ภิกษุผู้ถือนำทรัพย์ที่เจ้าของมิได้ให้เช่นนั้น แม้ภิกษุนั้นเป็นปราชิกหาสังวาสมิได้...(วิ.มหา.(ไทย) 1/89/78-79: มจร.)

จากพุทธพจน์นี้ชี้ให้เห็นว่า การกระทำอภินิหารหมายถึงการลักทรัพย์ของผู้อื่น ที่มีค่าราคาเท่ากับอัตราโทษที่พระราชกัณฑ์โทษแก่โจรผู้ลักทรัพย์ที่จับได้ การลักทรัพย์ที่มีอัตราโทษสูงสุดของภิกษุคือการลักทรัพย์มีมูลค่าราคาตั้งแต่ 5 มาสกขึ้นไป จัดเป็นปราชิกหาสังวาสจากความเป็นภิกษุ ต้องสละสมณะเพศถ้าเป็นฆราวาสความหมายของการกระทำอภินิหาร ก็หมายถึงการถือนำทรัพย์ของผู้อื่นที่เจ้าของมิได้ให้ ไม่กำหนดว่าทรัพย์นั้นจะมีมูลค่าราคาเริ่มต้นจำนวนเท่าไรเมื่อกระทำสำเร็จก็ได้ชื่อว่าผิดศีลผิดธรรมแล้วเป็นเบี่ยงต้น ส่วนจะได้รับโทษสถานใดต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนดเกณฑ์การวินิจฉัยการกระทำว่าเป็นอภินิหารหรือไม่นั้นแสดงให้เห็นได้ดังตารางนี้

ตารางแสดงการใช้องค์ประกอบ 5 อย่างและองค์ประกอบ 6 อย่างวินิจัยอาบัติปาราชิก

อุลลัจจัย และทุกกฎ (วิ.มหา. (ไทย) 1 / 122,125 /95 – 96.มจร.) (ตารางที่ 2)

ผู้กระทำ	องค์ประกอบ	ระดับอาการที่กระทำ	ระดับระดับโทษ ความผิด
ภิกษุในพระพุทธศาสนา เถรวาท	องค์ประกอบ 5 อย่าง 1. ทรัพย์มีผู้ครอบครอง 2. สำคัญว่าเป็นทรัพย์ที่มีผู้ ครอบครอง 3. ทรัพย์มีค่ามาก ราคา 4. มาสก หรือเกินกว่า 5 มาสก 5. มีโดยจิตปรากฏ	← จับต้อง → ทำให้ไหว → ทำให้ ทรัพย์ เคลื่อนที่	อย่างเบา อาบัติทุกกฎ อย่างเบา อาบัติ อุลลัจจัย อย่างหนัก อาบัติอาบัติ ปาราชิก
	องค์ประกอบ 6 อย่าง ↓ - สำคัญว่าไม่ใช่ของของตน - ไม่ใช่ถือเอาด้วยวิสาสะ - ไม่ใช่เป็นของขอยืม - ทรัพย์มีค่ามาก ราคา 5 มาสก หรือเกินกว่า 5 มาสก - มีโดยจิตปรากฏ		

อหินนทานเมื่อพิจารณาจากกิริยาอาการที่กระทำแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. ประเภทโจรกรรม 2. ประเภทอนุโลมโจรกรรม 3. ประเภทฉาโยโจรกรรม การกระทำใดอันเป็นลักษณะของการลัก การฉก การกรรโชก การปล้น การตู่ การฉ้อ การหลอก การลวง การปลอม การตรึงมัด การเบียดบัง การสับเปลี่ยน การลักลอบ และการยักยอก ได้ชื่อว่า โจรกรรม การกระทำใดอันเป็นลักษณะของสมโจร การปกปิด และการรับสินบน ได้ชื่อว่า อนุโลมโจรกรรม และการกระทำใดอันเป็นลักษณะผลาญหยิบฉวย ได้ชื่อว่า ฉาโยโจรกรรม และได้กำหนดเกณฑ์การวินิจัยความผิด สำหรับภิกษุในพระพุทธศาสนาเถรวาทไว้โดยใช้องค์แห่งอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 2 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า องค์ประกอบของอหินนทานทั้ง 2 อย่าง คือ องค์ประกอบของอหินนทาน 5 อย่าง กับองค์ประกอบอหินนทาน 6 อย่าง

ส่วนเกณฑ์การวินิจัยการละเมิดทรัพย์สินในฝ่ายคฤหัสถ์ ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมเป็นหลักพิจารณา ถ้าการกระทำครบองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ (ช.อิตติ.อ. (ไทย) 45 / 449: มจร.) ถือว่าศีลขาดหรือผิดศีล แต่ถ้าขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งถือว่าไม่ผิดศีล

หลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ใน สังคมไทย

หลักกฎหมายว่าด้วย การครอบครองปรปักษ์ของประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี โดย พระองค์ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้บทบัญญัติ บรรพ 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2473 และให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2475 เป็นต้นไป (มาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพานิชย์ บรรพ 4.) การครอบครองปรปักษ์ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 1382 ความว่า บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วย เจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปี ไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์...(มาตรา 1382 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพานิชย์ บรรพ 4.) การครอบครองปรปักษ์ เป็นกิริยาอาการหนึ่งที่เข้าไปแย่งและ ยึดถือไว้ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นด้วยท่าทางที่สงบและอย่างเปิดเผย จนทำให้ผู้พบเห็นเข้าใจว่าเป็นเจ้าของ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นซึ่งที่รู้ว่าเป็นของผู้อื่น และเพราะด้วยกิริยาอาการที่ แสดงการเป็นศัตรูต่อฝ่ายตรงข้ามซึ่งก็คือเจ้าของทรัพย์สินอย่างนี้ กฎหมายจึงเรียกกิริยาอาการกระทำนี้ ว่า การครอบครองปรปักษ์ เพราะมีนัยในทางตรงกันข้ามและเป็นข้าศึกแก่กันการครอบครองปรปักษ์ เมื่อครอบครองครบหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ย่อมได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้น ซึ่งเป็นเรื่อง ของการได้กรรมสิทธิ์โดยอายุความ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, วิชากฎหมายว่าด้วยทรัพย์สิน หน่วยที่ 1-8, : 2553:355)

การครอบครองที่จะเป็นเหตุให้ได้กรรมสิทธิ์และทรัพย์สินที่ครอบครองปรปักษ์ไม่ได้

การครอบครองที่จะเป็นเหตุให้ได้กรรมสิทธิ์ตามมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพานิชย์มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ ดังนี้ (1) ต้องเป็นทรัพย์สินมีกรรมสิทธิ์ (2) ทรัพย์สินนั้นต้องเป็นของ ผู้อื่น (3) ต้องมีการครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น (4) ต้องเป็นการครอบครองอย่างสงบและเปิดเผย (5) ครอบครองด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ (6) ครอบครองครบระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด...(วิเชียร ดิเรก อุดมทรัพย์ 2554: 218-232) ส่วนทรัพย์สินที่ครอบครองปรปักษ์มิได้คือ (1) ทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน (2) ที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์ (3) ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (4) ที่ดินที่มีพระบรมราชโองการของพระมหากษัตริย์ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช

วิเคราะห์เกณฑ์ตัดสินหลักอภินาทานกับเกณฑ์ตัดสินหลักการครอบครองปรปักษ์

การกระทำอภินาทานต่อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ในฝ่ายบรรพชิต เป็นหลักการ แห่งพระวินัยบัญญัติ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติโดยอาศัยบริบทในสังคมประเทศอินเดีย การกล่าวดู การ ฟ้องคดี การปักหลัก ชิงเชือก และล้อมรั้วให้รักรั่วเข้าไปในที่ดินของผู้อื่น ปรากฏในสมัยครั้งพุทธกาล แล้วและกิริยาอาการกระทำนั้นก็ถือเป็นการลักทรัพย์ และกิริยาอาการในครั้งพุทธกาลนั้นมีลักษณะตรง กับที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบัน เห็นได้จากที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลฎีกา ที่เคยวินิจฉัยคดีไว้ ปรากฏจากคำร้องทุกข์ที่ร้องต่อหน่วยงานของทางราชการ เช่น ศูนย์ดำรงธรรม สำนักงานยุติธรรม สำนักงานคุ้มครองผู้บริโภคและผู้ตรวจการแผ่นดินหรือร้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องโดยตรง

หรือแม้แต่ทุลเกล้าถวายฎีกาต่อพระเจ้าแผ่นดินก็พบเห็นเป็นประจำ แต่ที่พบมากที่สุดคือการฟ้องร้อง เป็นคดีขึ้นสู่ศาลยุติธรรมลักษณะดังกล่าวสามารถประมวลได้ดังนี้ คือ

- 1) ให้นำเจ้าพนักงานรังวัดปักหลักเขตที่ดินเกินกว่าแนวเขตกรรมสิทธิ์ของตนที่ครอบครองทำประโยชน์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 525/2471)
- 2) การขยับหลักเขตที่ดินจากที่ปักไว้เดิมให้รูกล้ำเข้าไปในที่ดินผู้อื่น
- 3) การปลูกต้นไม้ยืนต้นข้ามคันนารุกเข้าไปในฝั่งของผู้อื่น หรือข้ามแนวรั้ว
- 4) การล้อมรั้วโดยให้แนวรั้วอยู่นอกหลักเขตที่ดิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 941/2468.)
- 5) การครอบครองที่ดินผู้อื่นโดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 3 พ.ศ.2475, มาตรา 1382.)
- 6) การฟ้องคดีเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง (ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ 4 ลักษณะ 3 พ.ศ.2475, มาตรา 1367.)

วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่าการบุกรุกกรรมสิทธิ์ที่ดิน การรบกวนการครอบครอง การแย่งการครอบครอง การครอบครองเพื่อให้ได้สิทธิครอบครองหรือกรรมสิทธิ์โดยอายุความได้สิทธิในที่ดินของผู้อื่น ซึ่งการกระทำลักษณะนี้เป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่มีเจ้าของครอบครองทำประโยชน์ ยังไม่ทอดทิ้งหรือสละการครอบครองแต่อย่างใด อาการกระทำจากลักษณะทั้ง 6 ประการ แสดงให้เห็นว่าทุกลักษณะล้วนเกิดจากความตั้งใจ (โดยจิต) ที่จะให้เกิดผลแก่ตนเองคือให้ได้มาซึ่งที่ดินของผู้อื่นที่ยังเป็นเจ้าของครอบครองอยู่ ดังเช่นลักษณะตามที่กล่าวในข้อ 1 ถึงลักษณะที่ 4 เป็นลักษณะวิธคล้ายกับการปักหลัก ชิงเชือก ล้อมรั้ว หรือถมคันนาให้รูกล้ำพื้นที่ ตามที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก ลักษณะวิธีที่ 5 การครอบครองที่ดินผู้อื่นโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ มีลักษณะคล้ายกับการกล่าวคู่เอาที่ดินผู้อื่น เพราะลักษณะการเข้าไปครอบครองโดยสงบเปิดเผย มีนัยเสมือนว่าเป็นการประกาศว่าคือเจ้าของลักษณะวิธีที่ 6 การฟ้องคดีเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ก็มีลักษณะคล้ายกับการดำเนินคดี ในครั้งพุทธกาลเมื่อการกระทำดังกล่าวของบรรพชิตเป็นการลักทรัพย์ การกระทำของฝ่ายฆราวาสก็น่าจะเข้าข่ายเป็นการลักทรัพย์เช่นกัน เพราะเปรียบเทียบกันทุกข้อแล้ว มีความหมายชัดเจนเดียวกัน ผู้วิจัยขอเปรียบเทียบให้เห็นด้วยตาราง ดังนี้

มจร

ตารางที่ 3: เปรียบเทียบลักษณะการกระทำพินนาทานต่อสังฆาริทธิ (ที่ดินประเภทต่างๆ) ที่พบในพระวินัยปิฎก กับลักษณะที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบันในฝ่ายบรรพชิต และฆราวาส

วิธีการกระทำพินนาทานต่อสังฆาริทธิ ในครั้งพุทธกาล	เปรียบเทียบ เทียบกับ	วิธีการที่น่าจะเข้าข่ายพินนาทาน ในสังคมไทยปัจจุบัน
การตู่	ตรงกับ	การครอบครองที่ดินผู้อื่นโดยสงบและ โดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ
การดำเนินคดี	ตรงกับ	การฟ้องคดีเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครอง
การปักหลัก การชิงเชือก การล้อมรั้ว การถมคันทนาให้รูกล้ำพื้นที่	ตรงกับ	- วิธีนำเจ้าพนักงานรังวัดปักหลัก เขตที่ดินเกินกว่าแนวเขตกรรมสิทธิ์ ของตนที่ครอบครองทำประโยชน์ - การขยับหลักเขตที่ดินจากที่ปักไว้ เดิมให้รูกล้ำเข้าไปในที่ดินผู้อื่น - การปลูกต้นไม้ยืนต้นข้ามคันทนา เข้าไปในฝั่งของผู้อื่น หรือข้ามแนวรั้ว - การล้อมรั้วโดยให้แนวรั้วอยู่นอกหลัก เขตที่ดิน

ผลกระทบอันเกิดจากการได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินผู้อื่น โดยการครอบครองปรปักษ์ แม้กฎหมายจะให้การรับรองว่าเป็นกรรมสิทธิ์อันชอบธรรมที่กฎหมายรับรองผล แต่ปัญหาที่เกิดจากการได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ก็เกิดขึ้นมากมายทั้งด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์และด้านศีลธรรม ซึ่งผลกระทบนี้ถือเป็นปัญหาทางด้านกฎหมายซึ่งประมวลให้เห็นได้ดังนี้

- 1) ปัญหาว่าด้วยความหมายของบทบัญญัติ
- 2) ปัญหาการตีความของนักนิติศาสตร์
- 3) ปัญหาอันเนื่องมาจากการยื่นฟ้องเจ้าของที่ดิน
- 4) ปัญหาอันเนื่องมาจากการยื่นคำร้องฝ่ายเดียวต่อศาล
- 5) ปัญหาการวินิจฉัยคดีในทัศนคติที่แตกต่างกันในหลักกฎหมาย
- 6) ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้เสียไปซึ่งกรรมสิทธิ์กับผู้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์

สรุปผลการวิจัย

หลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ฝ่ายบรรพชิตถือตามพุทธบัญญัติที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาค 1 ได้แก่พระบัญญัติและพระอนุบัญญัติ ที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติห้ามมิให้ ภิกษุถือเอาสิ่งของที่เขาไม่ได้ให้ทั้งจากหมู่บ้านและจากป่า โดยกำหนดราคาทรัพย์สินไว้ 3 ระดับ คือ (1)

ทรัพย์มีค่ามากกว่า 5 มาสก หรือเกินกว่า 5 มาสก (2) ทรัพย์มีค่าน้อย ราคาเกิน 1 มาสก หรือน้อยกว่า 5 มาสก (3) ทรัพย์มีค่าน้อย ราคา 1 มาสก หรือน้อยกว่า 1 มาสก อาการที่กระทำกำหนดไว้ 3 ระดับคือ (1) จับต้อง (2) ทำให้ไหว (3) ทำให้เคลื่อนที่ และอัตราโทษกำหนดไว้ 3 ระดับคือ (1) ระดับอาบัติทุกกฏ (2) ระดับอาบัติถุลลัจจัย (3) ระดับอาบัติปาราชิก เกณฑ์ตัดสินการกระทำทินนาทานในฝ่ายบรรพชิตใช้องค์ประกอบแห่งอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 2 ทั้งองค์ประกอบ 5 อย่าง และองค์ประกอบ 6 อย่างในฝ่ายฆราวาสใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมเป็นเกณฑ์ตัดสิน

หลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ ได้แก่ บทบัญญัติมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์กำหนดว่า ผู้จะได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ ต้องได้ครอบครองทรัพย์สินให้ครบทุกองค์ประกอบที่กำหนด คือ (1) ต้องได้ครอบครองทรัพย์สิน (2) ต้องเป็นทรัพย์สินของผู้อื่นที่มีกรรมสิทธิ์ คือถ้าเป็นที่ดินต้องมีโฉนดที่ดิน (น.ส.4 จ.) และโฉนดที่ดินดังกล่าวให้หมายความรวมถึงโฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง และตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ด้วย (3) ต้องครอบครองโดยสงบ (4) ต้องครอบครองโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ (5) ต้องครอบครองติดต่อกันตามระยะเวลากฎหมายกำหนด คืออสังหาริมทรัพย์ต้องครอบครอง 10 ปี สสังหาริมทรัพย์ครอบครอง 5 ปี จึงได้กรรมสิทธิ์ การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ มีเกณฑ์กำหนดไว้ดังนี้คือ (1) ใช้เกณฑ์การครอบครองตามบทบัญญัติมาตรา 1382 (2) ใช้กระบวนการทางศาลยุติธรรมเป็นเกณฑ์ตัดสิน

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ตามมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อันเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับระหว่างเอกชนกับเอกชนด้วยกัน มีองค์ประกอบตรงกันกับองค์ประกอบแห่งหลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้มาโดยการครอบครองปรปักษ์ เข้าลักษณะเป็นการกระทำทินนาทานบทบัญญัตินี้จึงมีลักษณะไม่สอดคล้องกับหลักศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา

อภิปรายผล

หลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาเถรวาท ใช้เกณฑ์ตัดสินการกระทำว่าการกระทำใดเป็นอทินนาทานหรือไม่เป็นอทินนาทานโดยใช้องค์ประกอบแห่งอาบัติปาราชิกสิกขาบทที่ 2 ทั้งองค์ประกอบ 5 อย่าง และองค์ประกอบ 6 อย่าง ตามพุทธบัญญัติเป็นเครื่องมือในการวินิจฉัยการกระทำความผิดส่วนหลักการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินโดยการครอบครองปรปักษ์ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 1382 แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ของประเทศไทย เกณฑ์การตัดสินว่าได้กรรมสิทธิ์หรือไม่ได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินผู้อื่นโดยการครอบครองปรปักษ์ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ตามมาตรา 1382 อย่างเคร่งครัด และใช้เกณฑ์ตามกระบวนการทางศาลยุติธรรมคือต้องยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรมเพื่อให้มีคำพิพากษาว่าได้กรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์

การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่นโดยการครอบครองปรปักษ์ แม้จะเป็นการได้กรรมสิทธิ์โดยอายุความแห่งการครอบครองทรัพย์ที่กฎหมายรับรองว่าเป็นการได้กรรมสิทธิ์มาโดยชอบ

ธรรม แต่ทรัพย์สินที่ได้มาเจ้าของเดิมมิได้ให้และยังไม่สละการครอบครอง เพียงแต่ปล่อยไหลในการครอบครองทรัพย์สิน เท่านั้น อาการแห่งการได้มาเข้าองค์ประกอบแห่งการลักทรัพย์ เป็นอาการแห่งขโมย จัดเป็นอทินนาทาน กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้มาจากผู้อื่นด้วยการครอบครองปรปักษ์ถือเป็นการลักทรัพย์ บทบัญญัติของกฎหมายมาตรานี้แม้จะเป็นการยอมรับกันและมีบัญญัติไว้ในกฎหมายของนานาประเทศ แต่ตามหลักอทินนาทานในพระพุทธศาสนาแล้วถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับหลักอทินนาทาน กล่าวคือหลักอทินนาทานบัญญัติไว้เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของกันและกันของคนในประเทศ แต่หลักกฎหมายว่าด้วยการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยการครอบครองปรปักษ์ กลับบัญญัติกฎหมายในทำนองส่งเสริมให้มีการละเมิดกรรมสิทธิ์และแย่ง สิทธิครอบครองในทรัพย์สินผู้อื่น

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เกษม สรศักดิ์เกษม. (2546) พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดิน พ.ศ.2543. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด พิมพ์อักษร.
- กองออกเอกสารสิทธิ กรมที่ดิน. (2546) รวมคำพิพากษาฎีกาเรื่องที่ดิน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์กองออกเอกสารสิทธิ.
- ก้องวิทย์ วัชรารณ. (2554) กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับสอบทรัพย์. กรุงเทพฯ : ร้านสวัสดิการหนังสือกฎหมาย “ปนรัชช”.
- ดิเรก ควรสมาคม. (2548) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2552.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. ภาษากฎหมายไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญร่วม เทียมจันทร์. (2553) ประมวลกฎหมายที่ดิน(แปลไทย-อังกฤษ). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สูตรไพศาล.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546) พุทธธรรมฉบับขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551) พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- พิชัย นิลทองคำ. (2546) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-6 อาญา. กรุงเทพฯ : อทตยา มิเลินเนียม มิเลินเนียม.
- พระมหาทวี มหาปัญญา. ความจริงของชีวิต. กรุงเทพฯ : หจก. ภาพพิมพ์. 2555.
- ไพจิตร บุญญพันธ์. (2548) ประมวลบทความทางกฎหมายแพ่ง. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด V J พรินต์ติ้ง.
- มานิตย์ จุมปา. (2554) คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยทรัพย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์ :

ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย

ธนพัทธ์ เถลิรัตน์, ชิต จุลราช

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

บทคัดย่อ

ศึกษาเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังจำนวน 124 คน พบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขัง มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ของผู้กระทำผิด, เรื่องจิตใจ (โลภะ โทสะ และโมหะ) เป็นสาเหตุสำคัญในการกระทำผิด และการดำรงชีวิตภายในเรือนจำ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ของทางเรือนจำมีส่วนช่วยลดปัญหาสภาวะทางอารมณ์ ผู้ต้องขังได้ และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง ในเรือนจำ

คำสำคัญ : สภาวะทางอารมณ์, โลภะ, โทสะ, โมหะ, ผู้ต้องขังชาย

Bringing The Buddhist doctrine's application in the adjustment, emotional state: A Case Study of Male Prisoners at Loei Provincial Prison

Abstract

Study of Bringing the Buddhist doctrine's application in adjustment emotional state: A Case Study of Male Prisoners at Loei Provincial Prison. For the 124 interviewed of male prisoners. Found that Maltreatment of prisoners is associated with the emotional state of the perpetrator, the minds (greed (lobha), hate (dosa), delusion (moha)) are the major cause of offenses and living inside the prison Bringing The Buddhist doctrine's application by Loei Provincial Prison to help reduce prisoner's emotional problems and Meditation Training of Buddhism activities that are appropriate to the prisoners.

Key Words: Adjustment, Male Prisoners, meditation, Lobha: Greed, Dosa: hatred, Moha: delusion

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พุทธธรรมให้ความสำคัญของสสาร (ธรรม) และรูปแบบ (วินัย) ธรรมวินัยจึงเป็นชื่อหนึ่งของพุทธศาสนา ต้องมีทั้งสองอย่าง ธรรมเป็นหลักความจริง ซึ่งมีอยู่แล้วตามธรรมดาของมัน และเป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาปฏิบัติสามารถเข้าถึงได้ ส่วนวินัย เป็นกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ กติกา หรือข้อบัญญัติที่กำหนดขึ้นเพื่อให้คนในสังคมประพฤติปฏิบัติ เพื่อความเจริญ และความสงบสุข วินัยเปรียบได้กับศีล เช่นศีล 5 เป็นต้น พุทธธรรมสอนหลักกรรม พระพุทธศาสนายึดเอาการกระทำหรือความประพฤติเป็นเครื่องจำแนกคน ไม่แบ่งแยกด้วยชาติกำเนิด ผิวพรรณ เน้นการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน ไม่ขัดทอดสิ่งภายนอก มีการสำรวจตนเองเป็นเบื้องต้นก่อน นอกจากนี้สอนหลักกรรมให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ฝากไว้กับโชคชะตา กรรมสอนคู่กับความเพียร ความสำเร็จเกิดขึ้นได้จากความเพียร และจากการกระทำตามทางของเหตุและผลสอนให้มองความจริงโดยแยกแยะจำแนกครบทุกด้านทุกมุม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) 2547: 7-8) หลักภราดรภาพ (Fraternity) ที่ทุกอย่างย่อมมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง หลักการมองแบบนี้เรียกว่า หลักปฏิจลสมุปบาท อันบ่งชี้ให้เห็นว่า เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนั้นจึงเกิด เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนั้นจึงไม่เกิด หรือถ้าจะสรุปให้เห็นง่ายๆ ก็คือทำไมพระพุทธเจ้าจึงสอนให้ไม่ทำบาปทั้งปวง ไม่ให้เบียดเบียนทำร้ายสัตว์ ก็เพราะว่ามนุษย์เวียนว่ายตายเกิดอีกไม่รู้กี่ชาติๆ เช่นในชาตินี้เราอาจเป็นเพื่อนกัน เป็นคู่แค้นกัน แต่ในชาติที่แล้วเราอาจจะเป็นพ่อเป็นแม่ เป็นภรรยาสามี เป็นลูก เป็นหลาน แล้วชาติต่อๆ อาจจะเป็นเพียงคนรู้จักกัน หรือสนิทกัน ก็ได้ เพราะฉะนั้นเราไม่ควรมาทำร้าย เบียดเบียนเข่นฆ่ากันเพราะการที่คนเรามาคลุกคลีอยู่ด้วยกันในชาติปัจจุบันนี้ก็ล้วนแล้วแต่เคยผูกพันเป็นญาติกันมาก่อน (พระมหาศรีบวรตร ธีรธมโม 2547: 128) ทั้งนี้พระพุทธศาสนาเองได้แสดงหลักการใหญ่แห่งภราดรภาพหรือเอกภาพไว้โดยที่หลักการใหญ่นี้ครอบคลุมความเป็นอยู่และการปฏิบัติที่เป็นเรื่องของเสรีภาพและสมภาพเอาไว้ในตัว ให้มีความหลากหลายที่ยังกันได้ในระบบที่ประสานเป็นหนึ่งเดียว หลักการหรือหลักธรรมนี้เรียกว่า สาราณียธรรม ที่แปลว่าธรรมเป็นเครื่องระลึกรังถึงกัน โดยมีความหมายทำนองเดียวกับภราดรภาพ เป็นหลักการที่ทำให้เกิดความประสานพร้อมเพรียงสามัคคีและผนิกรรมร่วมกันเป็นเอกภาพ (พระเทพเวที (ประยูรธปยุตฺโต 2536: 95-96)

การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินเป็นอาชญากรรมพื้นฐานทั่วไป มีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีพของผู้กระทำผิดและมีหลายรูปแบบ ได้แก่ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆาตกรรมทรัพย์ ฉ้อโกงทรัพย์ ยักยอกทรัพย์และทำให้เสียทรัพย์ ซึ่งในอดีตถึงปัจจุบันมีการกระทำผิดมากดังจะเห็นได้จากสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติดังนี้ (พระมหาสมชาย จำปาทอง 2558: บทคัดย่อ) ปี พ.ศ. 2552 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 63,921 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 21,827 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 34.15 ปี พ.ศ. 2553 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 61,561 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 26,463 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 42.99 ปี พ.ศ. 2544 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 50,774 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 26,556 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 52.30 ปี พ.ศ. 2555 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 51,471 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 25,942 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 50.40 และปี พ.ศ. 2556 ได้รับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน 50,149 คดี ซึ่งสามารถจับกุมได้ 23,067 คดีหรือคิดเป็นร้อยละ 46.00 จะเห็นได้ว่าอัตราการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในแต่ละปีจะมีแนวโน้มลดลง แต่

เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่ได้รับแจ้ง ทำให้ทราบว่าในแต่ละปีมีอัตราการจับกุมได้เพียงเล็กน้อย ซึ่งในปี พ.ศ. 2556 สามารถจับกุมได้เพียงร้อยละ 46.00 เท่านั้น หมายความว่าคดีที่ไม่สามารถจับกุมได้ยังคงเป็นจำนวนมาก และเมื่อพิจารณาสถิติในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2556 พบว่า พื้นที่ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล มีคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ 3,858 คดี โดยคิดเป็น 68 คดีต่อแสนคนซึ่งมีอัตราการกระทำผิดสูงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรในพื้นที่อื่นๆ สถิติที่ได้แสดงมาข้างต้นสามารถบ่งชี้ได้ว่า ในปัจจุบันการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ยังมีอัตราการกระทำผิดสูงและรุนแรง และเนื่องจากมีผู้ที่ไม่ถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก จึงอาจส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำเกี่ยวกับทรัพย์สินและความปลอดภัยของชีวิต

การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ดังกล่าวมีผลกระทบที่รุนแรง ดังที่กล่าวไว้ในจกกวัดติสฺสตร (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย, 2539 : 73) ว่า “ เมื่อมีการลักขโมย ทำให้มีการฆ่า ทำให้มีการพุดโกหก ทำให้มีการกระทำผิดทางเพศและอื่น ๆ” นอกจากนี้การกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์อาจจะมีผลกระทบต่อเหยื่อและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหยื่อ ดังที่ (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย 2551, 176-179) กล่าวไว้ว่า เหยื่ออาชญากรรมอาจได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย ทางด้านจิตใจและทางด้านทรัพย์สิน เช่น ร่างกายอาจได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต สูญเสียทรัพย์สินจากอาชญากรรม เสียค่ารักษาพยาบาลหรือค่าดำเนินคดี และมีจิตใจหดหู่กลัวอาชญากรรม เป็นต้น พ่อแม่หรือญาติพี่น้องของเหยื่ออาจได้รับผลกระทบทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจหรืออาจจะต้องย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น นอกจากนั้นคนในชุมชนจะรู้สึกหวาดกลัวภัยจากอาชญากรรม และอาจจะทำให้วิถีชีวิตและความ เป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์นั้นได้ส่งผลเป็นวงจรเกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่คือมีผลกระทบต่อกันและกันเรื่อยไป (เรื่องเดียวกัน 2551: 179)

หลักการสำคัญของพุทธศาสนาคือ มุ่งอิสรภาพ ดังพุทธพจน์ว่า “หาสมุทรมแมจะกว้างใหญ่เพียงใดก็ตาม แต่น้ำในมหาสมุทรที่มากมายนั้น มีรสเดียวคือรสเค็มฉ่ำใจ ธรรมวินัยของพระองค์ที่สอนไว้มากมาย ทั้งหมดก็มีรสเดียว คือวิมุตติรส ได้แก่ ความหลุดพ้นจากทุกข์และปวงกิเลส ฉะนั้น” เป็นศาสนาแห่งปัญญา ดังพุทธพจน์ว่า “ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมีปัญญาเป็นยอดยิ่ง” หลักปัญญาสำคัญ เพราะปัญญาเป็นตัวตัดสินในการเข้าถึงจุดหมายของพระพุทธศาสนา โดยให้ความสำคัญแก่ศรัทธา ศีล สมาธิ ว่าเป็นปัจจัยที่ขาดไม่ได้เพื่อเข้าถึงจุดหมาย โดยมีปัญญาเป็นตัวตัดสินสูงสุด นั่นคือ ศรัทธา ก็ขาด ปัญญาไม่ได้ ศีล ก็เพื่อประคับประคองจนเกิดปัญญา สมาธิ ก็ต้องนำไปสู่ปัญญา มิฉะนั้นจะหลงผิด หลงทาง ปัญญา จึงเป็นคุณธรรมสำคัญ เป็นเอก ปัญญาในขั้นสูงสุดคือปัญญาในขั้นที่รู้เท่าทันสังขารธรรม เรียกว่า วิปัสสนาปัญญา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) 2547: 9)

ดังนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาจากสถิติ และผลกระทบจากการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์และความปลอดภัยของชีวิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเรากระทำผิด และสภาวะทางอารมณ์ ได้เลือกกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดในเรือนจำจังหวัดเลย และคดี ถึงที่สุดแล้วเป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะผู้ต้องขังมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการคือ กรณีผู้ต้องขังสมัครใจเข้าร่วมโครงการอบรมหลักสูตรศีลคสามาธิ (สมาธิเพื่อยกใจสู่สวรรค์) โดยกรมราชทัณฑ์และมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพ โดยมีการเรียนภาคทฤษฎี 40 ชั่วโมง ภาคปฏิบัติ 60 ชั่วโมง รวม 100 ชั่วโมง และมีการสอบวัดผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์ของผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดเลย
- 2) ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับผู้ต้องขังชายเรือนจำจังหวัดเลย
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการปรับสภาวะทางอารมณ์ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้สถิติพื้นฐานอย่างง่ายหรือค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1) แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2539
- 2) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธบูรณาการทางจิตวิทยา

3) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำ จังหวัดเลย 3 คน ผู้ต้องขัง 160 คน

(1) ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ เรือนจำจังหวัดเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

(2) นิยามศัพท์เฉพาะ

1) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง ผู้ต้องขังชายซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีทุกประเภท ที่สมัครใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรศักดิ์ศาสนาธิ จำนวน 160 คน

2) หลักสูตรศักดิ์ศาสนาธิ หมายถึง โครงการอบรมสมาธิ กรมราชทัณฑ์ ร่วมกับมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพ จัดโครงการพัฒนาจิตใจให้ผู้ต้องขังในเรือนจำทั่วประเทศ หลักสูตร “ศักดิ์ศาสนาธิ” ตามแนวทางของ พระธรรมมงคลญาณ (หลวงพ่อวริย์รังค์ สิริธโร)

3) ความผูกพันกับครอบครัวในด้านความรักความห่วงใย หมายถึง ความสุขใจ การพูดคุย การเข้ากันได้กับภรรยา พ่อ แม่ ลูก ของผู้กระทำความผิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4) ความเชื่อในทางศาสนา หมายถึง ค่านิยมและความเชื่อในเรื่อง บุญ - บาป เรื่องกฎแห่งกรรม เรื่องหิริ - โอตตัปปะ เรื่องนรกสวรรค์ เรื่องการทำบุญตักบาตร เรื่องการให้ทาน เรื่องการนั่งสมาธิและวิธีทำจิตใจให้สงบของพระพุทธศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา เรื่องมงคล 38 ประการ ของผู้กระทำความผิดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5) การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการหักห้ามหรือยับยั้ง แนวโน้มหรือท่าทีที่จะกระทำความผิด ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของอาการต่างๆ ทางด้านบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด เช่น เป็นคนเจ้าอารมณ์ ชอบใช้กำลังตัดสิน และกระทำโดยไม่คิด

6) เรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้ต้องขังชายซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีต่างๆ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ได้ใช้ในแนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์
- 2) ได้เอกสารงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อเรือนจำทั่วไป กรมราชทัณฑ์ และนำไปใช้กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงมหาดไทย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์

ทฤษฎีอารมณ์ (Emotion Theory) กล่าวว่า อารมณ์ หมายถึงสภาวะความหวั่นไหวของร่างกายเป็นความรู้สึกที่รุนแรงทำให้จิตใจปั่นป่วนและแสดงพฤติกรรมออกมาไม่เป็นปกติพฤติกรรมที่แสดงออกมีรุนแรงกว่าธรรมดาและมักควบคุมไปกับความเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ

นักจิตวิทยาพยายามตั้งทฤษฎีต่างๆ ขึ้นมาเพื่ออธิบายเรื่องของอารมณ์ว่าคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร โดยมี ทฤษฎีดังนี้ (<http://www.bloggang.com> : 2558)

(1) ทฤษฎีอารมณ์ของเจมส์-เลนจ์ (James-Lange Theory) มีแนวคิดตรงข้ามกับแนวคิดสมัยก่อนที่ว่ามีสามัญสำนึกเป็นตัวบอกว่าเมื่อเราร้องไห้เพราะเราเศร้าโศกวิงวอนเพราะความกลัว แต่อารมณ์เกิดขึ้นโดยลักษณะดังนี้คือแรงกระตุ้นประสาทรับรู้ต่าง ที่ออกมาจากจุดสัมผัสและจากส่วนต่างๆ ของร่างกายไปยังสมอง ข่าวสารจากประสาทรับรู้ที่เกิดจากร่างกายที่เตรียมพร้อมดังนั้นอารมณ์เกิดขึ้นเพราะเหตุดังกล่าว เราไม่ได้ร้องไห้เพราะความเศร้าโศกแต่เรารู้สึกโศกเศร้าเพราะเรากำลังร้องไห้ แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพทำให้เราเกิดอารมณ์เป็นผลเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง Lange ได้สนับสนุนแนวคิดนี้จนเป็นที่ยอมรับซึ่งมีใจความสำคัญตรงกันโดยเน้นว่าอารมณ์ของคนเราเกิดขึ้นเนื่องจากมีสิ่งเร้าอารมณ์หลังจากนั้นร่างกายจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทำให้เกิดพลังประสาทรายงานการเปลี่ยนแปลงไปยังสมองทำให้เกิดอารมณ์

(2) ทฤษฎีรับรู้ของอารมณ์ของแคนนอน-บาร์ด (Cannon-Bard Theory) เรียกอีกอย่างว่า Thalamus Theory เกิดจากแนวคิดของนักจิตวิทยาที่ชื่อ Cannon และ Bard ทฤษฎีนี้เชื่อว่าสมองส่วนหนึ่งเรียกว่า Hypothalamus เป็นตัวควบคุมอารมณ์ของมนุษย์และสัตว์โดยมีการนำเอาสัญญาณมาทดลองโดยศึกษาสุนัขที่ฝึกจากสิ่งเร้าให้มีความรู้สึก โกรธ กลัว ดีใจจนเคยชิน ต่อจากนั้นผ่าสมองสุนัขเอาส่วน Hypothalamus ออกแล้วสังเกตว่าสุนัขยังแสดงอารมณ์หรือไม่เมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าเดิมผลคือสุนัขไม่แสดงอารมณ์ จากการศึกษาพบว่า ความสำคัญของ Hypothalamus นั้นมีความสัมพันธ์กับระบบ

ประสาทอัตโนมัติและต่อมพิทิวทารีซึ่งมีบทบาทต่อความรู้สึกถ้าเอาสมองทั้งหมดในส่วนของ Cerebral Cortex ของสุนัขออกไป ก็ไม่แสดงอาการร้ายอะไร แต่ถ้าไปกระเทบฮอร์โมน Hypothalamus ส่งกระบวนข่าวสารไปยัง Cerebral Cortex ทำให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ ทฤษฎีของ Cannon-Bard ไม่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลกระทบของความรู้สึกทางกายภาพซึ่งเป็นพื้นฐานของทฤษฎี Lange

(3)ทฤษฎีรับรู้ของอารมณ์ (Cognitive Theory) กล่าวว่าอารมณ์คือการแปรความเปลี่ยนแปลงระดับความรู้สึกภายในที่บอกคุณภาพและลักษณะออกมาความรู้สึกภายในเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดจากปฏิกิริยาทางสมองโดยเฉพาะส่วนของHypothalamus และ Limbic System โดยทำหน้าที่ผ่านระบบประสาทอัตโนมัติความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดความรู้สึกในจิตใจซึ่งความรู้สึกในจิตใจนี้ไม่ใช่ระดับความเปลี่ยนแปลงที่สมบูรณ์แต่ความรู้สึกส่วนมากเกิดจากอารมณ์กระตุ้นภายนอกเมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ประสาทรู้สึกเกิดการเปลี่ยนแปลงภายในมากขึ้น

องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

Wagner and Sternbergได้สรุปลักษณะของคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงตลอดจนพฤติกรรมที่เอื้อต่อความสำเร็จในวิชาชีพในการบริหารและชีวิตสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1) การครองตน (Managing Self) หมายถึงความสามารถในการบริหารจัดการตนเองในแต่ละวันให้บรรลุเป้าหมายได้สูงสุด เช่น การจัดลำดับของกิจกรรมที่ต้องทำการกระตุ้นขึ้นนำตนเองให้มุ่งสู่ผลสำเร็จ การสร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเองกล้าเสี่ยงไม่ท้อถอย รู้ขีดความสามารถและศักยภาพของตนเองดีโดยนักวิชาการหลายท่านมักเรียกขานว่า “มีความเข้าใจในตนเอง”

2) การครองตน (Managing others) หมายถึงทักษะความรู้ในการบริหารผู้ใต้บังคับบัญชาและความสัมพันธ์ทางสังคมความสามารถเข้ากับผู้อื่นได้ มอบหมายงานให้ตรงกับทักษะ ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติแต่ละคนให้รางวัลตามผลงานที่ปฏิบัติโดยนักวิชาการหลายท่านเรียกขานว่า “มีความเข้าใจผู้อื่น”

3) การครองงาน (Managing career) หมายถึงการจัดความสำคัญ ความจำเป็นของตนให้สอดคล้องกับสิ่งที้องค์การให้ความสำคัญโน้มน้าวผู้ที่เกี่ยวข้องให้เห็นความสำคัญเห็นดีเห็นงามด้วยซึ่งเป็นการสร้างผลกระทบที่ดีแก่สังคม องค์การ ตลอดจนประเทศชาติ (โกศล สนิทวงศ์, <http://www.bloggang.com>: 2558)

ความฉลาดทางอารมณ์กับพระพุทธศาสนา

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวว่า การศึกษาที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จเพราะนโยบายของการศึกษาไทยถูกครอบงำด้วยเป้าหมายทางเศรษฐกิจ มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษาออกไปเพื่อเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจ การศึกษาจึงไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาสังคมและแก้ไขปัญหาอื่นๆ ได้ การศึกษาที่เหมาะสมต้องเป็นไปเพื่อการสร้างคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้าใจถึงความเป็นจริงของชีวิต อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ทำประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น มีการพัฒนาที่สมดุลทางร่างกาย สังคม จิตใจและปัญญา เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตตนให้สูงและการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาศักยภาพ (Learning to Know) สมรรถภาพ (Learning to do) คุณภาพ (Learning to live together) มนุษยภาพ (Learning to be) จึงจะทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งเก่งดี และมีความสุข ความฉลาดทางอารมณ์ในพระพุทธศาสนามีฐานอยู่ที่สติทำให้รู้จักตนเอง ตรวจสอบตนเองควบคุม

ตนเองและสามารถที่จะพัฒนาคุณสมบัติของจิตที่เป็นฝ่ายกุศลให้ออกมาปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นกุศลเจตสิกฝ่ายไม่ดีทั้งหลายจะต้องมีสติกำกับจึงจะแสดงออกได้อย่างเหมาะสมและเมื่อมีสติกำกับจึงทำให้เกิดความรู้ คือ ปัญญาเพราะสติเป็นตัวเก็บข้อมูลตัวเอง ความถูกต้องสิ่งที่เกิดขึ้นในใจทั้งหมดเหมือนกับการสร้างกระจกส่องใจสติจะเป็นกระจกส่องใจแล้วก็จะรู้ว่าจะจัดการกับภาวะของจิตอย่างไรความรู้ในการจัดการกับตัวเอานั้นเป็นปัญญา สามารถเลือกตัดสินใจเลือกปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมดังนั้นจึงควรที่จะพัฒนาปัญญาให้มากเพื่อสร้างความสมดุลของบุคลิกภาพในการแสดงออกเพราะสติและปัญญาเป็นตัวกำกับควบคุมสิ่งที่เรียกว่าอารมณ์ทั้งฝ่ายดีและฝ่ายไม่ดีทั้งฝ่ายกุศลและฝ่ายอกุศลให้อยู่ในภาวะที่พอดี

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) อ่างใน (กรมสุขภาพจิต เรื่องสุขภาพจิตดีด้วยอีคิว เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี: 2543) ได้ให้ทัศนะว่าในการศึกษาหรือพัฒนามนุษย์นั้นมิใช่พัฒนาแต่ปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่มีองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิต 3 ด้านประสานหรือบูรณาการกัน โดยเป็นปัจจัยแก่กันส่งเสริมกันคือพฤติกรรม จิตใจและปัญญาหรือพูดด้วยคำศัพท์ในพระพุทธศาสนาว่า ศีลสมาธิ ปัญญาเมื่อดูเฉพาะด้านจิตใจให้มีความฉลาดทางอารมณ์ต้องมีการพัฒนาทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญาครอบทั้ง 3 ด้านโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างปัญญากับอารมณ์ อารมณ์ในที่นี้ก็คือสภาพจิตนั่นเองเน้นบทบาทของปัญญาในการพัฒนาปรับสภาพจิตใจ ซึ่งปัญญาในพุทธศาสนามี 3 ขั้นดังที่พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตโต: 2544) กล่าวเอาไว้คือ ขั้นที่หนึ่งสุดตมยปัญญาเป็นปัญญาที่เกิดจากการจดจำข้อมูล รับข้อมูล จัดระบบข้อมูลต่างๆ ในความคิดเป็นความรู้ขั้นต่ำอย่างเป็นระบบ ขั้นที่สองคือจินตมยปัญญา เป็นความรู้ขั้นคิดวิเคราะห์ย่อยข้อมูลที่ได้จากขั้นที่หนึ่งขั้นที่สามคือภาวนามยปัญญา เป็นความรู้เกี่ยวกับตนเอง ภายในตัวเองความรู้จักตัวเอง รู้จักที่จะจัดการกับอารมณ์ของตนเองความรู้ขั้นนี้อาศัยการทำจิตให้สงบคืออาศัยสมาธิ ถ้าจิตไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์จิตก็จะผ่องใส สามารถเห็นความจริงทั้งภายในและภายนอกตัวเองสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ดังนั้นหากพูดถึงปัญญา EQ และ IQ ว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร ก็เปรียบได้ว่า IQ เป็นปัญญาขั้นที่หนึ่ง ส่วน EQ เป็นปัญญาขั้นที่สาม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับเกี่ยวกับพัฒนาการ

สมาคมแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย (เอไอ ประเทศไทย) เผยแพร่บทความเรื่อง “5 ข้อเท็จจริงที่คุณอาจยังไม่รู้ เกี่ยวกับโทษประหารชีวิต?” ผ่านเว็บไซต์ของสมาคม เพื่อเป็นการเปิดมุมมองอีกด้านหนึ่งในประเด็นนี้ (<http://www.bangkokbiznews.com>: 2558)

1) ความเชื่อ : โทษประหารชีวิตสามารถป้องกันอาชญากรรมและทำให้สังคมมีความปลอดภัยขึ้นความจริง : ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดว่าโทษประหารชีวิตจะสามารถป้องกันอาชญากรรมได้ เช่น ประเทศแคนาดา หลังเลิกโทษประหารชีวิตมากกว่า 30 ปี สถิติการก่ออาชญากรรมลดลงมากและจากการศึกษาเปรียบเทียบสถิติการฆาตกรรมระหว่างฮ่องกงซึ่งไม่มีโทษประหารชีวิตกับสิงคโปร์ที่มีจำนวนประชากรใกล้เคียงกันแต่ยังมีโทษประหารชีวิต พบว่า โทษประหารชีวิตนั้นมีผลกระทบน้อยมากต่อการก่ออาชญากรรม

2) ความเชื่อ : การประหารชีวิตเป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการโจมตีจากกลุ่มผู้ก่อการร้าย ความจริง : เจ้าหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้ายเปิดเผยว่า ผู้ก่อการร้ายที่ถูกประหารชีวิตนั้นเปรียบได้กับการพลีชีพเพื่อศาสนาหรืออุดมการณ์ ขณะที่กลุ่มต่อต้านติดอาวุธระบุว่า โทษประหารชีวิตนั้นเป็นเหมือนข้ออ้างที่จะใช้ในการแก้แค้นและนำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงไม่จบสิ้น

3) ความเชื่อ : โทษประหารชีวิตนั้นเป็นสิ่งดีตราบไต่ที่ยังมีคนส่วนใหญ่สนับสนุนอยู่ ความจริง : ในอดีตนั้นมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากมายจากการสนับสนุนของคนหมู่มาก เช่น การตกเป็นทาส การแบ่งแยกเชื้อชาติ และการลงประชามติซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงที่สุด นอกจากนี้ ความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับผู้นำทางการเมืองและการให้ข้อมูลที่ เป็นความจริงเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

4) ความเชื่อ : คนที่ถูกประหารชีวิตทุกคนได้รับการพิสูจน์แล้วว่าผิดจริงในการก่อคดีอาชญากรรม ความจริง : มีนักโทษเป็นร้อยจากทั่วโลกที่ถูกประหารชีวิตจากการพิจารณาตัดสินที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งรวมถึงการทรมานเพื่อเค้นคำสารภาพและการไม่ให้ใช้ทนายความ และจากการที่สหรัฐเว้นโทษประหารให้นักโทษ 144 คนในปี 2516 ทำให้เห็นว่า แม้จะมีมาตรการคุ้มครองทางกฎหมายมากมายแต่คนก็ผิดพลาดได้ ความเสี่ยงในการประหารชีวิตผู้บริสุทธิ์ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

5) ความเชื่อ : ญาติของผู้ถูกฆาตกรรมต้องการการลงโทษที่สาสม ความจริง : การเคลื่อนไหวคัดค้านโทษประหารชีวิตทั่วโลกมีผู้เข้าร่วมหลายคนที่สุดเสียคนที่ตนเองรัก หรือแม้กระทั่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงและอาชญากรรมเอง แต่เพราะเหตุผลทางจริยธรรมและความเชื่อทางศาสนาจึงไม่ยอมให้มีโทษประหารชีวิตในนามของพวกเขา เช่น องค์การสิทธิมนุษยชนเพื่อญาติของเหยื่อที่ถูกฆาตกรรมหนึ่งในสหรัฐอเมริกาออกมาเคลื่อนไหวเพื่อล้มเลิกโทษประหารชีวิต

โกศล สนิทวงศ์ (www.learners.in.th; 2562) ความฉลาดเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต่างมุ่งแสวงหาโดยให้ความสำคัญกับความฉลาดทางด้านสติปัญญามากกว่าความฉลาดด้านอื่นๆโดยแท้ที่จริงแล้วความฉลาดของมนุษย์นั้นไม่ใช่แค่มีความสำคัญเฉพาะด้านสติปัญญาเท่านั้นหากแต่ความฉลาดยังมีอยู่หลายประเภทอันได้แก่ ความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence – EI) ความฉลาดทางด้านสังคม (Social Intelligence—SI) ความฉลาดทางด้านคุณธรรมหรือจริยธรรม (Moral Intelligence—MI) เป็นต้นซึ่งความฉลาดตามที่กล่าวมาล้วนเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้นมนุษย์มีความฉลาดอย่างสมบูรณ์และเป็นปัจจัยที่ทำให้นมนุษย์และองค์การประสบความสำเร็จได้สำหรับแนวคิดทางด้านตะวันตกที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ได้มี (Goleman :1995) ได้ให้ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความฉลาดที่สำคัญที่สุดที่เป็นปัจจัยผลักดันให้นมนุษย์สามารถจัดการกับตนเองและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างชาญฉลาดและส่งผลทำให้องค์การประสบความสำเร็จในอีกด้านหนึ่งกล่าวคือแนวคิดทางด้านตะวันออกโดยเฉพาะทางด้านพุทธศาสนามีผู้ที่ได้กล่าวให้ ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ไว้หลายท่านเช่นพระเทพโสภณ (ประยูร ธัมมจิตโต: 2544) ได้ให้ความสำคัญกับความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นการใช้ปัญญากำกับการแสดงอารมณ์ที่ออกมาอย่างมีเหตุผลด้วยเหตุนี้หากเรานำเอาแนวคิดของความฉลาดทางด้านอารมณ์ทั้งแนวคิดด้านตะวันตกและตะวันออกมาประยุกต์ใช้กับตนเองได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้ผลการปฏิบัติงานของตนเองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลทำให้องค์การกลายเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง(High Performance Organization—HPO) ในสังคมยุคฐานความรู้สู่เศรษฐกิจในปัจจุบัน

พระมหาศุภชัย ปิยธมฺมขโย (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ พุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิตพุทธจริยศาสตร์กับโทษประหารชีวิต ซึ่งได้สรุปถึงประเด็นการลงโทษด้วยการประหารชีวิตไว้ 2 ประเด็น คือ

1) ประเด็นทางกฎหมาย - สามารถทำได้แต่จะเห็นว่าหลายฝ่ายทั้งรัฐและเอกชนในหลายประเทศมีการเปลี่ยนแปลงการลงโทษให้ลดความรุนแรงลงจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการใช้ไฟฟ้า และการฉีดยา

2) ประเด็นด้านจริยปรัชญา แนวคิดการลงโทษที่สอดคล้องกับพระพุทธศาสนาคือแนวคิดที่ไม่ใช่ความรุนแรงในการแก้ปัญหา จากการวิวัฒนาการของสังคมจากป่าเถื่อนมาเป็นสังคมที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนมากขึ้น หลักการทางพระพุทธศาสนานั้นเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นหากได้รับการศึกษาอบรมที่ถูกต้อง และศาสนาพุทธนั้นเน้นการแก้ไขปัญหาดด้วยความอ่อนโยนเช่นหลักเมตตา กรุณา การไม่จองเวร และกฎแห่งกรรมไม่ใช่ว่าหากเราเห็นคนละเมิดศีลข้อนั้นเราจะตอบโต้กลับด้วยการละเมิดศีลข้อนั้นด้วยหรือ ? เป็นธรรมดาที่ครอบครัวเหยื่อจะต้องการการแก้แค้น แต่ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นแล้วว่า การแก้แค้นไม่ได้ช่วยอะไรดีขึ้น

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต: www.gotoknow.org: 2562) การศึกษาต้องการเน้นเรื่องหลักไตรสิกขา เพื่อเข้าถึงปัญญาอันแท้จริง ซึ่งปัญญาอันแท้จริงในที่นี้ก็คือ พระนิพพาน อันเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิตในสังคมพุทธศาสนาแบบดั้งเดิมที่มีคติความเชื่อมาตั้งแต่อดีต ขณะเดียวกันก็ต้องการให้ความสำคัญของการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันเชิงวัตถุกับเชิงจิตนิยม (จิตใจ) ซึ่งทั้งสองส่วนนี้คือท่านคงเห็นว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ การให้ความสำคัญควรให้ความสำคัญควบคู่กันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล

ดังนั้นกล่าวได้ว่า การศึกษาต้องเป็นการศึกษาที่สามารถช่วยยกระดับจิตใจและความรู้ทั้งผู้เรียนและผู้สอน ให้เป็นคนเก่งที่มีความสุขสามารถพัฒนาตนได้สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจแม้แต่ในขณะที่เรียนหรือกำลังปฏิบัติหน้าที่อยู่และออกไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคม และท่านเห็นว่าการศึกษานั้นสามารถช่วยได้โดยให้ผู้เรียนมีการศึกษาด้านศีลธรรมควบคู่กับการศึกษาด้านต่างๆ โดยการศึกษานั้นต้องมีเป้าหมายสามารถให้ผู้เรียนที่จบออกมาสามารถแยกแยะได้ด้วยตนเอง เมื่อรู้จักแยกแยะแล้วก็สามารถละชั่วแล้วหันมาทำความดีต่อไป ส่วนผู้สอน (ครู) นั้นต้องมีความรู้ดีและความประพฤติดีด้วยวิชาที่สอนนั้นต้องมีความสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและสอนให้คนรู้จักตรวจสอบตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะมีความรู้และความประพฤติดี

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษา การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

มนุษย์กับความฉลาดทางอารมณ์ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญเพราะเป็นทักษะที่มนุษย์ในโลกแห่งยุคโลกาวิวัฒน์จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่ไปกับความฉลาดทางด้านสติปัญญาและมีคุณธรรมกำกับจะทำให้สังคมนั้นๆ ในโลกพื้นฐานความรู้ (Knowledgebased Society) และจะทำให้สังคมมีสันติภาพมีความสุขดังนั้นทั้งในระดับบุคคลและสังคมจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับบุคคลของตนเองโดยการต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริมให้มีการจัดหลักสูตรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์หรือส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนพัฒนาการมีปฏิสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพื่อลดความขัดแย้งในการอยู่ร่วมกันและสร้างจิตสำนึกและ

นำพาความสุขเพราะความฉลาดทางอารมณ์เป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการทำงานและจะเกิดขึ้นไม่ได้หากไม่มีการพัฒนาทั้งในระดับตนเองและสังคม

มนุษย์ควรยึดหลัก “ไตรสิกขา” อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะหลักการดังกล่าวถือว่าเป็นหลักธรรมในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ

1) ศีลสิกขาความมีวินัยเป็นเครื่องมือของการฝึกศีลเป็นกระบวนการจุดเริ่มต้นในการพัฒนา มนุษย์ทางกายในเรื่องของสัมมาวาจา (วาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ(การงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (อาชีพ ชอบ)

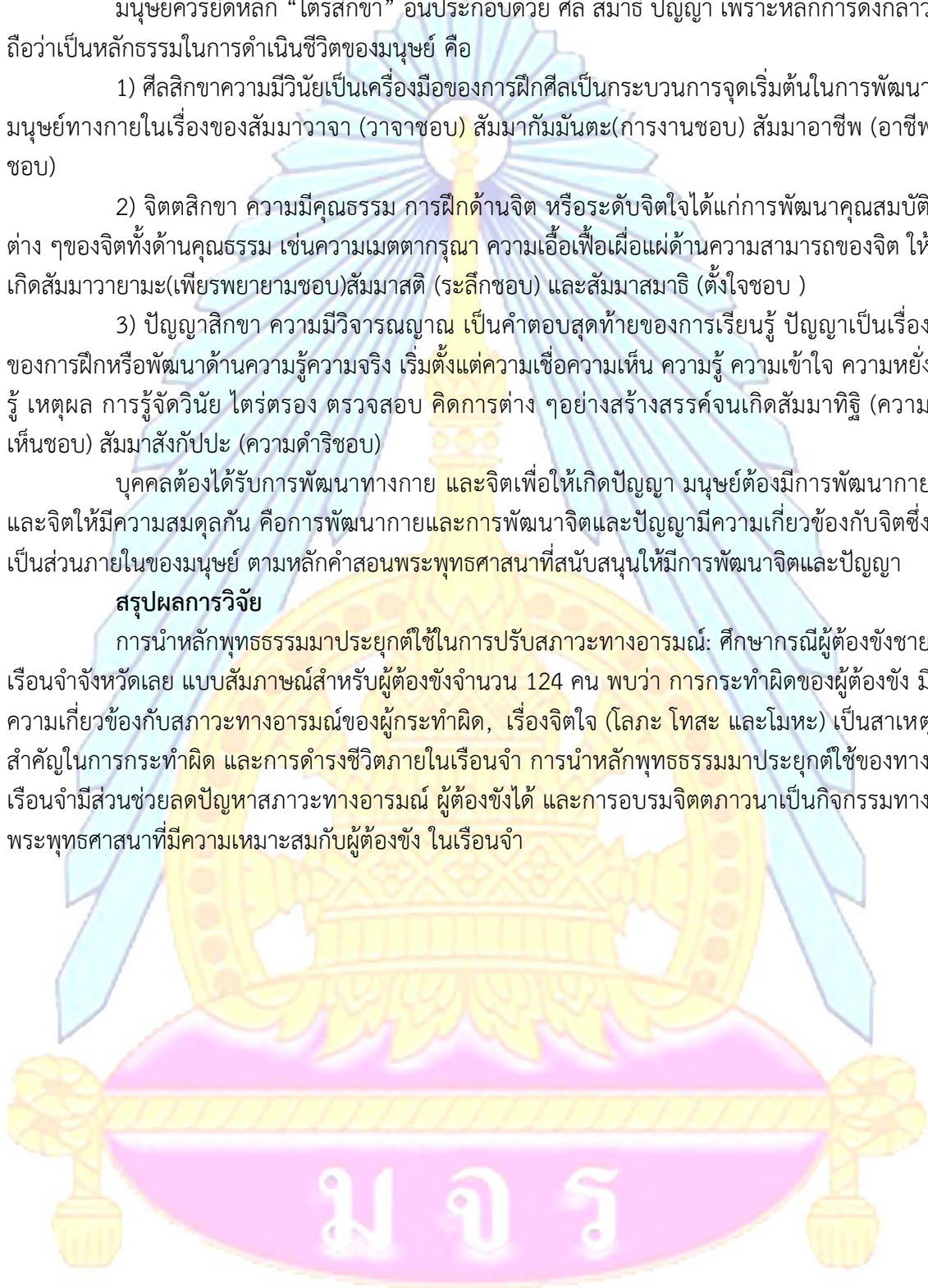
2) จิตตสิกขา ความมีคุณธรรม การฝึกด้านจิต หรือระดับจิตใจได้แก่การพัฒนาคุณสมบัติ ต่าง ๆ ของจิตทั้งด้านคุณธรรม เช่นความเมตตากรุณา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านความสามารถของจิต ให้ เกิดสัมมาวายามะ(เพียรพยายามชอบ)สมาสติ (ระลึกชอบ) และสัมมาสมาธิ (ตั้งใจชอบ)

3) ปัญญาสิกขา ความมีวิจารณ์ญาณ เป็นคำตอบสุดท้ายของการเรียนรู้ ปัญญาเป็นเรื่อง ของการฝึกหรือพัฒนาด้านความรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้ เหตุผล การรู้จักวินัย ไตร่ตรอง ตรวจสอบ คิดการต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์จนเกิดสัมมาทิฐิ (ความ เห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ)

บุคคลต้องได้รับการพัฒนาทางกาย และจิตเพื่อให้เกิดปัญญา มนุษย์ต้องมีการพัฒนากาย และจิตให้มีความสมดุลกัน คือการพัฒนากายและการพัฒนาจิตและปัญญามีความเกี่ยวข้องกับจิตซึ่ง เป็นส่วนภายในของมนุษย์ ตามหลักคำสอนพระพุทธศาสนาที่สนับสนุนให้มีการพัฒนาจิตและปัญญา

สรุปผลการวิจัย

การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังจำนวน 124 คน พบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขัง มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ของผู้กระทำผิด, เรื่องจิตใจ (โลภะ โทสะ และโมหะ) เป็นสาเหตุ สำคัญในการกระทำผิด และการดำรงชีวิตภายในเรือนจำ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ของทาง เรือนจำมีส่วนช่วยลดปัญหาสภาวะทางอารมณ์ ผู้ต้องขังได้ และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทาง พระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง ในเรือนจำ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต, (2543) เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประจำปี เรื่อง สุขภาพจิตดีด้วยอีคิว, กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- คัคณางค์ มณีศรี, (2556) จิตวิทยาทั่วไป, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภากรณ์, (2556) จิตวิทยาทั่วไป = General psychology, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), (2556) หลักสูตรครุสมาธิ เล่ม 1-3 พิมพ์ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : พิษณุ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2546) พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์, ครั้งที่ 10, กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), (2558) พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย, กรุงเทพฯ : บริษัท โพลาร์ เว็บแอปพลิเคชัน จำกัด.
- พระมหาสมชาย จำปาทอง, (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี: ศึกษาในแนวทางทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ทฤษฎีการควบคุมตนเอง และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (อาชีววิทยาและงานยุติธรรม), บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัจฉรา สุขารมณ์ และอังศินันท์ อินทรกำแหง, (2548) การประมวลและสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับอีคิวในประเทศไทย, กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต), www.gotoknow.org. 7/12/2562.
- <http://www.bangkokbiznews.com>. 2 /11/2562.

พุทธธรรมน้อมนำจิต : ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำเลย จังหวัดเลย

ว่าที่ร้อยตรี นิคม จิตรมา, ดร.จิรจิตต์ภณ พิริยสุวัฒน์

ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิต เรือนจำจังหวัดเลย กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

บทคัดย่อ

การศึกษา พบว่าการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา สุขภาพจิต ด้วยการผ่อนคลายตนเองที่ดีคือการดึงความสนใจของเราเองออกจากสิ่งที่กำลังรบกวนอารมณ์เรา เพราะอารมณ์ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของตนเอง รวมทั้งส่งผลต่อผู้อื่นด้วย การจัดการกับอารมณ์เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ด้วย หลักสังคหวัตถุ 4 (โอบอ้อมอารี วชิโรโอบอารี สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม) ตามหลักพระพุทธศาสนา เช่น การควบคุมอารมณ์ทางลบให้มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ถือเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางอารมณ์ที่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคม และส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิต ด้วยเหตุนี้ถือเป็นการพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน เหตุนี้ถือเป็นการพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

คำสำคัญ: พุทธธรรม, น้อมนำจิต, แก้ไขปัญหา, สุขภาพจิต, ผู้ต้องขังหญิง, เรือนจำจังหวัดเลย.

Buddhism induces mental: Case study of Female prisoners

At The prisons Loei Province

Abstract

The study found that Introducing Buddhism to solve the Mental health Problem by relaxing, great self that is drawing the attention of ourselves from what we are arousal. Because emotional impact on the whole body, mind and behavior, including the impact on the others. Deal with emotion is a skill that can be improved by Sangkahawattu 4, bases of sympathy; acts of doing favors; principles of service; virtues, making for group integration and leadership, (giving, kindly speech, doing good, participation and behaving oneself properly in all circumstances) by Buddhism such as controls negative emotion expression of emotion to the appropriate. Considered to develop their own emotional abilities that are essential to life in society. And affect their success in life. Because this is a self-development leads to excellence in lifestyle in today's society.

Key Words: Buddhism, induces mental, solve problem, Female prisoners, the prisons Loei Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบกับปัญหาความเสื่อมทรามทางด้านศีลธรรมและ คุณธรรมของประชาชนโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนไทย ที่จำนวนไม่น้อยได้หันห่างจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักที่พึ่งพาและที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ พระพุทธศาสนาจึงเป็นสถาบันหลัก 1 ใน 3 สถาบันที่สำคัญของชาติ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยทุกแง่มุม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่องศาสนามีข้อความตอนหนึ่งว่า “คนเราต้องมีศาสนา คือความคิดหรือสิ่งที่คิดประจำใจ อันเป็นแนวทางปฏิบัติในใจประจำตัว และต้องมีการศึกษา คือความรู้ต่างๆ ทั้งในด้านจิตใจ ทั้งในด้านวัตถุเพื่อประกอบกับตัว เพื่อที่จะมีชีวิตอยู่ได้ ทั้งสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญและจะแยกจากกันไม่ได้” พระเทพเวที (ประยुทธิ์ ปยุตโต) กล่าวว่า พระพุทธศาสนาได้รับการจัดเป็นวิชาสำหรับเรียนรู้โดยสถานะหลัก 2 อย่างคือ ในฐานะที่เป็นระบบจริยธรรมสำหรับประชาชนส่วนใหญ่หรือเป็นแหล่งคำสอนจริยธรรม ของประชากรแทบทั้งหมดของประเทศ และในฐานะที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมไทย ทั้งในด้านวัตถุและนามธรรมซึ่งมีอิทธิพลครอบคลุมมากที่สุดอย่างหนึ่งในวิถี สังคม เป็นมาตรฐานในการดำเนินชีวิตสำหรับผู้มีนับถือ และเป็นสภาพแวดล้อมอันกว้างใหญ่ทางสังคมสำหรับผู้มีได้นับถือ (กรมวิชาการ, www.learners.in.th. : 2562) พระพุทธศาสนาจึงเป็นแบบแผนที่ช่วยให้การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมไทยมีระเบียบ ในปี พ.ศ. 2497 ประเทศไทยมีผู้ต้องขังหญิง 289 คน จากผู้ต้องขังทั้งหมด 21,744 คน พอมาในปี พ.ศ. 2539 ผู้ต้องขังหญิงเพิ่มเป็น 3,476 คน จากผู้ต้องขังทั้งหมด 75,496 คน แต่จำนวนผู้ต้องขังหญิงมาเพิ่มสูงอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 จนถึงปี พ.ศ. 2545 ที่จำนวนผู้ต้องขังหญิงพุ่งขึ้นสูงสุดถึง 49,333 คน เนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าในช่วงเวลาดังกล่าว จนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 ที่ผู้ต้องขังหญิงเริ่มลดลงมาจนถึงปี พ.ศ. 2549 เหลือ 23,740 คน ทั้งนี้เนื่องจากการออกพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545 ที่มีการแยกผู้เสพออกจากผู้ค้า และมีการเปิดโรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองอย่างจริงจัง จนทำให้ผู้ต้องขังหญิงลดลงดังกล่าว อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมาที่การเปิดใช้โรงเรียนวิวัฒน์พลเมืองราชทัณฑ์ลดลง ทำให้จำนวนผู้ต้องขังหญิงกลับเพิ่มสูงขึ้นทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2557 ซึ่งมีจำนวนผู้ต้องขังหญิงถึง 45,225 คน นับเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้ต้องขังหญิงมากเป็นอันดับ 4 ของโลก รองจากสหรัฐอเมริกา จีน และ รัสเซีย และหากเทียบกับจำนวนประชาชนต่อ 100,000 คน แล้วประเทศไทยจัดได้ว่ามีอัตราส่วนผู้ต้องขังหญิงต่อประชากร 100,000 คน มากเป็นอันดับ 1 ของโลก (นัทธิ จิตสว่าง, www.gotoknow.org/posts : 2562)

ระบบการลงโทษในโลกสมัยใหม่ได้ก้าวมาถึงจุดที่ “คุก” กลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ผนวกกับความเชื่อว่าการนำคนมาขังจะทำให้สำนึกในความผิดที่ตนได้กระทำความผิดไป เรือนจำ จึงกลายเป็นทางเลือกหลักของการแก้ไขผู้กระทำความผิด ในปี 2558 ไทยจึงครองอันดับ 1 ในอาเซียนที่มีบุคคลถูกจำกัดอิสรภาพในเรือนจำมากที่สุด International Centre for Prison Studies (ICPS) หรือ ศูนย์ศึกษาเรือนจำนานาชาติ เผยข้อมูลเรื่องสถิติผู้ต้องขังในปี 2558 ประเทศไทยมีผู้ต้องขังทั้งสิ้น 330,923 คน สูงเป็นอันดับหนึ่งของอาเซียน เท่ากับทุก 1 แสนคน มี 419 คนเป็นผู้ ต้องขัง ขณะที่ความสามารถในการรองรับผู้ต้องขังให้มีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะมากที่สุดอยู่ที่ประมาณ 190,000 คน (<http://www.tcijthai.com>. : 2562) จำนวนผู้ต้องขังที่อยู่กันอย่างแออัดภายในเรือนจำมา ซึ่งปัญหาอื่นอีกมากมาย หนึ่งในนั้นคือปัญหาทางจิตของผู้ต้องขัง ก็นอนหลับ คือปัจจัยพื้นฐานขั้นแรก ที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ ก่อนไปสู่ความต้องการทางจิตใจ ซึ่งสองสิ่งนี้ไม่สามารถหาได้จากในเรือนจำที่

ผู้ต้องขังกว่าสามแสนคนต้องเบียดเสียดกันใช้ชีวิต “ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่เป็นผู้ต้องขังใหม่จะมีปัญหาสุขภาพจิต เพราะไม่สามารถปรับตัวได้ในระยะแรก อาการในระยะแรกส่วนใหญ่ที่มักเป็นคือ นอนไม่หลับ เพราะในเรือนจำผู้ต้องขังมีที่นอนเพียงกระเบื้องคนละแผ่น เรือนจำแต่ละแห่งจึงมียานอนหลับเตรียมไว้ให้ผู้ต้องขังที่มีอาการ” การเปลี่ยนสถานะจากผู้หญิงธรรมดาทั่วไปคนหนึ่งมาเป็นผู้ต้องขังนั้นส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อชีวิต โดยเฉพาะทุกข์ทางจิตใจที่สูญเสียอิสรภาพ ยิ่งมีคำสั่งต้องโทษสูงก็ยิ่งเป็นทุกข์และหดหู่ใจมากขึ้น ผู้ต้องขังหญิงจำนวนไม่น้อยต้องใช้เวลายาวนานทำใจรับสภาพต้องขังทั้งห่วงเวลาและภาระต่างๆ ไว้ข้างนอก ขณะอีกจำนวนไม่น้อยถูกครอบครัพล้าง ไม่ยอมรับ ดังตัวเลขผู้ต้องขังหญิงที่ไม่มีญาติมาเยี่ยม ซึ่งมีจำนวนถึง 4,376 คน (กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระวารสาร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล : 2558) นอกจากนี้จำนวนอาชญากรที่เพิ่มมากขึ้นเป็นตัวแปรสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงภาวะความเสื่อมโทรมของศีลธรรมในสังคมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากจำนวนอาชญากรที่เพิ่มมากขึ้นแสดงให้เห็นถึงกระบวนการขัดเลาะทางสังคมไม่มีประสิทธิภาพทำให้คนในสังคมขาดสิ่งยึดเหนี่ยวใจ ขาดความมีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิตเป็นสำคัญ สภาพเศรษฐกิจมีผลต่อการประกอบอาชญากรรมของคน กล่าวคือ หากประเทศประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจคนในประเทศมีอัตราการว่างงานสูง จะส่งผลให้คนมีการประกอบอาชญากรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมากขึ้นเพื่อการดำรงชีพอยู่ในสังคม เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์

พระพรหมคุณาภรณ์ (สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, www.onab.go.th : 2561) ได้กล่าวว่าหลักการสำคัญของพุทธศาสนาคือ มุ่งอิสรภาพ พระพุทธศาสนานั้นมีลักษณะของความหลุดพ้น หรือความเป็นอิสระอยู่โดยตลอด จุดหมายของพระพุทธศาสนาก็ได้แก่วิมุตติ พระพุทธเจ้าตรัสอีกแห่งหนึ่งว่า “วิมุตติสสารา สพเพ ธมมา ธรรมทั้งหลายทั้งปวงมีวิมุตติเป็นสาระ” คือ มีวิมุตติเป็นแก่นสาร ซึ่งมีความหมายอันเดียวกัน รวมความว่า ลักษณะนี้บอกให้ทราบว่าพระพุทธศาสนาถือเอาวิมุตติหรืออิสรภาพนี้เป็นจุดหมาย เป็นหลักการสำคัญ และให้ความสำคัญแก่อิสรภาพทุกชั้นตอน โดยเฉพาะในขั้นสุดท้ายที่ว่าการให้คนเข้าถึงความหลุดพ้นเท่านั้น แต่มีลักษณะของการไม่ยึดติดถือมั่น ไม่มีอุปาทานในสิ่งต่างๆ อยู่โดยตลอดหลักการของพระพุทธศาสนาบางครั้งก็สรุปด้วยคำว่า “สพเพ ธมมา นาล อภินิเวสยา” คือให้รู้เข้าใจความจริงถึงขั้นที่ว่า ธรรมทั้งหลายทั้งปวงนั้นไม่อาจเข้าไปยึดมั่นถือมั่นได้ ไม่อาจไม่น่า-ไม่ควรยึดติดถือมั่น เพราะอะไร เพราะว่าสิ่งทั้งหลายนั้นไม่ได้เป็นไปตามความปรารถนา หรือตามความยึดมั่นของเรา แต่มันเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัยของมัน ถึงเราจะไปยึดมั่นก็ไม่มีผลอะไรต่อตัวความจริง มีแต่จะกระทบกระเทือนต่อตัวเราเอง ทำให้เราแยะเอง คือ เตือนร้อนเป็นทุกข์ วิถีปฏิบัติที่ถูกต้องคือ เราจะต้องรู้ความจริงของเหตุปัจจัย แล้วไปทำที่เหตุปัจจัย เพราะฉะนั้นเราจะต้องรู้เท่าทันความจริงว่า สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัย ไม่เป็นไปตามความปรารถนาของเรา การเข้าไปยึดมั่นถือมั่นไม่เป็นประโยชน์ และเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ แล้วก็ไม่ได้ทำให้มีผลเป็นจริงขึ้นมาได้ พระพุทธศาสนาจึงสอนให้เราไม่มีอิสรภาพ โดยฝึกตนให้รู้จักที่จะไม่ยึดติดถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย จนกระทั่งเมื่อรู้ความจริง รู้เท่าทันชัดแจ้งทั่วตลอดแล้ว ก็จะมีจิตหลุดพ้นเป็นอิสระ

ดังนั้นผู้วิจัยได้พิจารณาจากสถิติและผลกระทบจากปัญหาสุขภาพจิตของผู้ต้องขัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่า ปัจจัยใดบ้างเป็นสาเหตุที่ทำให้คนเราเกิดปัญหาสุขภาพจิต และสภาวะทางอารมณ์ ได้เลือกกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ต้องขังที่กระทำผิดในเรือนจำจังหวัดเลย และคดีถึงที่สุดแล้วเป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ เพราะผู้ต้องขังมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการคือ กรณีผู้ต้องขังสมัคร

ใจเข้าร่วมโครงการอบรมหลักสูตรศาสตราจารย์ (ครูสมาธิ) โดยกรมราชทัณฑ์และมูลนิธิสถาบันพลังจิตตานุภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์ผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดเลย
2. ศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับผู้ต้องขังหญิงเรือนจำจังหวัดเลย
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพจิตทางอารมณ์ของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำจังหวัดเลย

ขอบเขตของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการวิจัยภาคสนาม (field study) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิธีการศึกษา รวมทั้งข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ โดยแบ่งแหล่งข้อมูล ดังนี้

- 1) แหล่งปฐมภูมิ (Primary Source) ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยพุทธศักราช 2539
- 2) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องกับหลักพุทธบูรณาการทางจิตวิทยา
- 3) แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Source) ศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย หนังสือ เอกสารและตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องกับอาชญาวิทยา (Criminologist)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำ จังหวัดเลย 3 คน ผู้ต้องขัง 340 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษา คือ เรือนจำจังหวัดเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง ผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีทุกประเภท ที่สมัครใจเข้าร่วมอบรมหลักสูตรสมาธิ จำนวน 340 คน
- 2) จินตามยปัญญา หมายถึง ปัญญาเกิดจากการคิด เป็นการนำเอาความรู้ หรือข้อมูลที่ได้จากการฟังมาไตร่ตรอง

3) การบริหารจัดการ หมายถึง การฝึกให้จิตมีคุณภาพ มีความดีงาม อ่อนโยน หนักแน่น มั่นคง แข็งแกร่ง สงบร่มเย็นมีความสุขการเจริญปัญญา

4) เรือนจำจังหวัดเลย หมายถึง สถานที่ควบคุมผู้ต้องขังหญิงซึ่งถูกศาลพิพากษาตัดสินลงโทษจำคุกในคดีต่างๆ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

พุทธศาสนาจะมีความทันสมัยและมีประโยชน์ที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์มากมาย แต่นักบริหารทั่วไปมักมองข้ามคุณค่าเหล่านี้ ไม่ว่าจะเป็นด้วยความดูถูกดูแคลน ไม่สนใจ ไม่รู้จักจริง ท้อถอย กลัวความลำบากหรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพุทธศาสนาสามารถให้ประโยชน์แก่มนุษยชาติตั้งแต่ 2600 ปี จนถึงยุคโลกาภิวัตน์ที่ปราศจากอคติได้เป็นอย่างมาก และถึงแม้ว่าจะต้องใช้ความพยายามอยู่บ้างก่อนที่จะได้รับประโยชน์ แต่ก็ไม่ได้มากไปกว่าความพยายามที่ผู้บริหารพึงใช้เป็นปกติอยู่แล้ว (อนุ มงคล ศิริเวทิน, :2554, 111) การบริหาร คนทั่วไปอาจมองเป็นเรื่องของชาวบ้าน ไม่เกี่ยวกับพระสงฆ์ หรือพระพุทธศาสนา มากเท่าใดนัก แต่ถ้าลองให้คิดแล้ว เรื่องนี้เกี่ยวกับพระสงฆ์และพระพุทธศาสนา มาก เพราะว่าในพระพุทธศาสนา ก็มีสถาบันองค์กรที่จะต้องมีการบริหาร ซึ่งก็คือคณะสงฆ์หรือเรียกว่า ภิกษุสงฆ์ พระพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บริหารภิกษุสงฆ์ หรือที่เราเรียกกันในปัจจุบันว่า คณะสงฆ์ ซึ่งใจปัจจุบันนี้นักวิชาการตะวันตกยอมรับและประจักษ์ว่า คณะสงฆ์นี้เป็นองค์กรที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก ไม่ปรากฏว่ามีองค์กรใดในโลกตะวันตก ตะวันออกที่ไหนอื่น ที่จะยังยืนอยู่ได้ มีแต่เกิดมาแล้วก็ล่มสลายจบสิ้นไป แต่คณะสงฆ์ในพระพุทธศาสนา ตั้งแต่พระพุทธเจ้าทรงตั้งมา 2600 กว่าปี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), : 2552, 113) ยังอยู่มาได้จนบัดนี้ แสดงว่า ความยั่งยืนของคณะสงฆ์จะต้องมีวิธีการบริหารอะไรที่จะทำให้อยู่ได้อย่างยั่งยืนมั่นคง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการปรับสภาวะทางอารมณ์

อารมณ์เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถสัมผัสและสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนแต่เราสามารถรู้สึกถึงสภาวะทางอารมณ์ของบุคคลที่แวดล้อมเราอยู่ได้ เช่น อาจสังเกตได้จากพฤติกรรมที่มีได้แสดงออกเป็นภาษาหรือคำพูด เช่น การแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง แต่อาจเกิดความสับสนในการตีความหมายได้เพราะสังคมแต่ละแห่งอาจมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่เหมือนกัน อารมณ์ทุกอารมณ์นั้นเกิดขึ้นได้กับบุคคลทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย โดยอารมณ์ในแง่ลบ เช่น อารมณ์โกรธและอารมณ์เศร้าที่มักทำให้เกิดผลเสียต่อบุคคลมาก (<http://www.orthodoxnet.org>: 2562) ดังนั้นบุคคลจึงควรที่จะสำรวจตัวเองและยอมรับว่าตนเองกำลังอยู่ในสภาวะอารมณ์อะไร และฝึกหัดที่จะระบายและควบคุมตัวเองได้อย่างเหมาะสมและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ หรือรู้จักที่จะยับยั้งหรือควบคุมอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมให้ได้

การเข้าสู่สถานการณ์ที่กระตุ้นอารมณ์จะทำให้รู้สึกตึงเครียดจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ การฝึกการผ่อนคลายจะทำให้รู้สึกว่าจะสามารถใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่เกิดขึ้น มองในมุมที่เป็นบวก ใช้เหตุผลให้มากขึ้นในการแสดงออก เมื่อตั้งสติได้และรู้สึกว่าจะเรากำลังถูกเร้าด้วยอารมณ์ การผ่อนคลายตนเองที่ดีคือการดึงความสนใจของตัวเองออกจากสิ่งที่กำลังเร้าอารมณ์เรา เพราะอารมณ์ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของตนเอง รวมทั้งส่งผลต่อผู้อื่นด้วย การจัดการกับอารมณ์เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ด้วย วิธีการและเทคนิคต่างๆ เช่นการควบคุมอารมณ์ทางลบให้มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ถือเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางอารมณ์ที่มีความจำเป็นในการใช้ชีวิต และส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตด้วย

การควบคุมอารมณ์เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอารมณ์ในทางลบ เช่น ความโกรธ โศกเศร้า อารมณ์ทุกอย่างเกิดขึ้นกับเราได้ แต่มีใช้จะแสดงออกไปทุกอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับเรา ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ย่อมสามารถควบคุมอารมณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมตามแต่สถานการณ์ รู้จักระบายอารมณ์ออกในรูปแบบที่เหมาะสม การมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในทางบวก รู้จักมองบุคคลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแง่บวกอื่นที่ต่างไปจากเดิม ผิดตนเองให้มีอารมณ์ขึ้น การฝึกคิดหรือมองสิ่งต่างๆ ในหลายๆ แง่มุมจะทำให้เราไม่ติดกรอบหรือติดกับมายาคติที่สร้างขึ้น

ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ (ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, <http://prachatai.org> : 2562) รักษาการปลัดกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า ตลอดการบริหารกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย ไม่ค่อยมีมิติของผู้หญิงมากนัก หากมีก็เป็นเพียงรูปแบบแต่ขาดเนื้อหา เพราะผู้ออกแบบส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย และความเข้าใจคอนเซ็ปต์ของหญิง-ชาย รวมถึงการเลือกปฏิบัติยังไม่แจ่มชัดในวงการนี้ ส่วนแนวคิดในการผ่อนปรนกฎระเบียบที่เคร่งครัดเกินไป หรือทำให้ผู้ต้องขังหญิงเข้าถึงสาธารณูปโภคต่างๆ มากขึ้นนั้น เป็น “การบริหารงานภายในเรือนจำ” ซึ่งไม่ต้องอาศัยกฎหมาย แต่ต้องแก้ไขวิถีคิดของผู้บริหารในการจัดลำดับความสำคัญ ส่วนข้ออ้างที่มักพูดกันมากเรื่อง ความจำกัดของงบประมาณ รักษาการปลัดยุติธรรมยืนยันว่า งบ 11,000 ล้านบาทนั้นเพียงพอต่อการบริหารจัดการหากมีวิธีคิดที่สอดคล้องกับมุมมองสิทธิมนุษยชนสากล ทั้งนี้ ปัจจุบันงบประมาณต่อหัวต่อปีของผู้ต้องขังชายอยู่ที่ 21,000 บาท ขณะที่ส่วนของผู้หญิงนั้นมากกว่าราว 300 บาท ส่วนการลดจำนวนผู้ต้องขังนั้น ชาญเชาวน์ กล่าวว่า 1) อยู่ที่ยุทธศาสตร์นโยบายและการวางฐานการลงโทษในคดีอาญาเสพติดว่าจะยังคงกรอบการลงโทษหนักแบบเดิมหรือไม่ 2) การปฏิรูปการลงโทษระดับกลางด้วยการสร้างทางเลือกอื่นๆ เช่น เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเข้าใจและทัศนคติของผู้พิพากษาเป็นสำคัญในการสั่งลงโทษ 3) ยุติธรรมทางเลือก โดยหยิบยกอุปสรรคปัจจุบันที่ประสบผลสำเร็จสดๆ ร้อนๆ คือ คำสั่ง คสช. ที่ 41/2557 เรื่องยาเสพติด ที่ยอมฟังเสียงข้าราชการ ยอมลดการปราบปรามลง แล้วเน้นการป้องกันมากขึ้น โดยในงบปี 58 นั้นเพิ่มงบการป้องกันขึ้น 10% เน้นการติดตามเฝ้าระวัง 15% ทั้งยังระดมอำนาจจากทั้งกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการเพื่อร่วมมือกัน

รศ.ดร.กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ (กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาระ, www.tcijthai.com/tcijthainews:2562) สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวถึงสุขภาพจิตของผู้ต้องขังหญิงผ่านงานวิจัย “ผู้ต้องขังหญิง: สถานการณ์และข้อเสนอเชิงนโยบาย” ว่า แม้ผู้ต้องขังที่มีอาการทางจิตจะมีสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของผู้ต้องขังหญิงพิการลักษณะต่างๆ ทั้งหมด แต่การดูแลรับมือกับผู้ต้องขังหญิงที่มีสุขภาพจิตไม่ดีนั้นเป็นภาระใหญ่หลวง อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่เรือนจำหรือแม้กระทั่งสังคมไทยมีความรู้ทั่วไปน้อยมากในการรับมือกับผู้มีอาการทางจิตที่คาดเดาพฤติกรรมได้ยาก บางรายซึมเศร้า หดหู่ อยากฆ่าตัวตาย บางรายมีแนวโน้มใช้ความรุนแรงทั้งตัวเองและคนอื่น บางรายมีโลกส่วนตัวพูดคนเดียว ไม่รับรู้โลกความเป็นจริง ฯลฯ และส่วนใหญ่ต้องการผู้เชี่ยวชาญทางจิตเวชเข้ามาช่วยเหลือดูแล ประเมินพฤติกรรม อาการ การควบคุม และรักษา เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้ต้องขังอื่นได้ ขณะที่หลายเรือนจำหาทางดูแลผู้ต้องขังที่มีอาการทางจิตเหล่านั้นเอง เช่น ตั้งกลุ่มอาสาสมัครช่วยเหลือดูแล พาไปตรวจตามนัด กินยาสม่ำเสมอ ทำกิจกรรมฟื้นฟู เป็นต้น

จิรจิตต์ถณ พิริยสุวัฒน์ (จิรจิตต์ถณ พิริยสุวัฒน์ : 2558, 1) ศึกษาเรื่อง การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปรับสภาวะทางอารมณ์: ศึกษากรณีผู้ต้องขังชาย เรือนจำจังหวัดเลย พบว่าแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ต้องขังจำนวน 124 คน พบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขัง มีความเกี่ยวข้องกับสภาวะทางอารมณ์ของผู้กระทำผิด, เรื่องจิตใจ (โลภะ โทสะ และโมหะ) เป็นสาเหตุสำคัญในการกระทำผิด และการดำรงชีวิตภายในเรือนจำ การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ของทางเรือนจำมีส่วนช่วยลดปัญหาสภาวะทางอารมณ์ ผู้ต้องขังได้ และการอบรมจิตตภาวนาเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีความเหมาะสมกับผู้ต้องขัง ในเรือนจำ

พระมหาสมชาย จำปาทอง ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี: ศึกษาในแนวทางทฤษฎีความผูกพันทางสังคม ทฤษฎีการควบคุมตนเอง และทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้ต้องขังฯ ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 31 ปี มีอายุโดยเฉลี่ยในขณะกระทำความผิด 30 ปี นับถือศาสนาพุทธ ได้รับการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 19,030 บาท อยู่กับภรรยาโดยมิได้สมรส มีบุตรด้วยกันโดยเฉลี่ย 2 คน และพ่อแม่อยู่ด้วยกัน มีสภาพครอบครัวที่รักใคร่กลมเกลียวกันดีการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยทางด้านความผูกพันทางสังคม โดยเฉพาะความผูกพันกับครอบครัว ปัจจัยทางการควบคุมตนเองทั้ง 6 ด้าน ปัจจัยทางการคบหาสมาคมที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านความถี่-บ่อย มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

พรพรพร ยกเชื้อ (พรพรพร ยกเชื้อ : 2541, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง พุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย : ศึกษาความค่านึงเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำ ความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม พบว่า ศีล 5 ในพระพุทธศาสนา ซึ่งได้แก่ เว้นจากการฆ่าสัตว์หรือ ทำร้ายชีวิต เว้นจากการลักขโมยหรือฉ้อโกง เว้นจากการประพฤติดีกในกาม เว้นจากการ พุดเท็จหรือพูดหลอกลวง เว้นจากการดื่มสุราเมรัยหรือสิ่งเสพติดต่างๆ เป็นศีลพื้นฐานของ พระพุทธศาสนา การละเมิดศีล 5 นับได้ว่าเป็นทั้งความผิดในแง่ศีลธรรมและในแง่อาชญากรรม ในทัศนะของกฎหมายและอาชญาวิทยา นอกจากนั้นพระพุทธศาสนายังมีความสอดคล้องกับ หลักอาชญาวิทยาที่ว่า อาชญากรรมมีสาเหตุจากบุคลิกภาพของบุคคลและปัจจัยอื่นๆ ภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนั้นยังพบในการวิจัยภาค สนามว่า ผู้กระทำความผิดนั้นมีความรู้และมีความค่านึงในศีล 5 เพราะฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า ศาสนามีความสำคัญต่อการควบคุมอาชญากรรม แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเกิดอาชญากรรม การแก้ไขปัญหอาชญากรรมในสังคม จึงต้องอาศัยศาสนาและปัจจัยอื่นๆ ประกอบกัน

ธิดาภูมิ หนัมนิ (สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, www.kmutt.ac.th. :2562) ศึกษาเรื่อง หลักพุทธธรรมกับการบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์ พบว่า เป็นการบริหารที่ต้องอาศัยความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์และที่สำคัญที่สุดคือต้องมีความคล่องตัวและสามารถบูรณาการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อยู่เสมอ ฉะนั้นการบริหารงานนั้นตามความหมายของทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์นั้นคือการบริหารที่เป็นการผสมผสานสหวิชาเข้าด้วยกันอย่างลงตัว แต่การบริหารในยุคโลกาภิวัตน์อีกรูปแบบหนึ่งที่ดีคิดว่าเป็นการบริหารงานที่ทันสมัยและไม่เคยล้าหลังอีกประการหนึ่งคือการบริหารตามหลักพุทธธรรม กล่าวคือหลักธรรมพุทธธรรมซึ่งในที่นี้กล่าวคือหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย การให้ ได้แก่ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกัน และการวางตนเสมอต้นเสมอปลายซึ่งหลักเหล่านี้จะสามารถนำมาบูรณาการหรือประยุกต์ใช้

กับการบริหารได้เป็นอย่างดีถึงแม้ว่าหลักธรรมดังกล่าวจะได้ถูกค้นพบมาไม่น้อยกว่า 2,600 ปี แล้วก็ตาม

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม จัดโปรแกรมส่วนใหญ่ก็มักมีได้ออกแบบมาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้หญิง หรือมีได้คำนึงถึงเงื่อนไขของครอบครัวแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีแม่ที่เป็นเสาหลักหรือเป็นผู้ดูแลเด็กหรือเยาวชนแต่เพียงผู้เดียวสู่ความเป็นธรรม สำหรับผู้ต้องขังหญิง ในขณะที่ผู้ต้องขังหญิงที่มีความบกพร่องทางกาย และ/หรือทางจิต ก็มักไม่ได้รับความเอาใจใส่ด้านที่พัก อุปกรณ์ หรือสถานที่ที่ออกแบบเฉพาะสำหรับผู้พิการ หรือได้รับยามากหรือน้อยเกินไป ในกรณีของผู้มีความบกพร่องทางจิต ตลอดจนไม่มีการให้คำปรึกษา หรือแก้ไขฟื้นฟูทางจิตแต่อย่างใด ทำให้มีสัดส่วนการเพิ่มขึ้นที่น่าตกใจของผู้ต้องขังหญิงที่ทนทุกข์จากปัญหาสุขภาพจิต เช่น การเก็บกวาดจิตกริต อาการหวาดกลัว การตื่นกลัว การมีหลายบุคลิก และการฆ่าตัวตาย และเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่าสถานการณ์ทั่วไป หรือแม้แต่สถานการณ์ของผู้ต้องขังชาย

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันสภาพสังคมค่อนข้างเน้นในเรื่องของวัตถุมากกว่าความเอาใจใส่ในเรื่องของจิตใจหรือทางด้านจริยธรรม สังคมจึงขาดแนวยึดหรือหลักทางศาสนาจึงทำให้สังคมมีความยุ่งยากและปั่นป่วน คนที่อยู่ในสังคมจึงขาดซึ่งจริยธรรมที่สำคัญในการใช้ชีวิตการมีศาสนาตามกฎหมายยังไม่สำคัญเท่ากับที่เราได้ตระหนักว่าเรานั้นมีแนวคิดหรือหลักยึดทางศาสนาในเรื่องใด เรื่องของศาสนามีหลายอย่างที่เป็นเรื่องสำคัญที่นำไปช่วยในกระบวนการพัฒนา แก้ไขปัญหา เพื่อนำพาไปสู่การปฏิบัติตนและหากนำหลักศาสนาตามหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ร่วมกับการบริหารงานในยุคปัจจุบันก็สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในงานระดับหนึ่ง ซึ่งความหมายของหลักสังคหวัตถุ 4 (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), : 2543) นั้นหมายถึงคุณธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจคน ผูกใจคนและประสานหมู่ชนให้มีความสามัคคีเป็นธรรมที่ทำให้คนเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนทั่วไปเป็นการปลูกไมตรีเต็มน้ำใจต่อกัน ทำให้สังคมเป็น

อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ เพื่อศึกษา การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญา สุขภาพจิต ศึกษากรณีเรือนจำเลย จังหวัดเลย: ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำจังหวัดเลย สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นอย่างยิ่งต้องมีหลักพุทธธรรม เพราะหลักธรรมทั้งหลายเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหลักสังคหวัตถุ 4 หรือหลักธรรมใด ๆ ก็ตามเป็นหลักความดีของการกระทำทางกาย วาจา และใจ ระหว่างผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานทุกฝ่าย ดังนั้นบุคลากรในองค์กรทุกคนย่อมมีความพึงพอใจกับการบริหารโดยใช้ หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตตา (โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม) ดังนั้น การทำงานร่วมกันในสังคมยุคใหม่ คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni) ทุกคนย่อมมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร มีตัวชี้วัด และต้องมีหลักธรรมเข้ามาใช้ในการบริหาร หลักสังคหวัตถุ 4 คือ

1. ทาน คือ การให้ ได้แก่ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. ปิยวาจา ได้แก่ การพูดคำสุภาพ อ่อนหวาน

3. อุตถจริยา หมายถึง การบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือกันและกัน

4. สมานัตตตา คือ การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย

จะเห็นได้ว่าความเสมอภาคและมีความเป็นธรรมต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาอย่างเท่าเทียมกันไม่เลือกปฏิบัติผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาถึงจะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเห็นว่าผู้บังคับบัญชามีความเป็นธรรมจึงเกิดกำลังใจที่จะมุ่งมั่นปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องพุทธธรรมน้อมนำจิต : ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำจังหวัดเลย ศึกษากรณีเรือนจำเลย จังหวัดเลย: ศึกษากรณีผู้ต้องขังหญิง เรือนจำจังหวัดเลย สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการแก้ไขปัญา สุขภาพจิต ด้วยการผ่อนคลายตนเองที่ดีคือการดึงความสนใจของเราเองออกจากสิ่งที่กำลังรบกวนอารมณ์เรา เพราะอารมณ์ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจและพฤติกรรมของตนเอง รวมทั้งส่งผลต่อผู้อื่นด้วย การจัดการกับอารมณ์เป็นทักษะที่สามารถพัฒนาได้ด้วย หลักสังคหวัตถุ 4 (โอปปาติกะ วิจิไพเราะ สงเคราะห์ประชาชน วางตนเหมาะสม) ตามหลักพระพุทธศาสนา เช่น การควบคุมอารมณ์ทางลบให้มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม ถือเป็นการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถทางอารมณ์ที่มีความจำเป็นในการใช้ชีวิต การดำรงชีวิตในสังคม และส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตด้วย เหตุนี้ถือเป็นการพัฒนาตนเองนำไปสู่ความเป็นเลิศในการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

1. ใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมให้มีสภาพจิตใจที่ดี มีความแข็งแกร่งต่อการเอาชนะกิเลสทั้งหลาย ด้วยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาจัดกิจกรรมที่ให้ชุมชนออกแบบกิจกรรมร่วมกับสถาบันการศึกษาและสถาบันทางพระพุทธศาสนา สร้างภูมิคุ้มกันปัญหาอาชญากรรม
2. สถาบันครอบครัวและโรงเรียนจะต้องปลูกจิตสำนึกในเรื่องการคบเพื่อนที่ดีให้แก่เยาวชนในชุมชนเพื่อให้สมาชิกในสังคมมีการประพฤติตนตามหลักพระพุทธศาสนา ที่เลือกคบหาสมาคม เช่น เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีจิตสาธารณะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษา

1. ควรมีการวิจัยนโยบายเสริมสร้างเยาวชนจิตสาธารณะ
2. ควรมีการวิจัยกิจกรรมเยาวชนต้นแบบวิถีพุทธ

มจร

เอกสารอ้างอิง

- นันทิ จิตสว่าง, (2546) โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด, กรุงเทพฯ : วัฒนพงศ์การพิมพ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตโต), (2552) ทฤษฎีหรือแนวคิดทางด้านการบริหารและการจัดการองค์กร, กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์สวย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (2543) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 9, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรชัย ชันดี, ธัชชัย ปิตะนิละบุตร และอศวิน วัฒนวิบูลย์. (2543) ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา, กรุงเทพฯ : บริษัทบุ๊คเน็ท จำกัด.
- อนุมงคล ศิริเวทิน, (2554) หลักศาสนากับการบริหารงานยุคโลกาภิวัตน์, กรุงเทพฯ : จงลักษณ์การพิมพ์.
- อรสม สุทธิสาคร, (2546) นักโทษประหารหญิง, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สารคดี.
- พระพรหม ยกเชื้อ, (2541) “พุทธศาสนากับปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทย : ศึกษาความค่านึงเรื่องศีล 5 ของผู้กระทำ ความผิดในเรือนจำกลางคลองเปรม”, วิทยาลัย วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตอักษรศาสตร์ (ศาสนาเปรียบเทียบ) บัณฑิต: มหาวิทยาลัยมหิดล. กรมวิชาการ, www.learners.in.th. 20 พฤศจิกายน 2558.
- กฤตยา อาชวนิจกุล และกุลภา วจนสาร, เข้าถึงได้, <http://www.tcijthai.com/tcijthainews>. พฤศจิกายน 2562.
- ชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ, เข้าถึงได้, <http://prachatai.org>. ธันวาคม 2562.
- นันทิ จิตสว่าง, เข้าถึงได้, <https://www.gotoknow.org/posts>. 2562.
- ธิดาวิภา หมั่นมี, วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, เข้าถึงได้, <http://www.kmutt.ac.th>. ธันวาคม 2562.

ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามหลักพุทธธรรม

ดร. สิริ ศุภผล, พระครูสิทธิธรรมาภรณ์, พระประจัน ทองเหมะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

บทคัดย่อ

งานวิจัย เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามหลักพุทธธรรม พบว่า จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมที่มีต่อตนเองมี 11 หมวด จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่นมี 9 หมวด และ จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อสังคมมี 6 หมวด ในส่วนของจริยธรรมนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมที่มีต่อตนเองมี 11 ข้อ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมที่มีต่อผู้อื่นมี 9 ข้อ และ ผลการวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมต่อสังคมมี 11 ข้อ

ผลการสังเคราะห์จริยธรรมทำให้ทราบว่า จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อตนเอง มีหลักธรรม 11 หมวด มีความสอดคล้องกับจริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม 12 ข้อ จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่น มีหลักธรรม 9 หมวด มีความสอดคล้องกับจริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม 9 ข้อ และ จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่น มีหลักธรรม 6 หมวด มีความสอดคล้องกับจริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม 11 ข้อ

คำสำคัญ: จริยธรรม, นักการเมือง, พุทธธรรม

An analytical study of Thai politicians' ethics in the Buddhist morality

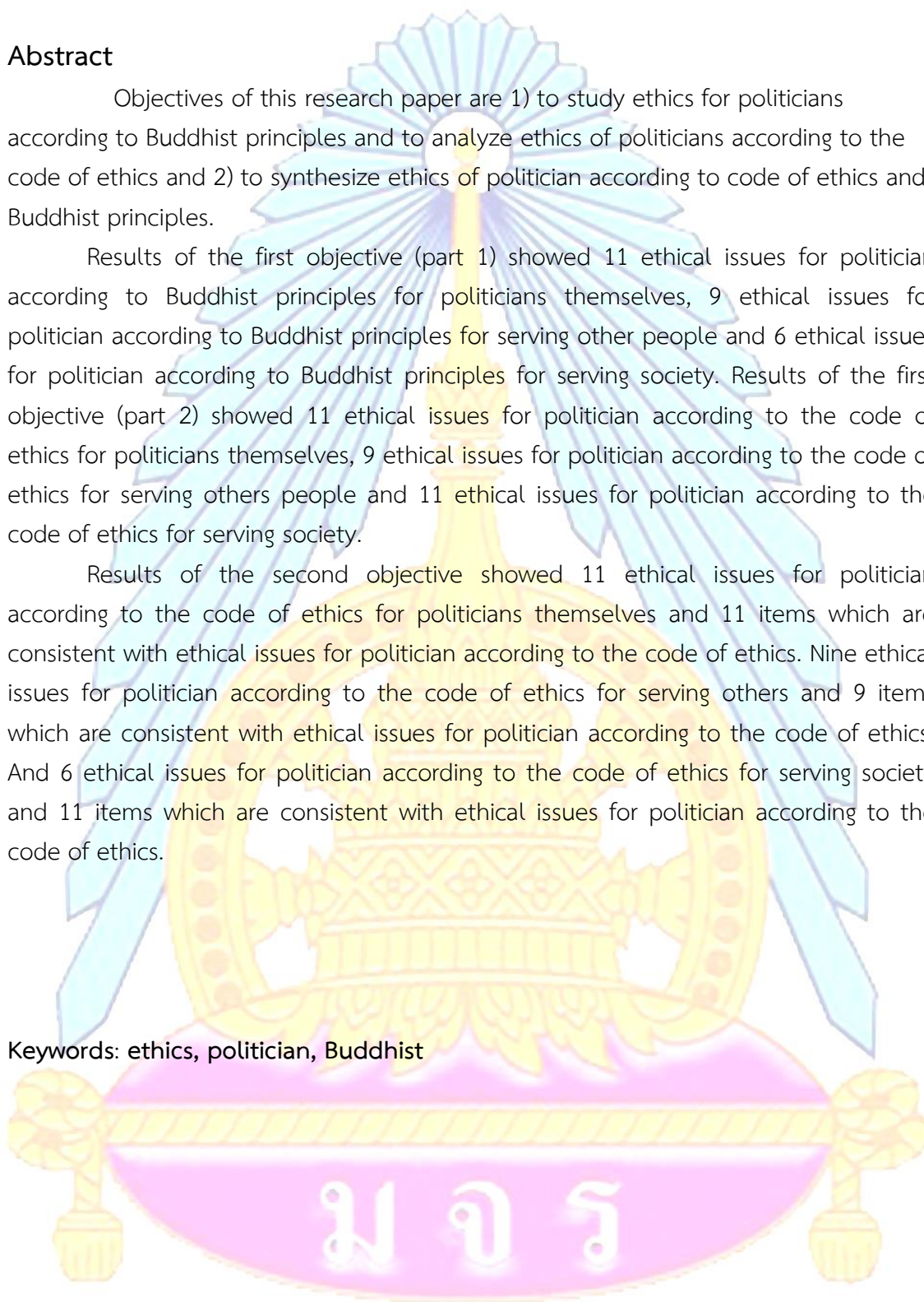
Abstract

Objectives of this research paper are 1) to study ethics for politicians according to Buddhist principles and to analyze ethics of politicians according to the code of ethics and 2) to synthesize ethics of politician according to code of ethics and Buddhist principles.

Results of the first objective (part 1) showed 11 ethical issues for politician according to Buddhist principles for politicians themselves, 9 ethical issues for politician according to Buddhist principles for serving other people and 6 ethical issues for politician according to Buddhist principles for serving society. Results of the first objective (part 2) showed 11 ethical issues for politician according to the code of ethics for politicians themselves, 9 ethical issues for politician according to the code of ethics for serving others people and 11 ethical issues for politician according to the code of ethics for serving society.

Results of the second objective showed 11 ethical issues for politician according to the code of ethics for politicians themselves and 11 items which are consistent with ethical issues for politician according to the code of ethics. Nine ethical issues for politician according to the code of ethics for serving others and 9 items which are consistent with ethical issues for politician according to the code of ethics. And 6 ethical issues for politician according to the code of ethics for serving society and 11 items which are consistent with ethical issues for politician according to the code of ethics.

Keywords: ethics, politician, Buddhist

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

พระพุทธศาสนา เผยแผ่เข้ามาสู่ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 235 สมัยเดียวกันกับประเทศศรีลังกา ในคราวที่พระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์อินเดีย ในสมัยนั้นได้ทรงส่งพระสมณทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ 9 สาย โดยการ นำของพระโสณเถระและพระอุตตรเถระ พระเถระชาวอินเดียเดินทางมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในแถบนี้ จนเจริญรุ่งเรืองมาตามลำดับตามยุคสมัย (กรมการศาสนา, 2551)

ประเทศไทยรวมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สุวรรณภูมิ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง ประกอบ ด้วยประเทศที่รวมกันอยู่ในดินแดนส่วนนี้ 7 ประเทศ ในปัจจุบัน ได้แก่ ไทย พม่า ศรีลังกา ภูวน กัมพูชา ลาว และ มาเลเซีย ได้มีการขุดค้นพบโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ คือพระปฐมเจดีย์ และรูปธรรมจักรกวางหมอบ เป็นหลักฐานสำคัญ จึงอ้างว่า จังหวัดนครปฐม เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ส่วนพม่าก็อ้างว่า เมืองสะเทิม เมืองทางตอนใต้ของประเทศพม่า เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับพระพุทธศาสนา เผยแผ่เข้ามาสู่ดินแดนที่เป็นประเทศไทยในปัจจุบัน เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 235 ประเทศไทยรวมอยู่ในดินแดนที่เรียกว่า สุวรรณภูมิ ซึ่งมีขอบเขตกว้างขวาง ประกอบ ด้วยประเทศที่รวมกันอยู่ในดินแดนส่วนนี้ 7 ประเทศ ในปัจจุบัน ได้แก่ ไทย พม่า ศรีลังกา ภูวน กัมพูชา ลาว และ มาเลเซีย ได้มีการขุดค้นพบโบราณสถานและโบราณวัตถุที่สำคัญ คือพระปฐมเจดีย์ และ รูปธรรมจักรกวางหมอบ เป็นหลักฐานสำคัญ จึงอ้างว่า จังหวัดนครปฐม เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ส่วนพม่าก็อ้างว่า เมืองสะเทิม เมืองทางตอนใต้ของประเทศพม่า เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาเช่นเดียวกัน

พระพุทธศาสนา เข้าสู่ยุคสุโขทัย ยุคกรุงศรีอยุธยา ยุครุ่งธนบุรี และยุครัตนโกสินทร์หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาปรากฏอยู่ในศิลาจารึก และ เอกสารโบราณต่าง ๆ โดยหลัก ธรรมคำสอนได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตไทย แต่เดิมมีการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราช แล้วพัฒนาเป็นระบอบประชาธิปไตยดังเช่นปัจจุบันนี้ สิทธิเสรีภาพของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยเสรีนิยมได้ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะการรับรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การเรียกร้องจากสื่อมวลชน และกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมให้มีความโปร่งใสมีธรรมาภิบาล รวมถึงการตรวจสอบนโยบายสาธารณะและพฤติกรรมของนักการเมือง ทำให้กรณีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักการเมือง ได้ปรากฏเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดการถกเถียงอย่างกว้างขวางและมากมาย นำไปสู่การกดดันให้มีการปฏิรูปการเมือง รวมถึงการสร้างมาตรฐานทางกฎหมายและจริยธรรมทางการเมืองควบคู่กันไป เพื่อควบคุมการใช้อำนาจทางการเมืองในทางที่ผิด

เมื่อคนไทยนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ทุกคนต่างล้วนคาดหวังว่าผู้ปกครองหรือนักการเมือง จะต้องอยู่ในความดี ซื่อสัตย์ สุจริต และมีความเป็นธรรมเสมอภาคกัน โดยทั่วหน้า แต่ปรากฏในเอกสารการบรรยาย เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและ ประพฤติมิชอบ ซึ่งได้กล่าวถึงกลวิธีการทุจริตในวงราชการและวงการเมืองมีความตอนหนึ่งว่าผลประโยชน์ทับซ้อนคือผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวมขัดกันและผลประโยชน์ทับซ้อนจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลปล่อยให้ประโยชน์ส่วนตนมามีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่นำอำนาจหน้าที่ที่ตนมีมาใช้ประโยชน์แก่ตนเอง ตัวอย่าง เช่น การเล่น พรรคเล่นพวก การรับฝากพี่น้องเพื่อนฝูงเข้าทำงาน การเอื้อประโยชน์ต่อผู้รู้จักมักคุ้น เป็นต้น (อุทิศ บัวศรี, 2552)

จุดมุ่งหมายของการเมืองนั้น คือ การสร้างสภาพเอื้อเพื่อให้ชีวิตและสังคม พัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายของมัน นักการเมืองจะต้องป้องกันและปราบปรามการกระทำที่ไม่เป็นธรรมไม่ถูกต้องและความอยุติธรรมต่างๆ ซึ่งรวมถึง การไม่การทุจริตด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551)

จริยธรรม เป็นแนวคิดที่ต้องการควบคุมความพฤติกรรมของคน โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในฐานะเป็นนักการเมืองซึ่งเป็นบุคคลสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความเกี่ยวข้องกับภารกิจที่สำคัญของประเทศในเรื่องเกี่ยวกับการอนุมัติเงินงบประมาณแผ่นดิน การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหาร การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจน การปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่ออกกฎหมายโดยฝ่ายการเมืองนั้นมีหน้าที่ตราพระราชบัญญัติและกำหนดนโยบายเพื่อให้ฝ่ายประจำที่มีหน้าที่รับไปปฏิบัติทางการปกครองให้เป็นไปตามกรอบกฎหมายและนโยบายที่กำหนด ดังนั้น หากนักการเมืองใช้อำนาจและหน้าที่โดยมีการ ผ่าฝืนจริยธรรม ย่อมส่งผลกระทบต่อสังคมในขอบเขตที่กว้างขวาง

ผู้วิจัย จึงสนใจศึกษาความเป็นมาของจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาไทย อันประกอบ ด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ที่ปรากฏอยู่ใน ข้อบังคับ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. 2553 และ ข้อบังคับ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ. 2553 ในสถานะที่เป็นมาตรการด้านศีลธรรม ด้านจริยธรรม และเป็นเครื่องมือกำกับบทบาทในการใช้อำนาจและในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไทยว่า มีความสอดคล้อง หรือ เข้ากันได้กับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา ข้อใดบ้าง มากหรือน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมและตามประมวลจริยธรรม
2. สังเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมกับหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบค้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประมวลจริยธรรมของนักการเมืองไทย เฉพาะในส่วนของสมาชิกรัฐสภาไทย
2. ศึกษาวิเคราะห์ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาไทย ที่มีผลใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ข้อบังคับสภาผู้แทนราษฎร ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ.2553 และ ข้อบังคับของวุฒิสภา ว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกวุฒิสภาและกรรมการ พ.ศ.2553
3. สืบค้นจริยธรรมของนักการเมืองตามหลักพุทธธรรม
4. ศึกษาวิเคราะห์จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมกับจริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม
5. สรุปผลการศึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง และเขียนรายงานเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ตามที่ได้ศึกษาสืบค้นจริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรม พบว่า มีหลักคำสอนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมสำหรับนักการเมือง รวม 26 หมวด และจากการวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม พบว่า มีจริยธรรม ปรากฏอยู่ จำนวน 32 ข้อ ซึ่งจะได้อธิบายเป็นรายข้อ ดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมต่อตนเอง จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อตนเอง มีหลักธรรม จำนวน 11 หมวด และจริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มี จำนวน 12 ข้อ ซึ่งจะได้อธิบายในแต่ละหัว ดังต่อไปนี้

1.1 จริยธรรมชื่อว่า “ความรับผิดชอบ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ศรัทธา 4 จำนวน 3 ข้อ คือ

- (1) กัมมสัทธา ความเชื่อเรื่องกรรม
- (2) วิปากสัทธา ความเชื่อเรื่องผลของกรรม
- (3) กัมมัสสกะตาสัทธา เชื่อว่า กรรมเป็นของตนและต้องรับผิดชอบกรรมนั้น

1.2 จริยธรรมชื่อว่า “การเคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สังวร 5 จำนวน 1 ข้อ คือ

- (1) ปาฏิโมกขสังวร สำรวมในปาติโมกข์ คือ สิกขาบท ในที่นี้ หมายถึง กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ที่นักการเมืองไทยต้องถือปฏิบัติ

1.3 จริยธรรมชื่อว่า “ความกล้าหาญ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมจำนวน 2 หมวด ได้แก่ เรื่อง พละ 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) ปัญญาพละ กำลังปัญญา
- (2) วิริยพละ กำลังความเพียร
- (3) อนวัชชพละ กำลังสุจริต
- (4) สังคหพละ กำลังการสงเคราะห์

หลักพุทธธรรม เรื่อง ฆราวาสธรรม 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) สัจจะ ความจริง
- (2) ทมะ การข่มใจ
- (3) ขันติ ความอดทน
- (4) จาคะ ความเสียสละ

1.4 จริยธรรมชื่อว่า “การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง อิทธิบาท 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) ฉันทะ ความพอใจ
- (2) วิริยะ ความเพียร
- (3) จิตตะ ความตั้งใจ
- (4) วิมังสา ความไตร่ตรอง

1.5 จริยธรรมชื่อว่า “การไม่กระทำให้เกิดความเสื่อมเสียเกียรติภูมิ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง คิหิสุข 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) อตติสุข สุขเกิดจากการมีทรัพย์ที่ได้มาโดยชอบธรรม
- (2) โภคสุข สุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์โดยชอบ
- (3) อนณสุข สุขเกิดจากความไม่เป็นหนี้
- (4) อนวัชชสุข สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ

1.6 จริยธรรมชื่อว่า “ความเป็นอิสระ” มีความสอด คล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด ได้แก่ เรื่อง สปัปฺริสธรรม 7 จำนวน 2 ข้อ คือ

- (1) ธัมมัญญตา ความรู้จักธรรม รู้เหตุ
 - (2) อตฺถัญญตา ความรู้จักอรรถ รู้ผล
- หลักพุทธธรรม เรื่อง อกติ 4 จำนวน 4 ข้อ คือ
- (1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ
 - (2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
 - (3) โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลงพลาดผิดเพราะเขลา
 - (4) ภยากติ ลำเอียงเพราะกลัว

1.7 จริยธรรมชื่อว่า “การรักษาชื่อเสียง” มีความสอด คล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ปธาน 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) สังวรปธาน ความเพียรระวัง
- (2) ปหานปธาน ความเพียรละ
- (3) ภาวนापธาน ความเพียรเจริญ
- (4) อนรุรักษापธาน ความเพียรรักษา

1.8 จริยธรรมชื่อว่า “การประกอบสัมมาอาชีวะ” มีความสอด คล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 3 หมวด เรื่อง มรรคมิ้องค์ 8 จำนวน 1 ข้อ คือ

- (1) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ
- หลักพุทธธรรม เรื่อง เบญจธรรม จำนวน 1 ข้อ คือ
- (1) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพชอบ
- หลักพุทธธรรม เรื่อง ธรรมคัมครองโลก 2 จำนวน 2 ข้อ คือ
- (1) หิริ ความละอายใจต่อการทำบาป
 - (2) โอตตปฺปะ ความกลัวบาป

1.9 จริยธรรมชื่อว่า “การไม่คบคนพาล” มีความสอด คล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง มงคล 38 จำนวน 3 ข้อ คือ

- (1) อเสวนา จ พาลานํ การไม่คบคนพาล
- (2) ปณฺฑิตานญจ เสวนา การคบบัณฑิต
- (3) ปุชา จ ปุชนียานํ การบูชาคนที่ควรบูชา

1.10 จริยธรรมชื่อว่า “การตรงต่อเวลา” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัปฺริสธรรม 7 จำนวน 1 ข้อ คือ

- (1) กาลัญญตา เป็นผู้มีความรู้จักกาล

1.11 จริยธรรมชื่อว่า “การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัปฺริสธรรม 7 จำนวน 3 ข้อ คือ

- (1) อุตัญญาตา เป็นผู้มีความรู้จักตน
- (2) กาลัญญาตา เป็นผู้มีความรู้จักกาล
- (3) ปริสัญญาตา เป็นผู้มีความรู้จักชุมชน รู้จักที่ประชุม

1.12 จริยธรรมชื่อว่า “ความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัจริยธรรม 7 จำนวน 1 ข้อ คือ

- (1) กาลัญญาตา เป็นผู้มีความรู้จักกาล

2. จริยธรรมต่อผู้อื่น จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่น มีหลักธรรมอยู่ จำนวน 9 หมวด และ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มีจริยธรรม จำนวน 9 ข้อ ซึ่งอธิบายในแต่ละหัวข้อได้ ดังต่อไปนี้

2.1 จริยธรรมชื่อว่า “ความจงรักภักดี” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง บุคคล 2 จำนวน 2 ข้อ คือ

- (1) บุพการี ผู้ทำความดีหรือทำประโยชน์ให้แต่ต้นโดยไม่ต้องคอยคิดถึงผลตอบแทน
- (2) กตัญญูทเวที ผู้รู้อุปการะที่เขาทำแล้วและตอบแทน เป็นผู้รู้จักคุณ

หลักพุทธธรรม เรื่อง มงคล 38 จำนวน 1 ข้อ คือ

- (1) กตัญญูตา การเป็นผู้รู้คุณของบุคคลผู้กระทำความดี

2.2 จริยธรรมชื่อว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง จริต 3 จำนวน 3 ข้อ คือ

- (1) กายสุจริต ความประพฤติชอบทางกาย
- (2) วาจาสุจริต ความประพฤติชอบทางวาจา
- (3) มโนสุจริต ความประพฤติชอบทางใจ

2.3 จริยธรรมชื่อว่า “ความถูกต้องเป็นธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง พรหมวิหาร 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) เมตตา ความปรารถนาดี ต้องการให้เขามีความสุข
- (2) กรุณา ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์
- (3) มุทิตา ความยินดี เมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข
- (4) อุเบกขา ความวางใจเป็นกลาง พิจารณาเห็นกรรมอันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันได้ประกอบ

2.4 จริยธรรมชื่อว่า “การไม่ดูหมิ่นและหมิ่นประมาทผู้อื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี คำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจงใจให้นิยามยอมตาม

2.5 จริยธรรมชื่อว่า “การเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัจริยธรรม 7 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) บุคคลัญญาตา หรือ บุคคลปโรปริญญาตา ความรู้จักบุคคล รู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นให้เหมาะสม ตามควรแก่กรณี

2.6 จริยธรรมชื่อว่า “การไม่เสียดสีและใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 3 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี คำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมน้อมตาม

หลักพุทธธรรม เรื่อง สุจริต 3 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) วีสุจริต ความประพฤติชอบทางวาจา

หลักพุทธธรรม เรื่อง ทุจริต 3 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) วีสุจริต ความประพฤติชั่วทางวาจา

2.7 จริยธรรมชื่อว่า “การใช้วาจาและกิริยาสุภาพ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 3 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) ปิยวาจา หรือ เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี คำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมน้อมตาม

หลักพุทธธรรม เรื่อง สุจริต 3 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) วีสุจริต ความประพฤติชอบทางวาจา

หลักพุทธธรรม เรื่อง ทุจริต 3 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) วีสุจริต ความประพฤติชั่วทางวาจา

2.8 จริยธรรมชื่อว่า “การไม่คุกคามหรือระรานทางเพศ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง เบญจศีล หรือ ศีล 5 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) เว้นจากประพฤติดิฉันในกาม

หลักพุทธธรรม เรื่อง กัลยาณธรรม หรือ เบญจธรรม จำนวน 1 ข้อ คือ

(2) กามสังวร ความสังวรในกาม

2.9 จริยธรรมชื่อว่า “การเสริมสร้างสถาบันครอบครัว” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทิศ 6 จำนวน คือ

(1) ปุรัตถิมทิศ ทิศเบื้องหน้า ทิศตะวันออก ได้แก่ มารดา บิดา

(2) ปัจฉิมทิศ ทิศเบื้องหลัง ทิศตะวันตก ได้แก่ บุตรภรรยา

(3) เหนือภูมิทิศ ทิศเบื้องล่าง ทิศใต้ ได้แก่ คนรับใช้และคนงาน

3. จริยธรรมต่อสังคม จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อสังคม มีหลักธรรม จำนวน 6 หมวด และ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มีจริยธรรม จำนวน 11 ข้อ ซึ่งอธิบายในแต่ละหัวข้อได้ ดังต่อไปนี้

3.1 จริยธรรมชื่อว่า “การอนุรักษ์” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ปธาน 4 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) อนุรักษ์นาปธาน ความเพียรรักษา

3.2 จริยธรรมชื่อว่า “ความเสียสละ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทาน 2 จำนวน 2 ข้อ คือ

(1) อามิสทาน การให้สิ่งของ เป็นวัตถุทาน

(2) ธรรมทาน การให้ธรรม การให้ความรู้

3.3 จริยธรรมชื่อว่า “ความรักสามัคคี” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม
จำนวน 1 หมวด เรื่อง อปริหานิยธรรม หรือ วัชช้อปริหานิยธรรม จำนวน 7 ข้อ คือ

- (1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ
- (2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึง
ทำ
- (3) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้
- (4) ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ เคารพนับถือท่านเหล่านั้น
- (5) บรรดาकुสตรีกุลกุมารทั้งหลายให้อยู่ดีโดยมิถูกข่มเหง
- (6) เคารพสักการบูชาเจดีย์
- (7) ให้ความอารักขา ค้ำครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่ผู้ดำรงธรรมเป็นหลักใจ
ของ ประชาชนทั่วไป

3.4 จริยธรรมชื่อว่า “การรักษาระบบคุณธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธ
ธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สาราณียธรรม 6 จำนวน 6 ข้อ คือ

- (1) เมตตากายกรรม การตั้งเมตตากายกรรม
- (2) เมตตาวจีกรรม การตั้งเมตตาวจีกรรม
- (3) เมตตามโนกรรม การตั้งเมตตามโนกรรม
- (4) สาธารณโภคี สิ่งใดได้มาก็แบ่งปันกัน
- (5) สีสสามัญญตา ศิลปวิสุทธีเสมอกัน
- (6) ทิฏฐิสามัญญตา ทิฏฐิดีงามเสมอกัน

3.5 จริยธรรมชื่อว่า “ความเที่ยงธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2
หมวด เรื่อง ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2 จำนวน 2 ข้อ คือ

- (1) หิริ ความละอาย ต่อบาป
 - (2) โอตตัปปะ ความกลัวบาป
- หลักพุทธธรรม เรื่อง อคติ 4 จำนวน 4 ข้อ คือ
- (1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ
 - (2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
 - (3) โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง
 - (4) ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

3.6 จริยธรรมชื่อว่า “การอุทิศเวลา” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด
เรื่อง ทาน 2 จำนวน 2 ข้อ คือ

- (1) อามิสทาน การให้สิ่งของ เป็นวัตถุทาน
 - (2) ธรรมทาน การให้ธรรม เป็นการให้ความรู้
- หลักพุทธธรรม เรื่อง ทศพิธราชธรรม จำนวน 2 ข้อ คือ
- (1) ทาน การให้ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
 - (2) ปริจาคะ การบริจาค การเสียสละความสุขสำราญ

3.7 จริยธรรมชื่อว่า “การให้เกียรติและการเคารพสถานที่” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธ
ธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สัปปริสธรรม 7 จำนวน 1 ข้อ คือ

(1) ปรีชญญุตตา รู้จักชุมชน รู้กิริยาที่จะประพฤติต่อชุมชนนั้น

3.8 จริยธรรมชื่อว่า “การยึดถือและรักษาประโยชน์ส่วนรวมเป็นสูงสุด” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ประโยชน์ 3 หรือ อัตถะ หรือ อรรถ 3 คือ

(1) ปรมัตถะ ประโยชน์สูงสุด หรือ อุกยัตถะ ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เป็นประโยชน์ส่วนรวม

3.9 จริยธรรมชื่อว่า “การใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างประหยัดโดยให้เกิดประโยชน์สูง” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ประโยชน์ 3 หรือ อัตถะ หรือ อรรถ 3 คือ

(1) ปรมัตถะ ประโยชน์สูงสุด หรือ อุกยัตถะ ประโยชน์ทั้งสองฝ่าย เป็นประโยชน์ส่วนรวม

3.10 จริยธรรมชื่อว่า “ความเป็นกลางในทางการเมือง” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง อคติ 4 จำนวน 4 ข้อ คือ

- (1) ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ
- (2) โทสาคติ ลำเอียงเพราะชัง
- (3) ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

3.11 จริยธรรมชื่อว่า “การสร้างศรัทธา” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทศพิทธาธรรม หรือ ธรรม 10 ประการ จำนวน 10 ข้อ คือ

- (1) ทาน การให้ การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์
- (2) ศีล ความประพฤติดีงาม
- (3) ปริจาคะ การบริจาค การเสียสละความสุขสำราญ
- (4) อาชวระ ความซื่อตรง
- (5) มัทวะ ความอ่อนโยน อภัยภัยดี
- (6) ตปะ ความทรงเดช
- (7) อักโกธะ ความไม่โกรธ
- (8) อวิหิงสา ความไม่เบียดเบียน
- (9) ขันติ ความอดทน
- (10) อวิโรธนะ ความไม่คลาดธรรมดา

การวิเคราะห์จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรม และ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม ปรากฏผลว่า มีความสอดคล้องกันทั้งในด้านต่อตนเอง ด้านต่อผู้อื่น และด้านต่อสังคม แม้ว่าในประมวลจริยธรรมจะนำเสนอข้อความกว้างๆ ก็ตาม แต่เมื่อนำค่านิยมจากพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มาเป็นกรอบแนวคิดแล้ว ก็สามารถวิเคราะห์ความสอดคล้องกันได้

อภิปรายผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 ตอนที่ 1 ทำให้ทราบ จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธ ธรรมที่มีต่อตนเอง มีจำนวน 11 หมวด ได้แก่ ขรवासธรรม 4 คหบดีสุข 4 อิทธิบาท 4 มรรคมีองค์ 8 ปธาน 4 ศรัทธา 4 พละ 4 สังวร 5 ธรรมทำให้งาม 2 มงคล 38 และ สัมปยุตธรรม 7 จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่น มีจำนวน 9 หมวด ได้แก่ เบญจศีล เบญจธรรม หรือ กัล

ยานธรรม สังคหวัตถุ 4 บุคคล 2 สุจริต 3 ทุจริต 3 พรหมวิหาร 4 อคติ 4 และ ทิศา 6 และ จริยธรรม
สำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธ ธรรมต่อสังคม มีจำนวน 6 หมวด ได้แก่ ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2 อปริ
หานิยธรรม 7 ทศพิชราชธรรม หรือ ราชธรรม 10 สารานิยธรรม 6 ประโยชน์ 3 และ ทาน 2

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ตอนที่ 2 ทำให้ทราบ ผลการวิเคราะห์จริยธรรมสำหรับ
นักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมที่มีต่อตนเอง มีจำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ความรับผิดชอบ การ
เคร่งครัดในการปฏิบัติหน้าที่ ความกล้าหาญ การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ การไม่กระทำให้
เกิดความเสื่อมเสียเกียรติภูมิ ความเป็นอิสระ การรักษาชื่อเสียง การไม่คบคนพาล การตรงต่อเวลา
การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย และ ความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่ ผลการวิเคราะห์จริยธรรมของ
นักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรมที่มีต่อผู้อื่น มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์
ความถูกต้องเป็นธรรม การไม่ดูหมิ่นและหมิ่นประมาทผู้อื่น การเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น การไม่เสียดสี
และใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่น การใช้วาจาและกิริยาสุภาพ การไม่คุกคามหรือรบกวนทางเพศ และ การ
เสริมสร้างสถาบันครอบครัว และ ผลการวิเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม
ต่อสังคม มีจำนวน 11 ข้อ ได้แก่ การอนุรักษ์ ความเสียสละ ความรักสามัคคี การรักษาระบบคุณธรรม
ความเที่ยงธรรม การอุทิศเวลา การให้เกียรติและการเคารพสถานที่ การยึดถือและรักษาประโยชน์ส่วน
รวมเป็นสูงสุด การใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างประหยัดโดยให้เกิดประโยชน์สูง ความเป็นกลางในทาง
การเมืองและ การสร้างความศรัทธา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลของการสังเคราะห์จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวล
จริยธรรมกับหลักพุทธธรรม ปรากฏว่า มีความสอดคล้องกันทั้งในด้านต่อตนเอง ด้านต่อผู้อื่นและ ด้าน
ต่อสังคม แม้ว่าในประมวลจริยธรรมจะนำเสนอข้อความกว้างๆ ก็ตาม แต่เมื่อนำคำนิยามจาก
พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 มาเป็นกรอบแนวคิดแล้ว ก็สามารถวิเคราะห์ความ
สอดคล้องกันได้ ดังนี้

1) จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อตนเอง มีหลักธรรม จำนวน 11
หมวดและ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มีจำนวน 12 ข้อ มีความสอดคล้องกัน
กล่าว คือ จริยธรรมข้อว่า “ความรับผิดชอบ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด
เรื่อง ศรัทธา 4 จริยธรรมข้อว่า “ความกล้าหาญ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด
เรื่อง พละ 4 และ ฆราวาสธรรม 4 จริยธรรมข้อว่า “การปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ” มีความ
สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง อิทธิบาท 4 จริยธรรมข้อว่า “การไม่กระทำให้เกิด
ความเสื่อมเสียเกียรติภูมิ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง คิหิสุข 4
จริยธรรมข้อว่า “ความเป็นอิสระ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง สปัปฺริส
ธรรม 7 และ อคติ 4 จริยธรรมข้อว่า “การรักษาชื่อเสียง” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1
หมวด เรื่อง ปธาน 4 จริยธรรมข้อว่า “การประกอบสัมมาอาชีวะ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม
จำนวน 3 หมวด เรื่อง มรรคมิองค์ 8 เบญจธรรม และ ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2 จริยธรรมข้อว่า “การไม่คบ
คนพาล” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง มงคล 38 จริยธรรมข้อว่า “การ
ตรงต่อเวลา” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัปฺริสธรรม 7 จริยธรรมข้อ
ว่า “การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัปฺริส
ธรรม 7 และจริยธรรมข้อว่า “ความรวดเร็วในการปฏิบัติหน้าที่” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม
จำนวน 1 หมวด เรื่อง สปัปฺริสธรรม 7

2) จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อผู้อื่น มีหลักธรรม จำนวน 9 หมวด และ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มี จำนวน 9 ข้อ มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ จริยธรรมข้อว่า “ความจงรักภักดี” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง บุคคล 2 และ มงคล 38 จริยธรรมข้อว่า “ความซื่อสัตย์สุจริต” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง จริต 3 จริยธรรมข้อว่า “ความถูกต้องเป็นธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง พรหมวิหาร 4 จริยธรรมข้อว่า “การไม่ดูหมิ่นและหมิ่นประมาทผู้อื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 จริยธรรมข้อว่า “การเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สัมปยุตธรรม 7 จริยธรรมข้อว่า “การไม่เสียดสีและใส่ร้ายป้ายสีบุคคลอื่น” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 3 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 สุจริต 3 และ ทุจริต 3 จริยธรรมข้อว่า “การใช้จ่ายและกิริยาสุภาพ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 3 หมวด เรื่อง สังคหวัตถุ 4 สุจริต 3 และ ทุจริต 3 จริยธรรมข้อว่า “การไม่คุกคามหรือระรานทางเพศ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง เบญจศีล และ เบญจธรรม และ จริยธรรมข้อว่า “การเสริมสร้างสถาบันครอบครัว” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทิศา 6

3) จริยธรรมสำหรับนักการเมืองตามหลักพุทธธรรมต่อสังคม มีหลักธรรม จำนวน 6 หมวด และ จริยธรรมของนักการเมืองไทยตามประมวลจริยธรรม มี จำนวน 11 ข้อ มีความสอดคล้องกัน กล่าว คือ จริยธรรมข้อว่า “การอนุรักษ์” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ปธาน 4 จริยธรรมข้อว่า “ความเสียสละ” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทาน 2 จริยธรรมข้อว่า “ความรักสามัคคี” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง อปริหานิยธรรม 7 จริยธรรมข้อว่า “การรักษาระบบคุณธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สาราณียธรรม 6 จริยธรรมข้อว่า “ความเที่ยงธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง ธรรมคัมภีร์ครองโลก 2 และ อคติ 4 จริยธรรมข้อว่า “การอุทิศเวลา” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 2 หมวด เรื่อง ทาน 2 และ ทศพิธราชธรรม จริยธรรมข้อว่า “การให้เกียรติและการเคารพสถานที่” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง สัมปยุตธรรม 7 จริยธรรมข้อว่า “การยึดถือและรักษาประโยชน์ส่วนรวมเป็นสูงสุด” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ประโยชน์ 3 จริยธรรมข้อว่า “การใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างประหยัดโดยไม่ให้เกิดประโยชน์สูง” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ประโยชน์ 3 จริยธรรมข้อว่า “ความเป็นกลางในทางการเมือง” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง อคติ 4 และ จริยธรรมข้อว่า “การสร้างคุณธรรม” มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรม จำนวน 1 หมวด เรื่อง ทศพิธราชธรรม

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ยังมีประเด็นอื่น ๆ ที่น่าสนใจศึกษาอีกมาก เช่น

1. การศึกษาในเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อประเมินผลของการบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของนักการเมืองไทย
2. การจัดทำเป็นคู่มือประมวลจริยธรรมสำหรับนักการเมืองไทยตามหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539) พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กรมการศาสนา. (2551) ประวัติกรมการศาสนาและการศาสนาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2551) รัฐศาสตร์แนวพุทธ ตอนจริยธรรมนักการเมือง. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี, (2551) ว่าด้วยประมวลจริยธรรมข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนพิเศษ 141ง. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550. (2550) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542) พจนานุกรมไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์สารสนเทศ.
- ครีษณา ดาราสอน. (2551) “การบังคับใช้ประมวลจริยธรรมของสมาชิกรัฐสภาในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest)” รัฐสภาสาร ฉบับเดือนมกราคม 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา.
- สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน. (2553) “จริยธรรม”. วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน. ฉบับที่ 2 ปีที่ 3 (กรกฎาคม – ธันวาคม) กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม.
- อุทิศ บัวศรี. (2552) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ปปช. เอกสารประกอบการบรรยาย.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2554) “จริยธรรมนักการเมืองไทย”. งานวิจัย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ : มหาวิทยาลัยนอร์ท – เชียงใหม่.

ผู้นำกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

Leaders and democracy

นายศตวรรษ สงกาพันธ์ รศ.ดร.ธงชัย สิงอุดม ดร.อาทิตย์ วรรณะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

บทคัดย่อ

บทความวิชาการชิ้นนี้พยายามที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงระบอบการปกครองไทย พบว่า เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ คือ การปกครองที่สามารถจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการที่จะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ปัจจุบันสังคมไทย กำลังก้าวเข้าสู่ทศวรรษที่ 8 อันเป็นยุคที่ได้มาซึ่งระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งมีความสลับซับซ้อน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้การปกครองของไทยถึงเวลาปรับเปลี่ยนอีกครั้ง สามารถสร้างผลผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการบริบทของสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลผลิตทางคุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการเป็นผู้นำองค์กรต่าง ๆ รวมไปถึงผู้นำระดับชาติในทางปกครองทุกระดับ โดยผ่านการปกครองในระบบเป็นหลัก

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบผู้นำทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่าง ๆ ของไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง เรียกสังคมของมนุษยชาติในอนาคตในชื่อที่แตกต่างกันประกอบด้วย 2 ยุค ได้แก่ยุคคลื่นลูกที่สามถูกมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะทั้งโลกไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองการปกครอง วัฒนธรรมฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อนนอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่นๆและยุคโลกไร้พรมแดนยุคโลกาภิวัตน์จะเน้นเรื่องกลายณมิติมีการเปลี่ยนรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิดไปสู่ต่างคนต่างเปิด เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์

คำสำคัญ : ผู้นำ,ระบอบการปกครอง,ประชาธิปไตย.

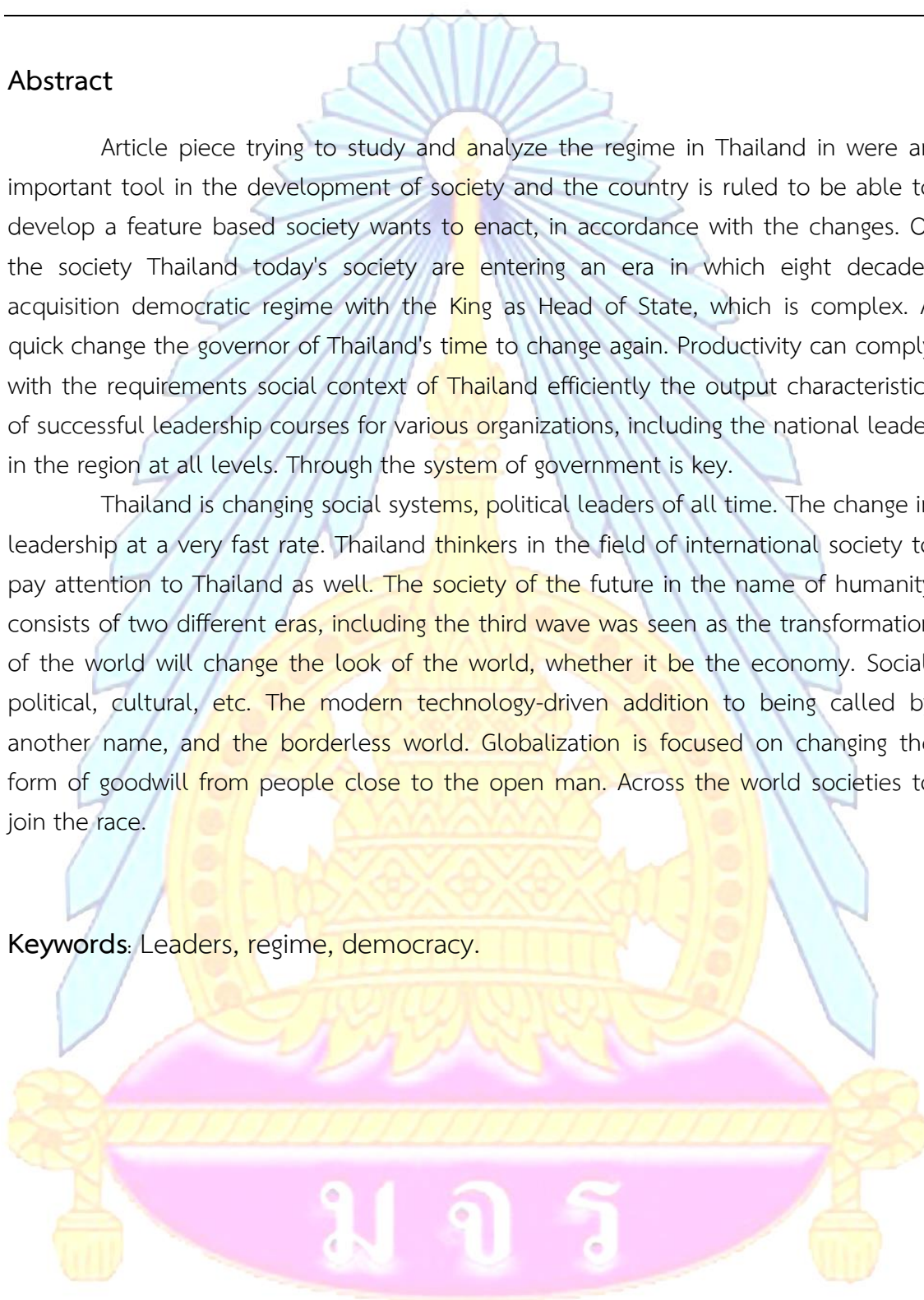
Leaders and democracy

Abstract

Article piece trying to study and analyze the regime in Thailand in were an important tool in the development of society and the country is ruled to be able to develop a feature based society wants to enact, in accordance with the changes. Of the society Thailand today's society are entering an era in which eight decades acquisition democratic regime with the King as Head of State, which is complex. A quick change the governor of Thailand's time to change again. Productivity can comply with the requirements social context of Thailand efficiently the output characteristics of successful leadership courses for various organizations, including the national leader in the region at all levels. Through the system of government is key.

Thailand is changing social systems, political leaders of all time. The change in leadership at a very fast rate. Thailand thinkers in the field of international society to pay attention to Thailand as well. The society of the future in the name of humanity consists of two different eras, including the third wave was seen as the transformation of the world will change the look of the world, whether it be the economy. Social, political, cultural, etc. The modern technology-driven addition to being called by another name, and the borderless world. Globalization is focused on changing the form of goodwill from people close to the open man. Across the world societies to join the race.

Keywords: Leaders, regime, democracy.

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขซึ่งมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศโดยพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ กล่าวคือ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา 80 ปีที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งถ้าพูดถึงในกาลสมัยก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย กษัตริย์เปรียบเหมือนสมมติเทพมีอำนาจสูงสุดแต่เพียงผู้เดียวทั้งในด้านการปกครองรวมทั้งการจัดการบริหารประเทศทั้งทางด้านกฎหมายด้านการทหารตัดสินคดีต่างๆและอำนาจทั้งหมดจะอยู่ที่กษัตริย์แต่เพียงผู้เดียวนำมาสู่การปกครองโดยคนส่วนมากในยุคปัจจุบันหรือที่เรียกกันว่าการปกครองโดยประชาชนเพื่อประชาชนและประชาชน

หลังจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้มีพระราชหัตถเลขา ได้ทรงวางอำนาจในการปกครองในระบอบกษัตริย์ที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จแต่เพียงผู้เดียวคืนให้กับประชาชนให้มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยให้มีผู้นำทางการเมืองเข้ามานั่งบริหารปกครองประเทศโดยเสียงข้างมากที่มาจากเสียงประชาชนให้การสนับสนุนเลือกเข้ามาเป็นตัวแทนในการจัดสรรผลประโยชน์ของประเทศที่มีมากมายมหาศาลเพื่อผลประโยชน์เหล่านี้จะคืนสนองสู่ประชาชนในรูปแบบลักษณะการอุปโภคบริโภคและความอยู่ดีกินดีของประชาชนที่ไร้ข้อครหาแบบเสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่กลับไม่เป็นอย่างที่คิดเนื่องด้วยปัจจัยหลายๆด้านที่ผู้ที่มีอำนาจส่วนใหญ่ยังหลงระเห็จมัวเมากับความโลภเห็นผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมมีการเล่นพรรคเล่นพวกเข้ามาใช้อำนาจในการแทรกแซงองค์กรอิสระมีการจบบ้างสับหลักทั้งสามประกอบไปด้วย ขาด ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทำให้การไหลเวียนของระบบเศรษฐกิจในการพัฒนาสังคมประเทศชาติไม่เป็นไปตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิตามระบอบประชาธิปไตยออกมาเรียกร้องความยุติธรรมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่เท่าเทียมกันในสังคมตามรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดเอาไว้

ทำให้เกิดความสับสนในสังคมประเทศว่าประเทศไทยควรจะเดินหน้าหรือถอยหลังหรือหยุดอยู่กับที่และก็ยังไม่รู้อีกว่าจะไปทางไหนดี และประชาชนผู้ที่ออกมาเรียกร้องสิทธิต่างๆเหล่านี้ก็ล้วนมีอุดมคติทางการเมืองที่แตกต่างกันไปโดยมีพรรคการเมืองหรือตัวนักการเมืองเองเป็นขวัญใจพวกเขาเหล่านั้นจึงนำมาซึ่งการแบ่งข้างกันเห็นได้อย่างชัดเจนและมีการเผชิญหน้ากันในเวลาต่อมาทำให้การเมืองไทยมีความไม่นิ่งในทางการเมืองการปกครองประเทศส่งผลให้สังคมเกิดความไม่ไว้วางใจผู้นำในการบริหารประเทศและนำมาซึ่งเศรษฐกิจตกต่ำถดถอยไม่กล้าที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทยเนื่องด้วยไม่กล้าเสี่ยงส่งผลให้คนในวัยทำงานว่างงานกันเยอะเพิ่มมากขึ้น นำมาซึ่งสังคมวุ่นวายอาชญากรรมล้นเมือง ทำให้สังคมประเทศไทยตกอยู่ในสภาวะวาทกั้วระแวงไม่กล้าเดินทางไปไหนมาไหนเพียงลำพังคนเดียว โดยเฉพาะการออกมาเรียกร้องทางการเมืองของประชาชนทำให้สังคมไทยที่อยู่ในเมืองเกิดความวุ่นวายกลาหล ในที่สุดวงจรอุบาทว์ก็วนคืนกลับมาอีกครั้งโดยระบอบทหารออกมายุติความสงบของสังคมชุมชนเมืองหลวงกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นในเวลาต่อมาตามลำดับ โดยกลุ่มของผู้มีอำนาจทางทหารและผู้มีอาวุธได้ทำการยึดอำนาจทางการเมืองการปกครองของผู้นำประเทศและคณะบริหารทำให้การบริหารประเทศโดยนายกรัฐมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนยุติบทบาทลง จะเห็นได้ว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่มีนายกรัฐมนตรีมาเกือบ 29 กว่าคน มีรัฐธรรมนูญ

กว่า 20 ฉบับ และก็มีนายกรัฐมนตรีเพียงไม่กี่ท่านที่อยู่ครบวาระที่มาจากกระบวนการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยที่สังคมทั่วโลกให้การยอมรับในระบอบนี้ จึงทำให้นานาอารยประเทศไม่ให้การยอมรับการบริหารประเทศของผู้นำที่มาจากระบบเผด็จการทหาร เนื่องด้วยประเทศไทยตั้งแต่มีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประเทศไทยมีการยึดอำนาจกันบ่อยครั้งมากจึงทำให้นายกรัฐมนตรีและคณะผู้บริหารรัฐบาลที่มาจากกระบวนการเลือกตั้งอยู่ไม่ครบวาระ

อาจกล่าวได้ว่าเป็นเพราะระบอบการปกครองของไทยที่มีนักการเมืองเข้าไปแทรกแซงการทำงานของฝ่ายข้าราชการประจำมากเกินไปจึงทำให้การสนองนโยบายของฝ่ายประจำต่อรัฐบาลไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ นำมาซึ่งความแตกแยกทางความคิดและการปฏิบัติงานไม่มีอิสระมากเท่าที่ควร และนักบริหารที่มีอำนาจทางการเมืองตลอดจนนักการเมืองเองได้เข้าไปแทรกแซงองค์กรอิสระมีการเล่นพรรคเล่นพวกจากจ้วงสถาบันเบื้องสูงและมีการทุจริตคอร์รัปชันกันอย่างแพร่หลายในทุกวงการทั้งข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำที่มีตำแหน่งหน้าที่สูงๆ

ลักษณะการปรับเปลี่ยนรูปแบบประชาธิปไตย

รูปแบบประชาธิปไตย มีรูปแบบที่สำคัญ 2 รูปแบบ คือ

1. ประชาธิปไตยแบบโดยตรง คือ การปกครองที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองโดยตรง เป็นการแสดงความคิดเห็น การร่วมปรึกษาหารือ การประชุม อภิปรายปัญหาาร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมสำหรับประเทศที่มีประชากรน้อยตัวอย่างเช่น นครรัฐกรีกในสมัยโบราณ

2. ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน หรือประชาธิปไตยโดยทางอ้อม หมายถึง ประชาชนเลือกตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ใช้อำนาจอธิปไตยทางด้านการบริหาร ด้านนิติบัญญัติ และด้านตุลาการแทนตน ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนนี้ สามารถแบ่งรูปแบบของรัฐบาลออกเป็น 3 ระบบ คือ

2.1 ระบบรัฐสภา มีหลักการว่ารัฐสภาใช้อำนาจในการออกกฎหมายให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งรัฐบาล และควบคุมการทำงานของรัฐบาล ส่วนศาลหรือตุลาการ ทำหน้าที่โดยอิสระในการตัดสินอรรถคดีต่างๆประเทศที่เป็นแม่แบบ คือ อังกฤษ ประมุขของประเทศที่ปกครองระบบรัฐสภา มีทั้งแบบพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และประธานาธิบดีเป็นประมุข ซึ่งไม่มีบทบาททางการเมือง โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร ประเทศที่ปกครองระบบนี้ ได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น ไทย ฯลฯ

2.2 ระบบประธานาธิบดี การปกครองระบบนี้แบ่งแยกอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ เป็นอิสระจากกัน แต่ยังมีกรยับยั้งและถ่วงดุลอำนาจเพื่อไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้อำนาจเกินขอบเขต ประชาชนเลือกประธานาธิบดี ทำหน้าที่ประมุขของประเทศ และประมุขของฝ่ายบริหาร ประเทศที่ใช้รูปแบบนี้ คือ สหรัฐอเมริกา บราซิล อินโดนีเซีย ฯลฯ

2.3 ระบบกึ่งรัฐสภา กึ่งประธานาธิบดีเป็นการผสมผสานระหว่างระบบรัฐสภาและระบบประธานาธิบดี ประชาชนเลือกประธานาธิบดีไปทำหน้าที่เป็นประมุขของประเทศและเป็นประมุขของฝ่ายบริหาร ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี และยังมีอำนาจยุบสภาได้

รัฐสภามีอำนาจควบคุมรัฐบาลและออกกฎหมาย ถ้ารัฐสภามีมติไม่ไว้วางใจ คณะรัฐมนตรีต้องลาออก แต่ประธานาธิบดีไม่ต้องลาออก ตัวอย่าง ฝรั่งเศส รัสเซีย เป็นต้น (Sutee vichapron [ออนไลน์]: 2557)

ประชาธิปไตยมีความหมาย 3 ลักษณะ คือ ประชาธิปไตยในฐานะอุดมคติ หรือในฐานะที่เป็นแนวความคิดทางการเมือง ประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นวิถีชีวิตและประชาธิปไตยในฐานะที่เป็นระบบการเมือง” (กระมล ทองธรรมชาติ และคณะ 2531:117-122) จรูญ สุภาพ กล่าวว่า “ประชาธิปไตยนั้นอาจมีความหมายแคบกับความหมายกว้าง

ความหมายแคบ หมายถึง การที่ประชาชนมีอำนาจในการปกครอง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการปกครอง เพื่อประโยชน์ของประชาชน นั่นเอง

ความหมายกว้าง หมายถึง “การดำเนินชีวิตของประชาชนที่มีการยอมรับสิทธิและเสรีภาพ ความสำคัญและประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งกันและกันโดยมีเหตุผลเป็นเครื่องนำทางเพื่อความผาสุกร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อต้องการให้บุคคลมีเสรีภาพในการปกครองตนเอง มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การเป็นเจ้าของทรัพย์สินการใช้ทรัพย์สินการศึกษาการสัมพันธ์ติดต่อกันระหว่างการเลือกนับถือศาสนาและการใช้ชีวิตตามความพอใจของตนเอง” (จรูญ สุภาพ 2535: 17)

จรูญ ยังได้ให้หลักการของระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า 1) หลักที่ถือว่าประชาชนเป็นแหล่งที่เกิดและเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ 2) หลักการในการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) การใช้หลักเหตุผล 4) หลักการปกครองโดยเสียงข้างมากโดยไม่ละเมิดสิทธิของฝ่ายข้างน้อย 5) กฎหมายหรือหลักนิติธรรมและ 6) หลักความเสมอภาค (เรื่องเดียวกัน 2553: 53)

จากหลักการดังกล่าวการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งกล่าวโดยสรุปได้ว่าประชาธิปไตยมีความหมายครอบคลุม 3 ด้านสำคัญ คือ

1) ประชาธิปไตยมีลักษณะที่เป็นแนวคิด อุดมการณ์ หรืออุดมคติ ที่เชื่อว่า มนุษย์หรือประชาชนต่างมีสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันตามธรรมชาติเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2) ประชาธิปไตย ในระบบการเมืองการปกครองรูปแบบหนึ่งที่ประชาชนของประเทศมีสิทธิมีอำนาจและมีโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมหรือกำหนดตัวผู้นำในการบริหารประเทศในลักษณะที่ประชาชนมีอำนาจในการปกครองตนเอง

3) ประชาธิปไตยในลักษณะเป็นวิถีชีวิตที่ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งได้แก่บุคลิกภาพประชาธิปไตย เช่นความมีเหตุผลเคารพซึ่งกันและกันทั้งในความเป็นมนุษย์และความสามารถของแต่ละบุคคลการเคารพในกฎเกณฑ์ของสังคมการใช้สติปัญญาเพื่อการแก้ปัญหาอย่างสันติการมีความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นที่แตกต่างรวมทั้งการดำเนินชีวิตอย่างมีเสรีภาพภายใต้กฎหมายและการร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม

แนวคิดระบบราชการที่มีต่อระบอบการปกครอง

แนวคิดเกี่ยวกับระบบราชการของMax Weberเป็นแนวคิดระบบราชการที่มีกรอบการวิเคราะห์ที่ว่า ยิ่งรัฐมีการพัฒนาและการขยายตัวของชุมชน เมือง การศึกษา เศรษฐกิจ ฯลฯ เพิ่มขึ้นเท่าใด “รัฐ” ก็ยิ่งต้องพึ่งพาอาศัยระบบราชการ ซึ่งทำหน้าที่เสมือนกลไกของรัฐที่จะให้บริการหรือ

จัดการแก้ไขปัญหาในสังคมเพิ่มชิ้นการมองความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับระบบราชการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ระบบราชการขยายตัวไปพร้อมๆกับการฝึกฝนอบรมจะยิ่งทำให้ระบบราชการมีผู้เชี่ยวชาญ ผู้ชำนาญการพิเศษที่รอบรู้ปัญหาทางเทคนิคมากกว่าผู้ปกครอง ที่เป็นผู้ควบคุมระบบราชการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รัฐสมัยใหม่มีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นตัวแทนของประชาชนที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่งทางการเมืองในฐานะ “ผู้ปกครอง” ก็จะพบว่า ตัวเองต้องเผชิญกับปัญหาที่มีความยุ่งยากทางเทคนิคสูง ทำให้ระบบราชการในฐานะที่เป็นเครื่องมือของรัฐ และเป็นแหล่งความรู้ความชำนาญจะเริ่มมีอิทธิพลเหนือผู้ควบคุมระบบ เพราะผู้มีอำนาจทางการเมือง เมื่อเข้ารับตำแหน่งจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัย “ข่าวสารข้อมูล” และความรู้ความเชี่ยวชาญของระบบราชการก่อนที่จะทำการตัดสินใจในขั้นสุดท้าย เพื่อกำหนดเป็นนโยบายและสั่งการ เพราะผู้ปกครองหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีกำหนดระยะเวลา ตามรัฐธรรมนูญ และการเมืองยังไม่เข้มข้น ฉะนั้นระบบราชการจะยังคงรักษาความได้เปรียบเหนือระบบการเมืองได้ トラบที่ยังคงรักษาความลับเกี่ยวกับความรู้เอาไว้ โดยปราศจากการบอกเล่าหรือเปิดเผยให้สาธารณชนได้ทราบ กระบวนการวางแผนต่างๆจนถึงขั้นตอนการตัดสินใจในระบบราชการจึงเป็นความลับทาง การบริหาร ซึ่งสาธารณชนจะถูกกันออกไปจากระบบราชการโดยสิ้นเชิงสำหรับการขยายตัวของ บทบาท และอิทธิพลของข้าราชการในประเทศที่กำลังพัฒนา (ไพบูลย์ ช่างเรียน 2527: 107)

ระบบราชการตามแนวคิดของ Max Weber ได้เสนอความคิดการจัดองค์กรแบบระบบราชการว่าเป็นวิธีการจัดองค์กรที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าวิธีอื่นใด สังคมที่ดีต้องมีการจัดการบริหารในหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามหลักขององค์กรแบบระบบราชการ (เรื่องเดียวกัน 2527: 107)

อย่างไรก็ดีเมื่อวิเคราะห์การดำเนินงานของระบบราชการจะเห็นได้ว่ายังมีปัญหายู่มาก แม้ว่าจะมีความทันสมัยก็ตาม โดยเฉพาะในเรื่องความล่าช้าในการบริหารงานเพราะมีสายการบังคับบัญชาที่ยาวเกินไปมีการรวมศูนย์อำนาจที่จุดเดียวและมีขนาดใหญ่เกินไปด้วยเหตุดังกล่าวจึงได้ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อเลี้ยงดูข้าราชการและระบบราชการเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีความเสียเปรียบภาคเอกชน เนื่องจากขนาดขององค์กรที่ทำให้เกิดปัญหาความล่าช้าในการให้บริการ โอกาสที่จะแข่งขันอย่างเสรีเท่าเทียมกันกับภาคเอกชนจึงเป็นเรื่องยาก ระบบราชการเป็นระบบการบริหารจัดการที่อาศัยแผนงานและโครงการของกรมต่างๆที่เป็นราชการบริหารส่วนกลาง ซึ่งอิงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบในการทำงาน มีงบประมาณของแต่ละกรมตั้งไว้ที่ส่วนกลาง ระบบราชการเป็นระบบที่มีความเข้มข้นมาก เนื่องจากในระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา การบริหารจัดการที่อิงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีผลให้เกิดการขยาย ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานระดับกรมออกเป็นกองและหน่วยงานของกรมในพื้นที่ต่างๆทุกจังหวัดขณะเดียวกันรัฐบาลก็ไม่ได้เน้นความสำคัญของการกระจายอำนาจและการถ่ายโอนภารกิจต่างๆที่ส่วนย่อยของกรมดำเนินการในพื้นที่ต่างๆของจังหวัดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ

ในกรณีของประเทศไทย ดังที่ทราบกันอยู่ว่าระบบราชการได้มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่ก่อนสมัยรัชกาลที่ 5 ในยุกระบบเศรษฐกิจแบบศักดินา และต่อมาเมื่อระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป การกระจายของสินค้าและเศรษฐกิจจากเมืองหลวงเริ่มออกไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ระบบ

ราชการที่เติบโตตามระบบเศรษฐกิจก็ได้ขยายบทบาทออกไปสู่ชุมชนท้องถิ่น ด้วย ทำให้อำนาจบริหารจัดการต่าง ๆ อยู่ในมือของภาครัฐ นอกจากนี้ ความอ่อนแอของสถาบันการเมืองในอดีตที่ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทำให้การเมืองไม่สามารถพัฒนาความเข้มแข็งได้ทัดเทียมกับระบบราชการแต่ได้มีการพัฒนามากขึ้นเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกาศใช้ และสังคมไทยโดยส่วนรวมที่ผ่านมายังไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องของการปกครองท้องถิ่นและการจัดการเกี่ยวกับท้องถิ่นผู้ที่เรียนเกี่ยวกับเรื่องของการปกครองท้องถิ่น เช่น บุคคลที่จบทางด้านการเมืองการปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการบริหารรัฐกิจ เมื่อจบการศึกษาก็จะเข้ารับราชการเป็นส่วนใหญ่หรือไม่ก็ให้บริการด้านชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ความรู้เรื่องของการปกครองถูกจำกัดไว้เฉพาะในกลุ่มข้าราชการ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลหรือผู้ปกครองก่อนครบกำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญบ่อยครั้ง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและทำให้ประเทศไทยมีการบริหารประเทศในลักษณะที่เป็นรัฐรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลางโดยมีระบบราชการเป็นสถาบันที่บริหารราชการทำการตัดสินใจกำหนดนโยบายด้านต่างๆและสั่งการมาโดยตลอดแม้ว่าจะมีหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคก็เป็นเพียงการรับมอบอำนาจหรือทำตามคำสั่งจากส่วนกลาง เพื่อแบ่งเบาภาระของหน่วยงานในส่วนกลางเท่านั้นอำนาจการตัดสินใจในด้านต่างๆโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องงบประมาณและการแต่งตั้งผู้นำท้องถิ่นยังขึ้นอยู่กับส่วนกลางเป็นหลัก (ชัยอนันต์ สมุทวณิช 2535: 16-17)

ปัญหาของระบบราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาชนบทถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้โครงการของรัฐเข้าไม่ถึงชาวชนบทเพราะโครงการต่างๆของทางราชการมักจะดำเนินการไปเพื่อความสะดวกแก่การทำงานของข้าราชการเอง หรือยึดหลักความคุ้มประโยชน์ของหน่วยงานของตนเพื่อการประชาสัมพันธ์รวมทั้งการกำหนดโครงการโดยส่วนกลางมักจะมีการพิจารณาเฉพาะแง่มุมที่ตนเองเป็นผู้รับผิดชอบไม่ได้มองภาพรวมหรือความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลักในการตัดสินใจอีกส่วนหนึ่งคือระบบราชการมีความสัมพันธ์กับนโยบายการกระจายอำนาจได้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2547 หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยกฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ของตนซึ่งอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวจะมีมากมายครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในการรักษาความสงบเรียบร้อยการส่งเสริมอาชีพการจัดเก็บภาษีอากรการทำทะเบียนราษฎร เป็นต้นด้วยเหตุนี้ทำให้กำนันผู้ใหญ่บ้านกลายเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อท้องถิ่น หรือเป็นผู้นำของท้องถิ่นนั้นๆไปโดยปริยายดังนั้นเมื่อมีกระแสการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรบริหารส่วนตำบลทำให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านบางพื้นที่เกรงว่าตนเองจะสูญเสียอำนาจจึงได้ออกมาต่อต้านการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทั้งทางตรงและทางอ้อม (ตระกูล มีชัย 2554: 12-14)

คุณลักษณะของสังคมไทย

ประเทศไทย เป็นชาติที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ลักษณะของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปตามปัจจัยต่างๆ ตลอดเวลา อย่างไรก็ตามยังมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยอยู่ สรุปได้ดังนี้

พิธีกรรมทางศาสนาพุทธนับตั้งแต่เกิดมาสังคมคนไทยจะมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาตลอดจนกระทั่งตาย เพราะมีความเชื่อที่ว่าศาสนาพุทธเป็นแหล่งรวบรวมจิตใจคนไทยทั้งชาติ

และยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวให้คนไทยดำรงตนให้ตั้งมั่นอยู่ในความดีจึงทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการยึดมั่นในพระพุทธศาสนาอย่างซื่อสัตย์และยังทำให้ระบบการปกครองของสังคมไทยในระดับผู้นำให้การยอมรับในพระพุทธศาสนาปราศจากอคติใดๆ
สังคมไทยเป็นสังคมที่เกิดทุนสถาบันกษัตริย์

เนื่องจากประเทศไทยมีการปกครองในระบอบกษัตริย์มาตั้งแต่โบราณ ทรงมีฐานะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ยึดถือหลักทศพิธราชธรรม ในการปกครองประชาชนให้อยู่เย็นเป็นสุข ถึงแม้ในปัจจุบันการปกครองของไทยได้เปลี่ยนจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นประชาธิปไตย พระมหากษัตริย์ก็ยังคงได้รับการเคารพเทิดทูนอย่างเช่นในอดีต โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลปัจจุบัน ทรงตรากตรำงานหนักเพื่อพสกนิกรของพระองค์ ทรงเป็นมิ่งขวัญ และศูนย์รวมแห่งความสามัคคีของคนในชาติ ได้รับการยกย่องเทิดทูนอย่างสูงในสังคมไทย จะเห็นได้จากโครงการพระราชดำริที่ท่านทรงวางกรอบแนวคิดและสร้างสรรค์เป็นรูปธรรมเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาชาวไทยและชาวต่างประเทศทั่วโลก ส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการต่างๆ มากมาย จนเป็นที่ยอมรับจากสังคมในประเทศและต่างประเทศให้การเทิดทูนเคารพอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก

สังคมไทยเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญในเรื่องอาวุโส ให้เกียรติยกย่องผู้ใหญ่

สังคมไทยมีวัฒนธรรมการอ่อนน้อมถ่อมตนผู้น้อยให้ความเคารพผู้ใหญ่มีมาอย่างช้านานมาแล้วและสังคมไทยยังเป็นสังคมให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีการต้อนรับขับสู้แขกบ้านแขกเมืองจึงทำให้ระบบการนับถือผู้มีความอาวุโสกว่าสืบทอดกันมาตามลำดับ ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นของสังคมไทย ซึ่งจะพบเห็นได้ในทุกกลุ่มทุกชั้น โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองจะสั่งสอนลูกหลานกันต่อๆ มาให้เด็กมีสัมมาคารวะต่อผู้ที่อาวุโสสูงกว่า ซึ่งในทางพุทธศาสนากล่าวรับรองว่าเป็นความดีงาม ผู้ที่ปฏิบัติจะได้รับความสุขความเจริญ จึงทำให้ความเคารพนับถือคือผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่กลายเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมจากรุ่นสู่รุ่น

บทสรุป

ปัญหาของระบบราชการไทยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาชนบทถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้โครงการของรัฐเข้าไม่ถึงชาวชนบทเพราะโครงการต่างๆ ของทางราชการมักจะดำเนินการไปเพื่อความสะดวกแก่การทำงานของข้าราชการเอง หรือยึดหลักความคุ้มประโยชน์ของหน่วยงานของตนเพื่อการประชาสัมพันธ์รวมทั้งการกำหนดโครงการโดยส่วนกลางมักจะมีการพิจารณาเฉพาะแง่มุมที่ตนเองเป็นผู้รับผิดชอบไม่ได้มองภาพรวมหรือความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งสังคมไทยในชนบทแต่ก่อนเป็นสังคมเกษตรกรรมชาวชนบทยังไม่มีตัวตนในทางการเมืองการปกครองมากเท่าที่ควร จนทำให้ถึงช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนผ่านระบบเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมจึงทำให้สังคมชนบทมีความตื่นตัวทางการเมืองการปกครองมากขึ้น โดยเฉพาะการตื่นตัวทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่รัฐได้กระจายอำนาจมาสู่ท้องถิ่นให้บริหารจัดการปกครองตนเองโดยอิสระ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นเพียงระบอบการปกครองที่อาศัยหลักนิรนัยเป็นพื้นฐานในการปกครองต่อความเป็นจริง แต่ถ้าจะมองตามลักษณะ

ของสังคมชนบทจะไม่ปฏิบัติตามหลักนิตินัยมากนัก ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามหลักพุดินัยมากกว่า เพราะบางเรื่องส่วนท้องถิ่นยังถูกควบคุมจากส่วนกลางอยู่จึงไม่ได้อิสระทางการเมืองการปกครองตนเองมากเท่าที่ควร จึงทำให้การบริหารงานบางเรื่องเกิดความล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์กับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นแล้วส่วนกลางควรให้อำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการการปกครองแก่ท้องถิ่นโดยอิสระจริงๆ ปราศจากการควบคุมกำกับดูแลจากส่วนกลางที่เคยเป็นมา ซึ่งจะทำให้ระบอบการปกครองไทยมีความสอดคล้องกับความต้องการของชาวท้องถิ่นโดยแท้จริงและรูปแบบประชาธิปไตยแบบพหุชนบทและในเมืองก็จะเกิดขึ้นในสังคมไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมพล ทอธธรรมชาติ และคณะ, (2531) **หลักประชาธิปไตย**, กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรรยา สุภาพ, (2535) **ระบบการเมืองเปรียบเทียบ**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช, (2535) **100 ปีแห่งการปฏิรูประบอบราชาธิปไตย: วิวัฒนาการของอำนาจรัฐและอำนาจการเมือง**, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตระกูล มีชัย, (2554) **การกระจายอำนาจในประเทศไทย: ความก้าวหน้าและข้อพิจารณา**, เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการสถาบัน.
- พิทยา บวรวัฒนา, (2543) **รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา** (ค.ศ1887-1970), พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Sutee vichapron, **ระบอบประชาธิปไตย**, [ออนไลน์]แหล่งข้อมูล:<http://krusutee.blogspot.com/2011/01/democracy.html> [21 มิ.ย. 2557].

คุณธรรม และจริยธรรมของนักปกครองตามหลักพุทธธรรม

เพื่อนำไปสู่สันติสุขในยุคปัจจุบัน

พระปลัดธนากร สนตมโน (เพราะถะ), ดร. , สมชาย หานนท์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้ มีเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ผู้ปกครองหรือนักปกครอง คือ ผู้นำ การเป็นนักปกครองเป็นบุคคลที่มีความต้องการในการเป็นผู้นำทางบุคลิกภาพ เป็นผู้นำทางการทำงานและเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติของครอบครัวของประชาชน ดังนั้นผู้ปกครองที่ดีจึงจำเป็นต้องฝึกตน กล่าวคือ ต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมภายในตน เพื่อให้ประชาชนหรือผู้อยู่ใต้การปกครองของตนได้รับความยุติธรรม จึงจะเป็นนักปกครองที่ดีได้ งานด้านการปกครองก็จะบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธา ให้ความเคารพ ให้ความร่วมมือ ร่วมทำงานให้งานบรรลุผลเป็นอย่างดี บทความเรื่องนี้มีจุดประสงค์อยู่ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อให้นักปกครองมีจิตสำนึกในการปกครอง (2) เพื่อให้ให้นักปกครองมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครอง (3) เพื่อให้เกิดความยุติธรรมและเกิดสันติสุขในสังคม

คำสำคัญ: คุณธรรม, จริยธรรม, สันติสุขในยุคปัจจุบัน

Governments must have moral and ethical principles

To bring peace to the present day

ABSTRACT

This article there is content related between the guardian and the guardian, guardian or guardian.

Leadership is a ruler who has a desire to be a personality leader. Is a working leader and a role model in the practice of the family of the People Therefore? Good parents must therefore practice themselves, that is to say, they must have morals and ethics within them. For the people or those under their rule to receive justice to be a good ruler Administrative work will achieve the goals efficiently. The people have faith, respect and cooperation. Working together to achieve the best results this article has 3 objectives: (1) In order to increase the awareness of the governor (2) In order to enable parents to have morals and ethics in governing (3) for justice and peace in society

Keywords: moral, ethical, Peace in modern times

บทนำ

โดยธรรมชาติของมนุษย์ในด้านคุณธรรมและจริยธรรม นักปกครองนั้นควรเข้าใจในพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยกัน รวมทั้งบุคคลที่อยู่รอบข้างและผู้ใต้การปกครอง เพื่อการบริหารงานปกครองจะได้เป็นไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ คุณธรรมและจริยธรรม ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่นักปกครองทุกคนควรมี เพราะคุณธรรมเป็นคุณสมบัติ หรือเป็นคุณลักษณะที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ทั่วไป ดังนั้น ผู้มีคุณธรรมและจริยธรรม จึงเป็นผู้ที่ถึงพร้อมไปด้วยความรู้ ความเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างถูกต้องดีงาม เพราะคุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เป็นลักษณะหรือคุณสมบัติทางบวกที่ถือกันว่าดีงามทางศีลธรรม ฉะนั้น จึงได้รับยกย่องเป็นรากฐานของหลักการและศีลธรรมอันดีคุณธรรมส่วนบุคคลเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นค่านิยมว่าส่งเสริมความยิ่งใหญ่โดยรวมและปัจเจกบุคคลตรงข้ามกับคุณธรรม คือ ความชั่วร้าย ส่วนคำว่า จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติ หรือศีลธรรมอันดี จริยธรรมเป็นหนึ่งในวิชาหลักของวิชาปรัชญา หมายถึง การแยกสิ่งถูกจากผิด ดีจากเลว ซึ่งในหลักปฏิบัติในทางศาสนา หมายถึง ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์หรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ การฝึกตนเพื่อให้เกิดคุณธรรมและจริยธรรมมีแนวทางดังนี้

การฝึกตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครองตามหลักพุทธธรรม

มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่มีคุณค่าอยู่ในตัวเอง ทำให้สามารถฝึกตนได้ในเกือบทุกเรื่อง ไม่มีบุคคลใดที่เกิดมาแล้วมีความสมบูรณ์พร้อมทุกด้าน จนไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมตนอีก แม้บุคคลจะเป็นผู้ที่รู้จักตนเองได้ดีที่สุดก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตนเองได้ในบางเรื่อง จำเป็นที่จะต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นในการฝึกตน อุปสรรคสำคัญของการปรับปรุงตนเอง คือ การที่บุคคลมีความคิดติดยึด ไม่ยอมปรับเปลี่ยนวิธีคิดและการกระทำ จึงไม่ยอมสร้างนิสัยใหม่ หรือฝึกทักษะใหม่ๆ ที่จำเป็นต่อตนเอง การฝึกตนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปกครองแบบพุทธ มีหลักการดังนี้

การปกครองเพื่อสร้างสรรค์ชาติ

ความสำเร็จของผู้นำที่ยิ่งใหญ่ คือ การพาคนชนะความยากจน ไปถึงความสำเร็จที่สร้างสรรค์ เรื่องนี้จะต้องพัฒนากันขึ้นไปถึงระดับผู้นำประเทศ หรือผู้ปกครองบ้านเมือง เพราะผู้ปกครองบ้านเมืองจะต้องมานำประชาชนให้เกิดเรี่ยวแรงกำลังกาย กำลังใจและปัญญา ความสามัคคีในการสร้างสรรค์ หลักการดังกล่าวมีดังนี้

- 1) เป็นผู้นำ หรือเป็นผู้มีความสามารถ คือ ผู้ที่มาเป็นศูนย์รวมประสานใจ ช่วยชักชวน ชักจูง กระตุ้นเร้าจิตใจของคนร่วมชาติ ให้ใฝ่ในการสร้างสรรค์ความดีงาม หรือช่วยกระตุ้นเร้าให้คนในชาติมีแนวคิด มีทิศทาง มีกำลังใจ และมีเรี่ยวแรงที่จะสร้างสรรค์ทำ ความดี รวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ประเทศชาตินั้น ก็จะเจริญงอกงามเข้มแข็ง เฉพาะอย่างยิ่งในระยะยาว
- 2) เป็นผู้เข้มแข็ง หรือให้ความเข้มแข็งอดทน มีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อถอย ให้มุ่งมั่นที่จะช่วยกันพัฒนาชีวิตและพัฒนาสังคม
- 3) เป็นผู้แก้ปัญหา หรือมีปัญหาหยั่งรู้ มองกว้าง คิดไกล สามารถชี้แนะแนวทางว่า มีอะไรดีงาม ที่ชีวิตและสังคมควรจะได้ควรจะได้ถึง ให้ตระหนักว่า สังคมของเรามีอะไรเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไข มีอะไรที่จะต้องช่วยกันสร้างสรรค์ แล้วพากันบุกฝ่าไป

4) เป็นผู้ไม่ประมาท คือ ไม่หลงระเริง ไม่อ่อนแอ ไม่มัวเมา ไม่ปล่อยปละทิ้งโอกาสแห่งการสร้างสรรค์ ไม่มองข้ามละเอียดที่จะแก้ไขป้องกันเหตุปัจจัยแห่งความเสื่อม ไม่มัวจมอยู่กับสิ่งเสพบำเรอบันเทิงต่างๆที่จะยั่วชวนให้ไหลลงไปในทางเสื่อม หรือทำให้ล่าช้า รวมแล้วก็คือที่จะทำให้ประมาท (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2547: 16-17)

สรุป

ผู้นำทำได้ตามหลักธรรมดังกล่าว ก็จะมีประชาชนเป็นกัลยาณมิตร ประชาชนก็จะมีจิตใจใฝ่ดี มีความรักความสามัคคี มีจิตใจร่วมกันและมีไมตรีจิตต่อผู้บริหารประเทศชาติบ้านเมือง เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีการรวมกำลังกันได้เข้มแข็ง ก็จะสามารถฟันฝ่าอุปสรรคแก้ไขปัญหาและนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญงอกงามได้แน่วตามหลักการนี้ เป็นสิ่งสำคัญเป็นหัวใจของการสร้างสรรค์ประเทศชาติได้อย่างไม่ยาก

การปกครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

ทศพิธราชธรรมเป็นคุณธรรมที่โบราณบัณฑิตได้บัญญัติไว้ก่อนสมัยพุทธกาล ซึ่งพระมหากษัตริย์ในอดีต ได้ทรงถือปฏิบัติมาเป็นพระราชจริยาวัตร แม้บุคคลผู้มีใช้พระเจ้าแผ่นดินก็ควรเจริญรอยตาม โดยนำเอาหลักธรรม 10 ประการนี้ มาปฏิบัติในการบริหารการปกครอง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเกิดความสวัสดิ์ในสังคม ตามอุดมการณ์แห่งการปกครองยิ่งๆขึ้นไป คุณสมบัติของนักบริหาร หรือนักปกครอง หรือผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน ตั้งแต่พระราชามหากษัตริย์ ตลอดจนนักบริหาร หรือนักปกครองทั่วไปเรียกว่า ทศพิธราชธรรม มี 10 ประการ ดังนี้

1) ทาน หลักธรรมที่นักบริหารและนักปกครองที่ควรนำไปปฏิบัติ คือ

(1) ต้องรู้จักบำเพ็ญตนเป็นผู้ให้ เป็นนักเสียสละ โดยมุ่งปกครอง หรือทำงานเพื่อให้เขาได้ มิใช่หมายจะเอาจากเขา รู้จักเอาใจใส่ดูแล จัดสรรสงเคราะห์ และอนุเคราะห์ให้ประชาชน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับประโยชน์สุข ได้รับความสะดวกปลอดภัย

(2) ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อน และให้ความสนับสนุนแก่ผู้บำเพ็ญคุณงามความดี เช่น ให้รางวัล ให้เลื่อนยศเลื่อนฐานะ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ทอดทิ้งดูดายยามทุกข์ยาก เข้าลักษณะที่ว่า ยามปกติก็เรียกใช้ ยามเจ็บไข้ก็รักษา ยามต้องการคำแนะนำปรึกษา ก็ช่วยให้แสงสว่าง "แนะ" คือ บอกอุบายให้รู้ "นำ" คือ ทำให้ดูเป็นแบบอย่าง

(3) รู้จักอภัย หากผู้น้อยผิดพลาดไปบ้าง โดยมีได้ตั้งใจ ผู้ใหญ่ก็ต้องรู้จักให้อภัยแก้ไขให้อภัยให้น้ำใจ นี่เป็นเหตุนำมาซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ เพราะถ้าไม่มีการให้อภัยผิดและไม่คิดที่จะลืมหึงความหลัง จะหาสามัคคียากลำบากยิ่ง ความพลาดพลั้งย่อมมีทั่วทุกตัวคน

2) ศิล ผู้ปกครองต้องมีความประพฤติดีงาม รู้จักรักษาความซื่อสัตย์สุจริต รักษาเกียรติคุณ ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างและเป็นทีเคารพนับถือของประชาชน มิมีข้อที่ผู้ใดจะดูหมิ่นดูแคลนได้ ก่อให้เกิดความไว้วางใจ รวมความว่า การรักษาศิลโดยเฉพาะศิลห้านั้น ความมุ่งหมายก็คือรักษาดินแดนไว้มิให้เสียหาย เป็นการปิดช่องทางที่จะนำความเสียหายมาสู่ตนได้ถึง 5 ทาง คือ

(1) ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความโหดร้าย หรือความโหดร้ายในสันดาน

(2) ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความใจยาก หรือความอยากได้ในทรัพย์สินเงินทองของบุคคลอื่น

(3) ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความมารัก หรือความฟุ้งซ่านในทางกามที่เกี่ยวกับเพศตรงข้าม

(4) ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความปากชั่ว หรือความไม่มีสัจจะประจำใจ

(5) ป้องกันทางที่ตนจะเสียหาย เพราะความมัวเมา หรือเกิดความประมาท จนขาดสติสัมปชัญญะ

3) บริจาค หลักธรรมที่นักบริหารและนักปกครองที่ควรนำไปปฏิบัติ คือ

(1) การบำเพ็ญกิจด้วยเสียสละ คือ สามารถเสียสละความสุข ความสำราญ เป็นต้น ตลอดจนชีวิตของตนได้ เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง นักบริหารและนักปกครองนั้น หากเห็นแต่ประโยชน์ตน ก็เป็นคนสกปรก ไม่สามารถทำงาน เพื่อบ้านเมืองได้กว้างขวาง เพราะคนเห็นแก่ตนแกะนั้น เป็นผู้ที่มิจิตใจคับแคบ ย่อมไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายใด

(2) เป็นผู้นำที่ดี อำนาจนำความเสียหายมาสู่ประเทศชาติ สังคมได้มากแต่หากผู้นำเป็นนักเสียสละ มีจาคะธรรมก็ย่อมสามารถที่จะเป็นผู้นำที่บันดาลประโยชน์สุขให้เกิดได้อย่างไพศาล ฉะนั้นวิญญานของผู้นำ จึงได้แก่ความเป็นนักเสียสละ สมเด็จพระบรมศาสดาได้ตรัสไว้ว่า "พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ พึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต พึงสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม"

4) อาชวะ การปฏิบัติภารกิจด้วยความซื่อตรง ไม่คด ไม่โกง ไม่กอบโกย ไม่โกงกิน ไม่แสสร้งแก่งแย่งมาหาผลประโยชน์ในทางมิชอบ แต่ปฏิบัติโดยสุจริต ความซื่อสัตย์ซื่อตรงที่ผู้นำทุกชั้นจะพึงระวังและปฏิบัติให้ได้โดยเคร่งครัดนั้น คือ

(1) ซื่อตรงต่อบุคคล ได้แก่ ไม่คิดคดทรยศต่อมิตรและผู้มีพระคุณ

(2) ซื่อตรงต่อเวลา ได้แก่ การทำงานตรงกับเวลานาที่ ที่กำหนดหมาย ไม่เอาเวลาราชการไปเป็นประโยชน์ส่วนตน

(3) ซื่อตรงต่อวาจา ได้แก่ รับปากรับคำไว้กับใครอย่างไร ก็พยายามปฏิบัติให้ได้ตามนั้น

(4) ซื่อตรงต่อหน้าที่ ได้แก่ ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผล ไม่ละทิ้ง

(5) ซื่อตรงต่อความดี ได้แก่ รักษาความดีที่เรียกว่าธรรมไว้มิให้เสียหาย เช่น ความเที่ยงธรรม ความยุติธรรม ความชอบธรรมและความเป็นธรรม

(6) ซื่อตรงต่อตนเอง ได้แก่ การไม่โกหกตนเอง ซื่อสัตย์สุจริตต่ออุดมการณ์ของตน เอาเหตุผลเข้าปรับปรุงกับเหตุการณ์ อันเป็นแนวความคิดของตน ไม่ฝืนใจประพฤติดิปฏิบัติสิ่งที่ไม่ดีงาม ผิดจากปฏิญญาของตน

5) มัทวะ การแสดงกิริยาอ่อนโยน อ่อนน้อม เป็นคนไม่แข็งกระด้าง ปราศจากมานะทิฐิ มีอัธยาศัยไมเย่อหยิ่ง หรือหยาบคาย

6) ตบะ การใช้ความเพียร เพื่อเผาผลาญกิเลสตัณหา มิให้เข้ามาครอบงำจิต เห็นผิดเป็นชอบรู้จักกระษัยยับยั้งชั่งใจได้ ไม่หลงใหลหมกมุ่นในความสุขสำราญและการปรนเปรอ มีความเป็นอยู่อย่างสมำเสมอ มุ่งมั่นในอันที่จะบำเพ็ญเพียรทำกิจในหน้าที่ให้สมบูรณ์

7) อักโกธะ รู้จักใช้เหตุผล ไม่เกรี้ยวกราดปราศจากเหตุผล และไม่กระทำการด้วยอำนาจความโกรธ มีเมตตาธรรมประจำใจ รู้จักกระษัยความขุ่นเคืองแห่งจิต และมีวินิจฉัย ตลอดจนการกระทำด้วยจิตอันสุขุม รอบคอบ เยือกเย็น

8) อวิหิงสา ความเป็นผู้ไม่หลงระเหิรในอำนาจ ไม่บิบบั่นกดขี่ มีความกรุณา ไม่หาเหตุเบียดเบียนลงโทษด้วยอาชญาแก่ผู้ได้บังคับบัญชา หรือประชาราชกรูร์ ด้วยอำนาจความอาฆาตเกลียดชัง

9) ขันติ ความเป็นผู้อดทนต่อกระแสกุศลที่มากกระทบ ตลอดถึงอดทนต่องานที่ตรากตรำต่อความเหนื่อยยาก ถึงจะลำบากกายเหนื่อยหน่ายเพียงไร ก็ไม่ท้อแท้ ไม่ท้อถอยไม่หมดกำลังใจ ไม่ละทิ้งกิจการงานที่ทำโดยชอบธรรม

10) อวิโรธนะ ความเป็นผู้ประพจน์มิให้ผิดพลาดจากศีลธรรม กฎหมาย ระเบียบวินัย ขนบประเพณี อันดีงามของบ้านเมือง ถือประโยชน์สุขความดีงามของรัฐและประชาราษฎร์เป็นที่ตั้ง สติมั่นในธรรมทั้งส่วนยุติธรรม คือ ความเที่ยงธรรมก็ดี นิติธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครองตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามดังกล่าวแล้วก็ดี ไม่ประพจน์ให้พลาด ไม่ปฏิบัติให้เคลื่อนจนกลายเป็นวิปริตผิดเพี้ยนไป (พระชัยวัฒน์ ธมฺมวฑฺฒโน, 2552: 17-20)

สรุปว่า หลักทศพิธราชธรรมเป็นหลักการสำคัญในการกล่อมเกลารามณ์ หรือเป็นธรรมที่หล่อเลี้ยงอารมณ์ของคนที่เป็ผู้นำเพื่อให้ผู้นำสามารถกำกับ และควบคุมอารมณ์ของผู้นำให้สามารถบริหารจัดการอารมณ์ และความรู้สึกรองตัวเองให้มีสุขภาพจิตดี คุณภาพจิตดี สมรรถภาพจิตดี หรือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับกล่อมเกลารามณ์ เพื่อให้สามารถปรับใจให้สอดคล้องกับวิกฤติการณ์ต่างๆที่เข้ามากระทบ และทดสอบจิตใจ สามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง ไม่มีอคติ และมุ่งประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมเป็นสำคัญ

นักปกครองต้องรู้จักตรวจสอบตนเอง

หลักการทางการเมืองที่ดีแล้วจะต้องมีหลักการตรวจสอบนักการเมือง ไม่ใช่เจาะจงเฉพาะหลักกฎหมาย แต่ยังต้องอาศัยหลักจริยธรรมคุณธรรมที่ใช้ตรวจสอบตนเองของนักการเมือง หรือเพื่อให้สังคมตรวจสอบความชอบธรรมตามธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติทางการเมือง มีอยู่ 5 ประการ ได้แก่

1) ธรรมาธิปไตย คือ นักการเมืองที่ดีจะต้องยึดถือคุณธรรมเป็นใหญ่ โดยยึดหลักความถูกต้องความดีงามเป็นผู้มีเหตุผล มีหลักการ มีความเคารพในกฎกติกาสังคมโดยชอบธรรม เป็นบรรทัดฐาน เชิดชูคุณธรรม นิยมธรรม ตั้งตนอยู่ในธรรมของพุทธศาสนา

2) ธรรมมิการักษา คือ นักการเมืองที่ดีจะต้องให้ความคุ้มครองธรรม ด้วยการจัดอำนาจป้องกันรักษาประชาชนทุกหมู่เหล่า รวมทั้งดูแลบุคคลในครอบครัวให้อยู่เย็นเป็นสุขและทำตนเป็นแบบอย่างแก่สังคมและให้ความคุ้มครองแก่ข้าราชการฝ่ายต่างๆ ไม่ให้ถูกเบียดเบียนจากผู้ไม่หวังดี

3) มา อธรรมการ คือ นักการเมืองที่ดีจะต้องจัดการป้องกันอธรรม แก้ไขปัญหาไม่ให้เกิดในสิ่งที่ไม่ดี เกิดการเบียดเบียนข่มเหง ด้วยการทำความผิดร้ายแรงเกิดขึ้นในบ้านเมือง หรือเป็นผู้รณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนทำแต่สิ่งที่ดีงาม ยึดมั่นในกฎระเบียบของบ้านเมือง ตลอดทั้งการสนับสนุนคนดีให้มีโอกาสในการทำงานเพื่อบ้านเมือง

4) ธนาสุประทาน คือ นักการเมืองที่ดีต้องรู้จักจัดสรรทรัพย์สิน หรือแสวงหาเงินทุนให้แก่ผู้มีรายได้น้อย ได้มีทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อมีรายได้เพียงพอเลี้ยงครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็ง ประพฤติตนสุจริต

5) บริปูฉา คือ นักการเมืองที่ดีจะต้องมีการแสวงหาความรู้ทางธรรมอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในตน โดยเข้าไปหาพระสงฆ์ หรือผู้ที่ปรีกษาเป็นผู้ทรงคุณธรรมประพฤติดี ประพฤติชอบ เป็นผู้คอยตักเตือนไม่ให้ตั้งอยู่ในความประมาทมัวเมา เมื่อมีปัญหาข้อสงสัยใดเกิดขึ้นก็เข้าไปปรึกษา หรือไต่ถามจากท่านผู้รู้ (พระสาสน์ จรณธมฺโม (เตียนวน), 2549: 38-39)

สรุปว่า ลักษณะการเมืองที่ดีจะต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักการเมืองก่อน เพื่อให้เกิดการพัฒนาแนวคิดทางการเมืองที่สมดุลกับสังคมเศรษฐกิจของประเทศ หรือของโลก ซึ่งใน

ปัจจุบันเรื่องพัฒนาจริยธรรมทางการเมืองถือเป็นเรื่องใหญ่ในเวทีประชาคมโลกมาก การเมืองจึงจำเป็นที่จะต้องเน้นเรื่องจริยธรรมคุณธรรม ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาตัวผู้นำกับการเมืองที่ดีควบคู่กันไป หรือควรทำให้เป็นคุณธรรมประจำตนในการปกครองพัฒนาประเทศชาติบ้านเมือง ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของอาณาจักรและพุทธจักรควบคู่กันไป

การปกครองเพื่อความเจริญก้าวหน้า

การปกครอง หรือการบริหารบ้านเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้า ข้อที่ควรจะนำมาพิจารณา คือ หลักธรรม 12 ประการ หรือจักรวรรดิวัตร ซึ่งมีหลักการดังนี้

1) ธรรมาธิปไตย คือ ให้ยึดถือธรรมเป็นหลัก เป็นธงชัยในการปกครองประเทศเคาพะยา เกรงธรรม โดยผู้ปกครองต้องยึดหลักของความจริง ความถูกต้อง เมื่อมีผู้มาร้องขอความช่วยเหลือต่างๆ ตลอดถึงการแบ่งปันวัตถุสิ่งของต่างๆ ต้องให้ความเป็นธรรมทั้ง 2 ฝ่ายไม่ลำเอียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และจัดการรักษาป้องกัน ให้ความคุ้มครองอันชอบธรรม

2) อันโตชน คือ ผู้ปกครองต้องให้ความคุ้มครองรักษาอันเป็นธรรมแก่อันโตชนหรือชนภายในเช่น พระมหากษัตริย์ พระโอรส พระธิดา ตลอดถึงบุคคลที่ใกล้ชิด หรือผู้ปรนนิบัติรับใช้ผู้ปฏิบัติราชการในพระองค์ทั้งหมดโดยการอบรมสั่งสอนให้อยู่ในความสงบเรียบร้อยดีงาม

3) พลกาย คือ ผู้ปกครองต้องให้ความคุ้มครองรักษาแก่กำลังพล เช่น ทหารข้าราชการ ตำรวจ โดยเป็นธรรม สงเคราะห์เหล่าทหารให้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่พร้อมทั้งจัดหา ยุทโธปกรณ์ไว้ให้พร้อม

4) ชัตติยะ คือ ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่เจ้าหัวเมืองต่างๆ คือ ต้องให้ความคุ้มครองเอาใจใส่ดูแลเจ้าเมืองที่เป็นเมืองขึ้น ให้สามารถดำเนินการปกครองไปได้อย่างราบรื่น ตลอดถึงขึ้นผู้ปกครองขึ้นผู้ใหญ่ทั้งหลาย ให้สามารถดำเนินการปกครองด้วยตนเองได้ เมื่อเกิดมีปัญหาก็สามารถให้ความช่วยเหลือ ตลอดถึงเป็นที่ปรึกษาได้อย่างทันท่วงที

5) อนุยนต์ คือ ผู้ปกครองต้องให้ความคุ้มครองแก่นุยนต์หรือข้าราชการผู้ตามเสด็จ ว่าเขามีปัญหาอะไรบ้างในทางปฏิบัติพร้อมทั้งหาความช่วยเหลือ ด้วยการลงพื้นที่ติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด

6) พรหมณคฤหบดี คือ ผู้ปกครองต้องให้ความอนุเคราะห์นักปราชญ์และคฤหบดีคือ ส่งเสริมนักวิชาการและผู้ประกอบอาชีพวิชาการพ่อค้า เกษตรกร ด้วยวิธีการจัดหาทุนทรัพย์และอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพให้

7) เนคมชนบท คือ ผู้ปกครองต้องเอาใจใส่ชาวชนบท โดยให้ความคุ้มครองแก่ราษฎรทั้งปวง ทั้งในเมือง ในท้องถิ่นห่างไกล ตลอดถึงชายแดน ก็ไม่ทอดทิ้งให้อยู่ตามยถากรรมต้องให้ความเป็นธรรมเสมอเหมือนกัน

8) สมณพรหมณ์ คือ ผู้ปกครองต้องให้ความอุปถัมภ์ คุ้มครองแก่พระสงฆ์บรรพชิต นักบวช สมณะ ชีพรหมณ์ด้วยการทำนุบำรุงพระศาสนา โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้สืบต่ออายุพระพุทธศาสนา ให้ความความอุปถัมภ์คุ้มครองตามสมควรแก่สมณะวิสัยพอควร

9) มิคปักษี คือ ผู้ปกครองต้องให้ความคุ้มครองแก่ นก และเนื้อ สัตว์ที่ควรสงวนทั้งหลาย เพื่อมิให้สูญพันธุ์ ป้องกันการทำร้ายจากพวกที่ไม่หวังดี

10) มา อธรรมการ คือ การห้ามป้องกันมิให้เกิดการอันอธรรมทุกชนิดเกิดขึ้นในพระราชอาณาจักรปราบปราม ผู้มีอิทธิพลต่างๆ มิให้มีการกระทำความทุจริต ผิดกฎหมายบ้านเมืองอันจะ

ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนอยู่ในรัฐโดยเด็ดขาด เช่น พวกมิฉฉาชีพพวกฆาตกร ที่มีขึ้นในราชอาณาจักรหรือเขตการปกครองของตน สิ่งที่เป็นเหตุนำมาซึ่งความชั่วร้าย ไม่ดี ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ต้องป้องกันมิให้บังเกิดขึ้นในแว่นแคว้นในประเทศของตน ผู้ปกครองต้องกำจัดการอย่างเด็ดขาด

11) ชนานุประทาน คือ แบ่งปันทรัพย์สินเฉลี่ยให้แก่ประชาชนผู้ยากไร้ มิให้มีผู้ขัดสนขาดแคลนอยู่ในแว่นแคว้นโดยไม่ได้รับการเหลียวแลช่วยเหลือตามสมควร หรือการกระจายรายได้ให้แก่ประชาชนสม่ำเสมอมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ปล่อยให้ความเจริญกระจุกอยู่เฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศเท่านั้น โดยที่ผู้ปกครองต้องหาอาชีพที่อิสระสุจริต ให้แก่พวกเขา ให้พวกเขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ด้วยการให้คำปรึกษาอยู่เบื้องหลัง

12) สมณพราหมณ์ปริพจนา คือ ผู้ปกครองต้องขยันเข้าหาสมณพราหมณ์ให้มีความสนใจศาสนาและศีลธรรมหมั่นปรึกษาได้ถามสมณพราหมณ์ ผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบนักวิชาการผู้ที่มีความรู้ดีความสามารถดีต้องแสวงหาปัญญา ความรู้และคุณธรรมอยู่เสมอมีที่ปรึกษาที่ดี บริสุทธิ์มีคุณธรรมเพื่อให้รู้ชัด รู้แจ้งและรู้อย่างถูกต้อง ในการวินิจฉัยข้อปัญหาต่างๆ ในสิ่งที่ควรกระทำและในสิ่งที่ควรเว้นจากหลักธรรมเหล่านี้ที่ประกอบขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึง บทบาท หน้าทีและคุณธรรมของพระราชา หรือนักปกครองที่มีระดับสูง ตามคำสอนในทางพระพุทธศาสนา สามารถกล่าวได้ว่า นักปกครองที่เข้าใจถึงปัญหาของผู้ใต้ปกครอง หรือบุคคลทั่วไปและมีวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้น ด้วยความถูกต้องและตั้งอยู่ในธรรม อันจะทำให้ประชาชนส่วนมากมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เศรษฐกิจ สังคมในประเทศที่ตนปกครองนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ทุกคนมีความสุข ประเทศชาติมั่นคง เพราะเกิดจากผู้ปกครองตั้งอยู่ในจักรวรรดิธรรม (พระมหาอุบล จรธมโม (ดวงเนตร), 2549 : 90-91)

สรุปว่า หลักการดังกล่าวเป็นแนวทางของพระราชา หรือนักปกครอง ซึ่งมีหลักการสำคัญหลายประการ เช่น การอนุเคราะห์คนในราชสำนักและคนภายนอก ให้มีความสุข ไม่ปล่อยให้พลละเลย ควรผูกไมตรีกับประเทศอื่น การอนุเคราะห์พระราชวงศานุวงศ์ ควรเกื้อกูลพราหมณ์ คหบดีและคฤหบดีชน คือเกื้อกูลพราหมณ์และผู้ที่อยู่ในเมือง การอนุเคราะห์ประชาชนในชนบท การอนุเคราะห์สมณพราหมณ์ผู้มีศีล ควรจักรักรักษาฝูงเนื้อ นก และสัตว์ทั้งหลายมิให้สูญพันธุ์ ควรห้ามชนทั้งหลายมิให้ประพฤติดิฉัตร และชักนำด้วยตัวอย่างให้อยู่ในกุศลสุจริต ควรเลี้ยงดูคนจน เพื่อมิให้ประกอบภาระทุจริต กุศลและอกุศลต่อสังคม ควรเข้าใกล้สมณพราหมณ์ เพื่อศึกษาบุญและบาป กุศลและอกุศลให้แจ้งชัด ควรระงับความโลภมิให้ปรารถนาในลาภที่พระมหากษัตริย์ หรือนักปกครองไม่ควรจะได้

นักปกครองต้องรู้จักวางนโยบาย

เป็นหลักธรรมในการวางนโยบายในการปกครองและบริหารงานของรัฐ ที่มุ่งเพื่อเกื้อกูลต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีมีคุณประโยชน์มากขึ้น หลักการมีดังนี้

1) สัสสมะ หมายถึง ฉลาดในการบำรุงธัญญาหาร ผู้ปกครองที่ดีนั้น จะต้องมีการบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง เช่น ด้านเศรษฐกิจให้มีภาวะเศรษฐกิจดี มีผลผลิตพืชพันธุ์สมบูรณ์ในการส่งเสริมอาชีพและการผลิตของประชาชนให้มีความมั่นคง เศรษฐกิจนั้นมีความหลากหลายในเชิงรูปแบบ แต่พระพุทธศาสนาได้แสดงหลักการใหญ่ๆ ให้เห็นว่า ประเทศชาติจะมีเศรษฐกิจที่มั่นคงได้ ประชาชนในชาติจะต้องมีเศรษฐกิจภายในครัวเรือนที่มั่นคง

2) ปุริสเมธะ หมายถึง ฉลาดบำรุงข้าราชการ ผู้ปกครองมีความเป็นผู้ฉลาดในการรับคนเข้ามารับราชการ เพื่อมาทำหน้าที่ในการบริหารของรัฐ รู้จักคัดเลือกคนและจัดสรรตำแหน่งให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ปุณบําเหน็จความชอบในบางโอกาส รู้จักส่งเสริมคนดี เปิดโอกาสให้คนดีเข้ามารับราชการ โดยเฉพาะความมั่นคงด้านการทหาร จะต้องเป็นผู้ฉลาดในการที่จะคัดเลือกบุคคลเข้ามารับหน้าที่เป็นแม่ทัพ หรือผู้นำกองทัพ เพราะทหาร คือ ผู้ที่เข้าไปเพื่ออุดมการณ์อันสูงสุด คือ การเสียสละแม้กระทั่งชีวิตหลักในการเสียสละ

3) สัมมาปาสะ หมายถึง ผู้กปรสานปวงประชา ผู้ปกครองมีความฉลาดในการแก้ปัญหาสังคม รู้จักผูกสมานรวมใจของประชาชน รู้จักการสงเคราะห์โดยดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามความประสงค์ของราษฎร มีการส่งเสริมอาชีพด้วยวิธีการต่างๆแก่ประชาชน เช่น การให้กู้ยืมเงินไปลงทุนโดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ ความมั่นคงทางด้านสังคมจิตวิทยาเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสวัสดิภาพที่มีต่อชีวิตทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนความไว้วางใจต่อกันของคนในสังคม คำสอนทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมากมาย เช่น หลักการพื้นฐานในการดำรงชีวิต คือ ศีล 5 อันจะเป็นเครื่องช่วยให้สังคมอยู่อย่างมีสันติ

4) วาจาเปยยะ หมายถึง มีวาจาอันดูดีมีใจ ผู้ปกครองมีวาจาไพเราะอ่อนหวานชวนฟัง ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์ เป็นทางแห่งสามัคคี รู้จักใช้คำพูดให้เหมาะสมกับคนฟังตามวัยภาวะ รู้จักโน้มน้าวให้ทำความดี ยกย่องการทำความดี ผู้ปกครองจะต้องกล่าววาจาอันอ่อนหวาน ทำความเป็นที่รักให้เกิดแก่ทุกคนที่ได้มีโอกาสเข้าหา ด้วยการทักทายปราศรัยแก่บุคคลทุกคนทุกชั้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ผู้น้อย โดยควรแก่ฐานะและภาวะอันสมควร (พระพรหมคุณภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2548 : 43)

สรุปว่า ผู้ปกครองจะต้องประกอบไปด้วยความฉลาด หรือต้องเข้าใจในการบริหารประชาชนในประเทศ ต้องสร้างความเชื่อมั่น ด้วยการเอาใจใส่ต่อผู้ใต้ปกครอง ด้วยการช่วยเหลืออนุเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก แสดงตัวเป็นผู้ปกครองที่เอื้ออาทร เมื่อมีเหตุไม่ดีขึ้นในสังคม ต้องแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยการตัดสินใจปัญหาอย่างเป็นธรรม จึงจัดได้ว่าเป็นนักปกครองที่ฉลาด เข้าใจปัญหาและรู้วิธีแก้ปัญหาอย่างถูกต้องเป็นธรรม นักปกครองลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นนักปกครองที่น่าเคารพและเกิดความศรัทธาของผู้ใต้บังคับบัญชาและของบุคคลทั่วไป

คุณธรรมภายในสำหรับนักปกครอง

สัปปุริสธรรม เป็นอีกหลักธรรมหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคน ซึ่งเหมาะสมสำหรับนักปกครอง เพราะสัปปุริสธรรมเป็นหลักการที่จำเป็นทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะเป็นธรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมเพื่อทำให้เป็นคนดี มีอยู่ 7 ประการ คือ

1) ธัมมัญญตา เป็นผู้รู้หลักและเหตุ คือเมื่อดำรงตำแหน่ง จะทำหน้าที่อะไรก็ตาม ต้องรู้หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ ถึงกฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิต เกี่ยวข้องกับหน้าที่รับผิดชอบของตน โดยรู้ว่าสิ่งนี้เป็นเหตุแห่งสุข สิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์ และจะมีความสุขแก่ผู้ใต้ปกครองได้อย่างไร และให้การช่วยเหลือตั้งตนอยู่ในหลักการนั้น

2) อตถัญญตา รู้จักจุดมุ่งหมายและผล คือ รู้จุดมุ่งหมายที่ตนกระทำว่ามีจุดมุ่งหมายอะไรในการปกครอง คือ ประารถนาให้ผู้ใต้ปกครองมีความสุขเป็นหลักในการปกครอง

3) อัตตัญญตา รู้จักตน คือ รู้ตามความเป็นจริงว่า โดยชาติ โดยตระกูล โดยหน้าที่ โดยคุณธรรมและความรู้ที่ตนมีอยู่แล้ว จะประพฤติดตนให้สมกับที่เป็นผู้ปกครองว่าสิ่งที่ตนกระทำไปนั้น ให้อะไรแก่ผู้ใต้ปกครอง

4) มัตตัญญูตา รู้จักประมาณ คือ รู้จักประมาณในการลงทัณฑ์และการเก็บเกี่ยวภาษีอากร แต่พอควร รู้จักประมาณในการแบ่งปันความสุขแก่ผู้ใต้ปกครองให้ทั่วถึง

5) กาลัญญูตา รู้จักกาล คือ รู้กาลอันควรในการทำกิจต่างๆว่าเวลาไหนควรจะทำอะไร

6) ปริสัญญูตา รู้จักชุมชน คือ รู้กิริยาที่พึงประพฤติปฏิบัติต่อชุมชนนั้นว่าแต่ละชุมชนมีความต้องการอะไร ควรจะสงเคราะห์อย่างไร จึงจะเหมาะสม

7) ปุคคัลัญญูตา รู้จักบุคคล คือ รู้จิตของแต่ละบุคคลว่ามีความโน้มเอียงไปด้านใด ผู้ปกครองที่มีความเข้าใจ หรือมีความรู้ในเรื่องดังกล่าว ย่อมสามารถช่วยให้สามารถทำงานกับบุคคลที่มีความหลากหลายได้อย่างเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ (ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์, 2553 : 58)

สรุปว่า คุณธรรมภายในสำหรับผู้ปกครอง จำเป็นจะต้องรู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักประชุมชนและรู้จักบุคคล ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้นำในความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน บุคคลที่เป็นผู้นำจะต้องมีธรรมะ หรือคุณสมบัติในตัวของผู้ผู้นำ โดยเป็นหลักธรรมสำคัญมากที่มุ่งพัฒนาตนสามารถนำไปแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ตระหนักในการพัฒนาดนอยางมีเหตุผล รู้จักการวางตัวพอเหมาะพอดี ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและมีความเป็นตัวเองมากขึ้น

นักปกครองต้องมีความเที่ยงธรรม

หลักธรรมที่ส่งเสริมความยุติธรรมเป็นสิ่งจำเป็นของนักปกครอง ถ้าเราจะรักษาสัจจะ ก็ต้องรักษาสัจจะที่เป็นประโยชน์และยุติธรรม หลักการดังกล่าวมีดังนี้

1) ฉันทาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะรักกัน หรือเพราะชอบพอกัน เช่น การตัดสินคดี อภิธรรม พิพาทต่างๆ การแบ่งปันของก็ดี การพิจารณาให้ยศ หรือรางวัล ด้วยอำนาจพอใจรักใคร่กัน โดยตัดสินผู้ที่ชอบพอกันเป็นผู้ชนะ ให้สิ่งของที่ดี ให้ยศ หรือรางวัลแก่คนที่ชอบพอกันทั้งๆที่ไม่ควรจะได้

2) โทสาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะไม่ชอบกัน หรือเพราะโกรธกันเกลียดกัน ชังกัน เช่น การตัดสินคดีด้วยอำนาจความโกรธ เกลียดชัง โดยให้ผู้ที่ไม่ชอบกันเป็นผู้แพ้ ให้ของที่เหลือแก่ผู้ที่ตนเกลียด ไม่ให้ยศ หรือรางวัลแก่ผู้ที่ตนไม่ชอบ

3) โมหาคติ หมายถึง ลำเอียงเพราะเขลา หรือเพราะความโง่หลงมกมาย ไม่พิจารณาว่าอย่างไรถูก อย่างไรผิด อย่างไรควร อย่างไรไม่ควร เช่น เมื่อได้รับคำฟ้องแล้ว ยังไม่ทันได้สอบสวนให้รอบคอบ ก็ด่วนตัดสินแบบผิดพลาด หรือไม่ถูกต้อง

4) ภยากติ หมายถึง ลำเอียงเพราะกลัว หรือเพราะเกรงใจ เช่น ผู้มีอำนาจทำผิด ผู้พิพากษาไม่กล้าตัดสินลงโทษ เพราะกลัวเขาจะทำร้าย หรือผู้น้อยที่อยู่ในความปกครองทำความผิด ผู้ปกครองไม่กล้าลงโทษ เพราะเกรงจะขาดความเมตตากรุณา หรือกลัวว่าเขาจะเดือดร้อน (พระครูอุดมจารุวรรณ (คำไล้ จารุวิโส), 2557: 65-66)

สรุปว่า ความลำเอียงในการปกครองเป็นอันตรายอย่างมาก บุคคลที่เป็นผู้ใหญ่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการปกครอง หรือบังคับบัญชาบุคคลอื่น ถ้ามีความลำเอียงเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ก็จะทำให้สูญเสียความยุติธรรม ขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจของคนที่เกี่ยวข้อง หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของบุคคลเหล่านั้น ความลำเอียงไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น แม้แต่ผู้น้อยก็อาจจะเกิดความลำเอียงขึ้นมาได้เหมือนกัน ดังนั้นพระองค์จึงตรัสเพื่อลดอคติและสร้างเสริมความเมตตาต่อกัน ร่วมกันเร่งปฏิบัติสรรพกิจการงานให้ประสานเกื้อกูลกัน เพื่อทุกคนจะสามารถนำพาประเทศชาติ ให้มีความเจริญก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง และบรรลุถึงความสันติสุขของชนในชาติ

ผู้ปกครองต้องใส่ใจผู้ได้บังคับบัญชา

ธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดเหนี่ยวจิตใจของกันและกัน อันเป็นไปเพื่อการสงเคราะห์กัน ซึ่งมีอยู่ 4 ข้อ คือ

1) ทาน หมายถึง การให้ หรือการเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุกคนนั้น ย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันในด้านวัตถุ เช่น ทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการให้กัน ด้านทางกาย วาจา พุดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพุดจา ในด้านสติปัญญา ช่วยให้ความรู้ ให้การแนะนำ ในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่เจือจาน ทุกคนทั้งผู้ใหญ่ ทั้งผู้น้อย ต่างก็ควรมีทาน คือ การให้ช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่ ด้วยมีจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลาย

2) ปิยวาจา หมายถึง การเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักที่จับใจต่อกัน อันเป็นถ้อยคำสุภาพ เพราะวาจาที่พุดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพ ไม่เป็นที่รักที่พอใจ ก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงหัวใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียใจ เจ็บใจ ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้น จึงสมควรที่ทุกคนจะต้องมีสติควบคุมใจ ควบคุมวาจา ที่จะพุดออกไปให้เป็นวาจาที่สุภาพ ที่เหมาะสม แม้ว่าในบางคราวต้องทำงานเหน็ดเหนื่อย ก็ตาม สิ่งที่จะเป็นเครื่องในการควบคุมการพุดของเราให้ไพเราะก็คือสตินั่นเอง ดังนั้น การพุด หรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอ

3) อตถจริยา หมายถึง การประพฤติประโยชน์ต่อกันและกัน คือ การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติสิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจาและใจ ในทุกเวลาทุกโอกาส

4) สมานัตตตา หมายถึง ความเป็นผู้วางตนสม่ำเสมอ หรือเสมอดันเสมอปลายซึ่งหมายถึง การรักษาระเบียบวินัยอันใดที่ทุกคนพึงปฏิบัติทั้งผู้ใหญ่วัยทั้งผู้น้อยตามหน้าที่ ที่บัญญัติเอาไว้เป็นระเบียบของสถานที่ ของหน่วยงาน เช่น กฎระเบียบของสถาบันการศึกษา กฎระเบียบของสถานที่ราชการต่างๆ เป็นต้น ตลอดถึงกฎหมายบ้านเมือง ในทางพระพุทธศาสนาก็คือ พระวินัย บัญญัติสำหรับพระภิกษุทั้งหลายนั่นเอง (บุญสิริ ขวลิธธำรง, 2529: 31)

สรุปว่า ผู้ปกครองต้องใส่ใจกับผู้ได้บังคับบัญชาในหลายๆ ด้าน เช่น การเสียสละ ไม่ว่าจะ วัตถุทาน อภัยทาน หรือธรรมทาน ล้วนเป็นปัจจัยเสริมสร้างความกลมเกลียวกันในหมู่มนุษย์ได้ทั้งนั้น ผู้ปกครองจะต้องมีความสุภาพ ความสัตย์จริงและความมีประโยชน์ หรือเป็นถ้อยคำที่สร้างสรรค์ ซึ่งนับวันผู้คนจะละเลยคุณธรรมข้อนี้กันมากขึ้น มีแต่ข่มขู่เชือดเฉือน หาสาระอะไรไม่ค่อยได้ ผู้ปกครองจะต้องทำแต่ในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ไม่ชักนำพวกพ้องไปทางเสื่อม หรือร่วมมือกันทำความผิด เช่น คิดเอาเปรียบคนกลุ่มอื่น กดขี่ข่มเหงคนอื่นอย่างไม่เป็นธรรม ผู้ปกครองจะต้องวางตนเสมอกัน ไม่ยกตนข่มท่าน หรือดูถูกดูแคลนผู้อื่น เหล่านี้ นักปกครองควรนำไปปฏิบัติ ก็จะทำให้องค์กรและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าต่อไป

นักปกครองต้องมองกว้าง คิดไกล ใฝ่สูง

คนที่เป็ผู้นำนั้น แน่แน่นอนว่าปัญญาสำคัญที่สุด คุณสมบัติข้อนี้อาจจะใกล้เคียงกับคำว่า มีวิสัยทัศน์หลักการดังกล่าวมีดังนี้

1) มองกว้าง คือ ไม่ใช่มองอยู่แค่องค์กร หรือชุมชนของตน แต่มองไปทั่ว ไม่ว่าอะไรที่เกี่ยวข้องมีผลส่งมา หรือมีอิทธิพลกระทบจากภายนอก จากสังคมอื่น จากคนพวกอื่น กลุ่มอื่น จากปัญหาของโลก จากกระแสโลกาภิวัตน์ มองไปทั่วโลกทั้งหมดว่า โลกเวลานี้เป็นอย่างไร มีกระแสไปทางไหน มีปัญหาและความต้องการอะไร เราปรับตัวปรับองค์กรของเราให้เข้ากันได้ หรือรับมือกับมันได้ มองเห็นโอกาสและช่องทางที่จะดำเนินการตามจุดหมาย

2) คิดไกล คือ คิดในเชิงเหตุปัจจัย ทั้งสืบไปข้างหลังและมุ่งไปข้างหน้า คือ เอาภาวะ หรือสถานการณ์ปัจจุบันเป็นที่ตั้งแล้วใช้ปัญญาสืบสาวหาเหตุปัจจัยในอดีต ย้อนยาวไปให้เห็นว่าที่เป็นอย่างนี้ เป็นเพราะอะไรและเป็นมาอย่างไร แล้วก็มองหมายอนาคตว่ามันเป็นอย่างไร โยงเหตุปัจจัยที่เป็นมาจากอดีตประสพเข้ากับปัจจุบัน สามารถวางแผนเตรียมการเพื่ออนาคตให้สามารถบรรลุจุดหมาย

3) ใฝ่สูง คือ ใฝ่ปรารถนาจุดหมายที่ตั้งงามสูงส่ง จุดหมายที่ตั้งงามก็คือความดีงามของชีวิต ความดีงามของสังคม ความเจริญก้าวหน้ามีสันติของมวลมนุษย์ ผู้นำจะต้องมีความปรารถนาในสิ่งเหล่านี้อย่างจริงจัง ไม่ใช่แค่ปรารถนา หรือใฝ่ในลาภ ยศและประโยชน์ ซึ่งในทางธรรม ไม่ถือว่าสูง แต่คนไทยคงเอามาใช้ผิด ความใฝ่สูงกลายเป็นความอยากได้ประโยชน์ อย่างได้ลาภยศ ที่จริงนั้น ใฝ่สูงหรือใฝ่ในสิ่งสูงที่แท้จริง ก็คือ ปรารถนาสิ่งที่ดีงาม ประเสริฐ ได้แก่ ความดีงามของชีวิต ประโยชน์สุขของสังคม ความเรียบร้อยดีงามของสภาพแวดล้อม ความร่มเย็นเป็นสุขน่าอยู่อาศัยของโลกทั้งหมด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551 : 31-32)

สรุปว่า นักปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดี แสวงหาปัญญาเพิ่มเติมอยู่เสมอ ต้องเป็นคนไม่ประมาท มีความเอาจริงเอาจัง แม้มีอุปสรรค มีภัยอันตราย มีปัญหาที่ไม่ย่อท้อ วางตัวเป็นหลักและอยู่เป็นหลักไม่หวั่นไหวไปตามเสียงข่มขู่จากอำนาจมืด รู้จักประสานระหว่างผู้นำกับผู้ที่จะตาม หรือผู้ที่จะร่วมงาน มีจุดหมายที่ชัดเจนให้แก่หมู่ชนและต้องมีจิตมุ่งสู่จุดหมายนั้น พร้อมทั้งนำพาหมู่ชนให้ร่วมกันทำการอย่างมุ่งมั่น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

บทสรุป

หลักจริยธรรมในการปกครอง เป็นคุณธรรมที่ใช้เป็นหลักธรรมในการปกครองตน ซึ่งใช้ปกครองหมู่คณะและสังคม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่บุคคลและหมู่คณะ หรือสังคมโดยรวม ซึ่งประกอบไปด้วยหมู่คนจำนวนมาก การที่จะให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้นั้น จำเป็นต้องมีหลักการในการยึดถือและมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อความสงบสุขในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัยกัน การใช้จริยธรรมทางการเมืองในการปกครองร่วมกัน เป็นเหตุนำมาซึ่งความสันติสุขให้ประชาชน ในทางตรงข้าม ถ้าสังคมใดไม่มีจริยธรรมในการปกครอง สังคมก็จะเดือดร้อน เมื่อสังคมนั้นเกิดความวุ่นวาย ประเทศชาตินั้นก็ขาดคุณภาพชีวิตที่ดี การดำรงชีวิตก็ฝืดเคือง ทำให้ประเทศชาติขาดการพัฒนา

มจร

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2547). **รัฐศาสตร์เพื่อชาติกับรัฐศาสตร์เพื่อโลก**. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย จำกัด.
- _____. (2551). **ภาวะผู้นำ : จริยธรรมนักการเมือง**. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก จำกัด.
- _____. (2548). **วิสัยธรรม**. กรุงเทพฯ : พิมพ์สวย จำกัด.
- พระชัยวัฒน์ ธรรมวาทะ. (2552). **99 ธรรมวาทะ-ข้อคิด**. กรุงเทพฯ : เลี้ยงเชียง การพิมพ์.
- บุญศิริ ขวลิธดำรง. (2529). **ธรรมโอสธ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ การพิมพ์.
- พระครูอุดมจารุวรรณ (คำไ้ จารุวิโส). (2557). **ศึกษาทศพิธราชธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสายนนท์ จรณมโ (เตียนวน). (2549). **การศึกษาเชิงวิเคราะห์และเปรียบเทียบ แนวความคิดทางการเมืองของเพลโตกับของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต)**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอุบล จรณมโ (ดวงเนตร). (2550). **การศึกษาวิเคราะห์ปรัชญาการปกครองในพุทธปรัชญาเถรวาท**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประพัฒน์ ปัญญาชาติรักษ์. (2553). **การศึกษาวิเคราะห์การเมืองการปกครองในคัมภีร์พระพุทธศาสนา**. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การศึกษาเปรียบเทียบพุทธจริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ทั่วไป

พระมหาสุภาวิชญ์ ปภสฺสโร (วิราม), รศ., พระครูใบฎีกาวิศัคดี นรินโท

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย

บทคัดย่อ

ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบพุทธจริยศาสตร์กับเศรษฐศาสตร์ทั่วไปจะพบประเด็นว่า การประกอบอาชีพการงานรายได้ที่ได้จากการทำงานแบ่งเป็นรายได้ประจำและประกอบอาชีพที่มีลักษณะอาชีพการงานที่ควรหรือไม่ควรประกอบควรประกอบ แต่สัมมาอาชีพทั้งทางกายวาจาและใจเป็นอาชีพที่สุจริตชอบธรรมและงดเว้นมิจฉาอาชีพ การแสวงหาทรัพย์ต้องขยันหมั่นเพียรมีความรู้ความสามารถ การบริหารจัดการที่ดีและมีปัญญาในการวางแผนและแก้ไขการทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ดีต้องมีความสามารถการกระทำความรู้ความสามารถความขยันการบริหารวิสัยทัศน์จากการกระทำดังกล่าวซึ่งเรียกว่าสาเหตุหยาบจากการกระทำดังกล่าวที่เรียกว่าสาเหตุละเอียดในวณิชยสูตร พระพุทธศาสนากการแสวงหาทรัพย์กับการผลิตกระบวนการผลิตประกอบด้วยปัจจัยการผลิตกระบวนการผลิตและผลผลิต การผลิตเป็นการสร้างหรือการทำให้สิ่งหนึ่งขึ้นมาใหม่ การผลิตเป็นการแปรสภาพจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการให้เกิดสภาพใหม่โดยทำลายสภาพเก่ามี 2 ประเภท คือ การผลิตเท่ากับการทำลาย และการผลิตเพื่อทำลาย ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยการผลิตทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิต ประเภทหนึ่งไม่ได้แจกแจงรายละเอียดของทรัพยากรมนุษย์ทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วยกล้ามเนื้อและพลังสมองซึ่งพลังสมองประกอบ ด้วยความฉลาดและปัญญาการออมทรัพย์ และจุดมุ่งหมายของการออมเพื่อป้องกันอันตราย เป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตเพื่อป้องกันอันตราย เป็นหลักประกันและเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในชาติ

คำสำคัญ: พุทธจริยศาสตร์, เศรษฐศาสตร์ทั่วไป

Comparative study of Buddhist ethics and general economics

Abstract

The results of the study comparing Buddhist ethics and general economics will find that Occupations, income from work divided into permanent income and occupations that have a career that should or should not be assembled should be assembled. But the profession, both physically, verbally and mentally, is a profession that is honest, righteous and refrains from being jealous of the profession. The pursuit of wealth must be diligent, knowledgeable, capable, well-managed, and wise in planning and modifying work to be accomplished. Must have ability, action, knowledge and ability. Management diligence, vision from such actions, which is called the coarse cause of such actions, which is called the detailed cause in Wanitchaputra Buddhism. The pursuit of wealth and production the production process consists of production factors, production processes, and production. Production is the creation or making of something new. Production is the transformation from one thing to another, creating new conditions by destroying the old state. There are 2 types of production, which is equal to destruction and production for destruction. Human resource that is a factor of production Human resource is a type of production factor, does not enumerate the details of human resources, human resources Is a type of production, not a breakdown of human resources. Human resources consist of muscles and brain power, which brain power consists with intelligence and savings and the purpose of saving to prevent danger as collateral and for the benefit of life to prevent danger as collateral and for the benefit of living in this life.

Keywords: Buddhist ethics, General economics

มจร

ความนำ

มนุษย์แต่ละคนย่อมมีเป้าหมายชีวิตของตนเองที่แตกต่างกัน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนให้มนุษย์ตั้งเป้าหมายชีวิตไว้ถึง 3 ระดับ ได้แก่ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์(ประโยชน์ในชาตินี้คือ การมีฐานะมั่นคงในชาตินี้) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติหน้า คือ การสร้างบุญบารมีควบคู่กันไปเพื่อเป็นเสบียงในชาติหน้า) และปรมาตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติสุดท้าย คือ การบรรลุพระนิพพาน) (ขุ.จ. (ไทย) 30/91/329.) ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง ประโยชน์หรือเป้าหมายชีวิตในระดับต้นหรือระดับบนดิน คือ การสร้างตัวสร้างฐานะเป็นหลักฐานมั่นคงให้ได้ในชาตินี้ การสร้างตัว คือ ต้องมีคุณสมบัติของผู้ครองเรือนที่ดี ส่วนการสร้างฐานะ คือ การมีอาชีพการงานที่มั่นคง ชอบธรรม สุจริต มีอาชีพและรายได้ที่แน่นอน ไม่ก่อความเดือดร้อน โดยจะต้องสร้างตัวสร้างฐานะของตนเองควบคู่กันไปกับการสร้างศีลธรรมให้เกิดขึ้นในตน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเป้าหมายชีวิตระดับต้นนี้มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยตรงอย่างชัดเจน ฉะนั้นในบทนี้จึงได้นำหลักการทางเศรษฐกิจในการเลี้ยงตนเองมาเปรียบเทียบกับแนวทางพุทธเศรษฐศาสตร์ ด้วยเรื่อง 3 เรื่องหลัก ๆ คือ การแสวงหาทรัพย์ การออมทรัพย์ และการสร้างเครือข่าย

การแสวงหาทรัพย์

การศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างกันในประเด็นต่างดังต่อไปนี้

1) การประกอบอาชีพการงาน

การให้ได้ทรัพย์มาเพื่อเลี้ยงชีพนั้นส่วนใหญ่จะได้มาจากการประกอบอาชีพการงานเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ผู้รับรายได้หรือเงินเดือนประจำเช่น ข้าราชการ พนักงาน เป็นต้น และผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น นักธุรกิจ ผู้ประกอบการพ่อค้า แม่ค้า เป็นต้น ซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีความเหมือนกัน กล่าวคือ พระพุทธศาสนามีหลักธรรมและแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้ทรัพย์ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ผู้ที่ได้รับรายได้จากการใช้แรงงาน และผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น หลักปาปนิกรรม 3 เป็นต้น ส่วนเศรษฐศาสตร์กระแสหลักก็มีแนวคิดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อให้ได้ทรัพย์มาออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ เช่นกันดังที่แสดงไว้ในบทที่ 3 คือ แนวความคิดเกี่ยวกับการผลิต และแนวความคิดเกี่ยวกับการรับจ้างงาน ส่วนความแตกต่าง คือ การเลือกประกอบอาชีพการงาน กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์กระแสหลักไม่ได้กล่าวถึงว่าควรหรือไม่ควรประกอบอาชีพการงานประเภทใด และลักษณะอาชีพการงานที่เลือกทำควรเป็นอย่างไร ไม่ได้ระบุชัดเจนมากนัก ในขณะที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ประกอบแต่สัมมาอาชีพะซึ่งเป็นอาชีพที่ชอบธรรม สุจริต ถูกกฎหมายและศีลธรรมไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ทั้งนี้หลักการของสัมมาอาชีพะ ก็คือ การเลี้ยงชีพชอบทางกายได้แก่ การ

ไม่ประกอบมิจฉาอาชีวะ การไม่ลักขโมย ทุจริต และล่วงละเมิดข่มเหงเพื่อเลี้ยงชีพตน การเลี้ยงชีพชอบทางวาจา ได้แก่ การไม่พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบและพูดเพ้อเจ้อ เพื่อเห็นแก่ประโยชน์ตนเอง และการเลี้ยงชีพชอบทางใจ ได้แก่ การไม่ละโมภเพ่งเล็ง การไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียนและมีความเห็นถูกหรือมีสัมมาทิฐิ เพื่อนำไปสู่แสวงหาผลประโยชน์ที่เหมาะสมถูกต้องดั่งนั้นบุคคลควรประกอบอาชีพการทำงานที่เป็นสัมมาอาชีวะเท่านั้น เพราะเป็นการเลี้ยงชีพที่ไม่ชอบธรรม เป็นอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน นำความทุกข์เดือนร้อนมาสู่ตนเองและผู้อื่นในสังคม หรือที่เรียกอาชีพประเภทนี้ว่า มิจฉา วณิชชา มี 5 ประการ ดังนี้

มิจฉาอาชีพและเหตุผลที่ไม่ควรประกอบ (สรรพศาสตร์ในพระไตรปิฎก, 2551:213)

- 1) การค้าขายศัสตราวุธ หมายถึง การค้าขายอาวุธ
- 2) การค้าขายสัตว์ ในที่นี้หมายถึง การค้าขายมนุษย์ เช่น การค้าขายสตรีเพื่อเป็นโสเภณี เป็นต้น
- 3) การค้าขายเนื้อ หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ มีสุกรเป็นต้นไว้ฆ่าขาย หรือการขายเนื้อสัตว์
- 4) การค้าขายของมีนเมา หมายถึง การให้ปรุงของมีนเมาชนิดใดชนิดหนึ่งแล้วขาย
- 5) การค้าขายยาพิษ หมายถึง การให้ทำยาพิษ และค้าขายยาพิษนั้น ยาพิษในปัจจุบันยังหมายรวมถึงยาเสพติดด้วย เช่นยาบ้า เฮโรอีน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการประกอบอาชีพดังกล่าวในทางพระพุทธศาสนาถือเป็นงานที่มีโทษทั้งต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม เป็นการแสวงหาอย่างไม่ประเสริฐ (อนริยปริเยสนา) หากบุคคลใดก็ตามที่ประกอบอาชีพเหล่านี้แม้เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชีพเพียงเล็กน้อยก็ตามย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดปัญหาเดือดร้อนแก่สังคมอย่างกว้างขวาง ในทางตรงกันข้ามบุคคลควรประกอบสัมมาอาชีวะที่สุจริต ชอบธรรม ไม่ก่อความเดือดร้อนและเบียดเบียนต่อผู้อื่น ถือว่าเป็นการแสวงหาอย่างประเสริฐ (อริยปริเยสนา) ซึ่งพระพุทธองค์ทรงยกย่องการแสวงหาเช่นนี้

สำหรับงานที่ไม่มีโทษดังกล่าวนี้สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการ (พระสมชาติ ฐานวุฑโฒ, 2553:145) ได้แก่ 1) ไม่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นระเบียบข้อบังคับที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม 2) ไม่ผิดประเพณีจารีต ขนบธรรมเนียมของสังคมนั้น 3) ไม่ผิดศีล เพราะศีลเป็นพื้นฐานของการทำความดี ทุกอย่างและ 4) ไม่ผิดธรรม คือ ความถูกต้องโดยในการปฏิบัติงานทุกครั้งต้องคำนึงถึงข้อธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ถ้วนถี่ด้วย

เพราะฉะนั้นบุคคลควรเลี้ยงชีพโดยชอบธรรม โดยการเลือกประกอบอาชีพการทำงานที่ดี (พระสมชาติ ฐานวุฑโฒ, 2553:145) คือไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เป็นงานที่เกื้อกูลตน และผู้อื่นให้เจริญงอกงามในความดีความเจริญในธรรม และการไต่ระดับวิวัฒนาการ เช่น งานการพัฒนา เป็นต้น ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม รวมทั้งต้องเป็นงานที่สุจริต ถูกกฎหมายและศีลธรรมหรือที่เรียกว่า สัมมาอาชีวะนั่นเอง

การแสวงหาทรัพย์ต้องประกอบไปด้วยปัญญา

ความเหมือน โดยทั่วไปหากต้องการให้อาชีพการงานของตนเองประสบผลสำเร็จ เจริญรุ่งเรือง มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมั่นคงได้นั้น บุคคลต้องมีความขยันหมั่นเพียร งานที่ทำมีความเหมาะสมกับภาวะของตนทั้งในด้านร่างกาย ความรู้ความถนัด ความสนใจ ความมุ่งมั่นของตนเองรวมไปถึงองค์ประกอบพื้นฐานต่างๆ ที่ช่วยเอื้ออำนวยให้งานดำเนินไปเป็นอย่างดีนอกจากนี้ในการทำงานจะต้องมีปัญญาหรือความฉลาดควบคู่ไปด้วย โดยหมั่นขวนขวายหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ให้มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อเป็นการพัฒนาปัญญาของตนเองให้การทำงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น แล้วนำปัญญาหรือความรู้ที่ได้มาใช้ในการพิจารณาไตร่ตรองแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคให้หลุดไปได้ด้วยดี ซึ่งทั้ง 2 แนวคิดมีความเหมือนกัน กล่าว คือ พระพุทธศาสนาได้กล่าวได้ชัดเจนใน กัณฑ์อรรถม อรรถฐาน สัมปทา ที่ว่าต้องมีความขยันหมั่นเพียรและต้องมีปัญญาดูแล เช่น หลักปาปนิกรรม 3 เช่นเดียวกับ เศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ต้องมีความขยันหมั่นเพียรในงานที่ทำและมีปัญญาเพื่อนำมาวางแผนให้สอดคล้องกับภาวะตลาด

ความแตกต่าง จะเห็นได้ว่า ปัญญาหรือความรู้ความเข้าใจในอาชีพการงานที่ทำอยู่ความรู้ในการจัดการและเทคโนโลยีที่ทันสมัยจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น สามารถใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองแก้ไขให้งานสำเร็จ ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้ด้วยดี แต่ทั้ง 2 แนวคิดมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนคือในทัศนะทางพระพุทธศาสนา นอกจากจะมีปัญญาในการทำงานทางโลกแล้ว ยังต้องมีปัญญาทางศีลธรรมด้วยหรือต้องมีความฉลาดในการทำงานและความฉลาดในเรื่องศีลธรรมนั้นคือ ต้องสั่งสมความรู้ทางศีลธรรมควบคู่ไปกับการศึกษาหลักการทำงานในโลก (สรรพศาสตร์ในพระไตรปิฎก, 2551:209) จะได้เป็นทั้งคนเก่งและคนดีมีศีลธรรม ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เพราะบุคคลที่ฉลาดหรือมีปัญญาทางโลก แต่ไม่มีความรู้ด้านศีลธรรมก็ย่อมมีโอกาสประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมเช่น ธุรกิจขายอาวุธชนิดใหม่ที่ทันสมัยที่สุด หรือธุรกิจขายยาเสพติดซึ่งจะนำไปสู่ความเดือดร้อนแก่สังคมได้

ในขณะที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักไม่ได้คำนึงถึงปัญญาทางศีลธรรม ซึ่งปัจจุบันสังคมส่วนใหญ่เน้นไปทางวัตถุนิยม บุคคลย่อมมุ่งหวังความร่ำรวยทรัพย์สินเงินทองเป็นประการสำคัญมากกว่าความถูกต้องทางศีลธรรม แต่ในทัศนะของพระพุทธศาสนานั้น ความร่ำรวยด้วยทรัพย์สินเงินทองที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพจะต้องควบคู่ไปกับความเป็นผู้มีกตัญญูทางศีลธรรมด้วยเสมอ (พระมหา ศิริวัฒน์ อริยเมธี, 2549:71) ซึ่งในการประกอบธุรกิจการงานนั้นต้องมีศีลธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจควบคู่กันไปเพราะจำทำให้ธุรกิจการงานนั้นมีกำไรอย่างพอเพียงและสามารถดำเนินธุรกิจไปได้อย่างยั่งยืนเป็นที่ยอมรับในสังคม ซึ่งการอยู่รอดของธุรกิจอย่างยั่งยืนก็ขึ้นอยู่กับสังคมด้วย เนื้อหาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเน้นที่ศีลธรรมและจริยธรรมในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นหลักในทุกขั้นตอน จึงจะถูกต้องชอบธรรม

อย่างไรก็ตาม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสแสดงเกี่ยวกับบุคคลที่มีปัญญาและไม่มีปัญญาในการแสวงหาทรัพย์โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) บุคคลตาบอด (2) บุคคลตาเดียวและ(3)

บุคคลสองตา (อง.ตัก.(ไทย)20/29/179) คือ 1) บุคคลตาบอด หมายถึง บุคคลที่ไม่มีปัญญาหาทรัพย์มาเลี้ยงชีวิต หรือแม้มีโภคทรัพย์อยู่แล้วก็ไม่มีปัญญาทำให้ทรัพย์เพิ่มพูนขึ้น อีกทั้งไม่มีปัญญาเข้าใจธรรมะไม่เข้าใจเรื่องบาปบุญคุณโทษ 2) บุคคลตาเดียว หมายถึง บุคคลที่มีปัญญา รู้จักแสวงหาทรัพย์ รู้จักทำทรัพย์ให้เพิ่มพูนขึ้นแต่ไม่มีปัญญาเข้าใจธรรมะ ดังนั้นการแสวงหาทรัพย์ของเขาจึงเป็นไปทั้งทางสุจริตและทุจริต แต่ส่วนมากมักจะจะเป็นไปในทางทุจริต ผิดศีล ผิดกฎหมาย อีกทั้งไม่สนใจสั่งสมบุญกุศลเลย บุคคลตาเดียวนี้นิยมของเขาเต็มไปด้วยเรื่องของการแสวงหาความมั่งคั่งร่ำรวยโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม ถ้าโกงได้เขาก็โกง ถ้าทุจริตได้เขาก็ทุจริตโดยไม่ลังเล 3) บุคคลสองตา หมายถึง บุคคลที่มีปัญญาแสวงหาทรัพย์และมีปัญญาทำให้ทรัพย์ที่มีอยู่แล้วเพิ่มพูนขึ้น รวมทั้งมีปัญญาเข้าใจธรรมะเป็นอย่างดี ดังนั้นการแสวงหาทรัพย์ของเขาจึงเป็นไปโดยสุจริต ขณะเดียวกันก็รู้จักสั่งสมบุญกุศล และการบริจาคทานด้วย

จะเห็นว่า บุคคลสองตาเป็นคนประเสริฐ สามารถหาทรัพย์ได้ด้วยความขยัน และโดยชอบธรรม เขาอาจจะมั่งคั่งร่ำรวยหรือไม่รวยก็ตาม แต่ก็สามารถตั้งหลักฐานได้มั่นคง ไม่มีหนี้สิน ครอบครัวมีความสุข สนใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนในสังคมด้วยเรื่องต่างๆ ขณะเดียวกันก็หมั่นสั่งสมบุญกุศลอยู่เสมอ (พระภิกษุวชิรเมธี (เผด็จ ทตตชีโว), 2548:197-199)

นอกจากนี้คนที่มีความร่ำรวยมักจะเรียกบุคคลนั้นว่า เศรษฐี แต่ความหมายที่แท้จริงเศรษฐีเป็นความเดียวกับคำว่า เสถียร ในภาษาบาลี ซึ่งแปลว่า ประเสริฐ คนที่จะถือว่าเป็นผู้ประเสริฐ (เป็นเศรษฐี) จึงต้องมีมากกว่าความรวย นั่นคือมีความดีกำกับความรวยด้วยเสมอไป (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี) (ว.วชิรเมธี, 2551:37) ท่านได้ให้สมการแห่งความเป็นเศรษฐีตามวิถีพุทธง่ายๆ คือ ความรวย + ความดี = เศรษฐี

กำไร-ขาดทุนจากการประกอบอาชีพการงาน

ในการแสวงหาทรัพย์โดยการประกอบอาชีพ เช่น ธุรกิจผลิตสินค้าหรือบริการ พ่อค้าแม่ค้าเป็นต้น ย่อมต้องประสบกับภาวะกำไรหรือขาดทุนจากอาชีพนั้นได้แน่นอนว่าบุคคลย่อมต้องการกำไรจากกิจการมากที่สุด ในขณะที่ต้นทุนต่ำที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ถ้าหากรายได้จากการขายมากกว่าต้นทุน ย่อมได้กำไรเป็นผลตอบแทน แล้วจึงสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ แต่หากรายได้จากการขายน้อยกว่าต้นทุน ก็จะต้องประสบกับภาวะขาดทุนไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ในที่สุดกิจการอาจถูกปิดตัวลง ดังนั้นจากแนวคิดทั้ง 2 จะเห็นได้ว่าเหมือนกันในแง่ที่กล่าวถึงการตัดสินใจที่จะดำเนินกิจการต่อไปนั้นขึ้นอยู่กับภาวะกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบอาชีพ การประกอบอาชีพย่อมต้องประสบกับภาวะกำไรหรือไม่ก็ขาดทุนทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักได้กล่าวถึงกำไรว่า กำไรคือค่าตอบแทนแก่ผู้ประกอบการซึ่งใช้ความสามารถจัดให้ปัจจัยการผลิตอื่นๆ มารวมกันได้เพื่อการผลิต ผู้ประกอบการเป็นผู้ตัดสินใจว่าธุรกิจสมควรเลิกหรือดำเนินกิจการต่อไป ควรจะดำเนินกิจการแบบไหนผลิตเป็นจำนวนเท่าไรและใช้วิธีการผลิตอย่างไร การตัดสินใจเหล่านี้ผู้ประกอบการจะต้องทำอยู่ตลอดเวลา (วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน, 2544:200) ซึ่งเป้าหมายของการทำธุรกิจนั้นก็คือการได้รับกำไรสูงสุดหรือการเสียดินทุนต่ำสุด

อย่างไรก็ตาม แนวทางธุรกิจในปัจจุบันเริ่มหันมาใส่ใจในเรื่องจริยธรรมทางธุรกิจ (business ethics) กันมากขึ้น ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจที่แสวงหากำไรอย่างชอบธรรมตามมาตรฐานจริยธรรม ช่วยให้เกิดระบบความสุขก้าวหน้า ตั้งแต่ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ ผู้จัดการ ผู้ใช้แรงงาน จนกระทั่งถึงผู้บริโภค เสมือนเป็นการคืนกำไรสู่สังคม ทำให้กิจการดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและได้รับกำไรอย่างถาวร โดยปรัชญากำไรนี้จึงคำนึงถึง 1) กำไรที่ได้มาต้องได้มาจากการเอารัดเอาเปรียบส่วนรวม เช่น การโกงภาษี เป็นต้น 2) กำไรที่ได้มาต้องไม่มีส่วนในการทำลายแหล่งทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นสมบัติรวมของมนุษยชาติ เช่น ทำลายป่า แหล่งน้ำ สัตว์ป่า เป็นต้น 3) กำไรที่ได้มาต้องเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของสังคม เริ่มตั้งแต่หน่วยเล็กที่สุดคือครอบครัว ชุมชน ประเทศ 4) กำไรที่ได้มาต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นต่อความเป็นมนุษย์ด้วย ได้แก่ ความเสมอภาค การเคารพศักดิ์ศรี การมีเมตตาธรรมต่อกัน การเคารพสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างมนุษย์ (วารัณยา ภาณุตานนท์ ฌ มหาสารคาม, 2546:119)

จากที่ผ่านมามาดูจะเห็นได้ว่าทัศนะของเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสาเหตุแห่งความร่ำรวย (มีกำไร) หรือล้มเหลว (ขาดทุน) ของธุรกิจนั้นโดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของผู้ประกอบการ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ระบบการบริหารและการจัดการในด้านต่างๆ ระบบการผลิต ระบบการตลาด ความรู้ ความสามารถ ความถนัดการมีวิสัยทัศน์ที่ดี เป็นต้น แต่ในทางพระพุทธศาสนานอกจากจะมีความเห็นตรงกันกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ซึ่งเรียกสาเหตุดังกล่าวข้างต้นว่า “สาเหตุหยาบ” แล้ว ยังต้องมี “สาเหตุละเอียด” ด้วย นั่นคือ “บุญ” ดังนั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ทั้ง 2 แนวคิดมีความแตกต่างกับตรงที่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักกล่าวถึงเพียงสาเหตุหยาบ แต่พระพุทธศาสนากล่าวถึง 2 สาเหตุ คือ สาเหตุหยาบ และสาเหตุละเอียด (พระภิกษุวันวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2548:201) ได้แก่ 1) ความขวนขวายในการสร้างฐานะดังที่กล่าวมาข้างต้น ในบางครั้งจะพบว่า แม้ว่าจะขยันทำเต็มที่เพียงใดก็ไม่ได้ผลตามที่ตั้งใจไว้ ทั้งๆ ที่ธุรกิจประเภทเดียวกันกระบวนการดำเนินงานต่างๆ ของเขาก็ไม่ต่างจากของเรา หรือบางรายกลับมีประสิทธิภาพด้อยกว่าเราเสียอีก แต่เขาก็กลับประสบความสำเร็จ มีกำไรงดงามอย่างต่อเนื่องในขณะที่เรากลับประสบความล้มเหลวต่างๆ ที่แก้ไขปัญหาก็คิดว่าเป็นข้อบกพร่องจนครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ธุรกิจก็ยังไม่ค่อยจะดีขึ้นสักเท่าไร ถ้าเป็นเช่นนี้ ย่อมแสดงว่าสาเหตุแห่งความสำเร็จหรือล้มเหลว ย่อมไม่ได้เกิดจากเรื่องหยาบๆ ที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสเสียแล้ว น่าจะเป็นสาเหตุละเอียดเสียมากกว่า 2) สาเหตุละเอียด คือ บุญ เป็นสาเหตุอันเป็นผลของกรรมที่บุคคลทำไว้ในอดีตแล้วส่งผลมาถึงการสร้างฐานะของตน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องนี้ในวนิชสูตร (อง.จตุกก.(ไทย)21/79/124-125) ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับประกันความสำเร็จในการประกอบอาชีพทั้งในชาตินี้ และชาติหน้า หรือเรียกว่า วนิชธรรม โดยหลักธรรมข้อนี้อธิบายให้เห็นว่า “ผลบุญเป็นตัวกำหนดผลการค้า”(กองวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย, 2548:91) มีใจความ สรุปดังนี้ (พระภิกษุวันวิริยคุณ (เผด็จ ทตตชีโว), 2548:202-203) ได้แก่ 1) โกงบุญตนเองทั้งหมด จึงขาดทุน หมายความว่า คนบางคนเคยบวระณากับสมณพราหมณ์ว่า ถ้าพระคุณเจ้าต้องการปัจจัยสิ่งใดขอให้บอกเขา ครั้นต่อมาภายหลัง เมื่อเขาได้รับการบอกกล่าวแล้วก็เฉยเสีย คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะทำการค้าขายใดๆ ก็มีแต่ขาดทุน เพราะเขาเคยโกงบุญตัวเองไว้ 2) โกงบุญตนเองบางส่วน ทำให้ได้กำไรน้อย หมายความว่า คนบางคนถวายปัจจัยแก่สมณ

พราหมณ์น้อยกว่าที่ตนเคยบวราณาไว้ คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะทำการค้าขายใดๆ ก็จะได้กำไรน้อยกว่าที่ตั้งใจไว้เสมอ 3) ทำบุญตามกำลัง จึงได้กำไรตามเป้าหมาย หมายความว่า คนบางคนถวายปัจจัยแก่สมณพราหมณ์ตรงตามจำนวนที่ตนเคยบวราณาไว้ไม่ว่าตนเองจะประสบอุปสรรคมากน้อยเพียงใดหรือไม่ก็ตาม คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้ว กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ แม้มีอุปสรรคแบบไม่คาดฝันเกิดขึ้นมากมายเพียงใด เขาก็สามารถฝ่าฟันจนกระทั่งได้กำไรตามที่หวังจนได้ 4) ทำบุญเต็มกำลัง จึงได้กำไรเกินเป้าหมายหมายความว่า คนบางคนถวายปัจจัยอย่างเต็มที่ สุดกำลังแก่สมณพราหมณ์ คือ ถวายมากกว่าที่ตนเองบวราณาไว้ คนประเภทนี้เมื่อละโลกไปแล้วก็ไปสู่สุคติ เมื่อกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ไม่ว่าจะทำการค้าใดๆ ก็ได้กำไรเกินเป้าทุกทีไป

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผลบุญเป็นตัวกำหนดผลการค้า ซึ่งเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจการงานทั้งในชาตินี้และชาติหน้า การทำบุญจึงมีลักษณะเป็นการลงทุนธุรกิจในระยะยาวมาก (Very Long Term Investment) ในทางธุรกิจเรามักจะพิจารณาถึงการลงทุนระยะยาว (Long Term Investment) ส่วนมาไม่ค่อยเกิน 25 ปี เพราะค่าปัจจุบันของเงิน (Present Value of Money) สำหรับเงินในอนาคต 25 ปี ไม่ค่อยมีค่ามากนัก ประกอบกับภาวะเงินเฟ้อ (Inflation) ค่าของเงินจะลดลงทุกปี โดยเฉพาะในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งอนาคตในระยะ 10 ปี ข้างหน้า ภาวะเงินเฟ้อจะรุดหน้าไปเรื่อยๆ นักธุรกิจจึงมักจะนิยมวางแผนการลงทุนเพียง 5-10 ปีเท่านั้น เป็นระยะยาวแล้ว แต่ในทางพระพุทธศาสนา การลงทุนด้วยการทำบุญเป็นการลงทุนระยะยาวมาก คือ ลงทุนชาตินี้แล้วไปรับผลในชาติหน้า ซึ่งได้กำไรงามมาก ไม่ต้องห่วงเรื่องค่าปัจจุบันของเงินหรือภาวะเงินเฟ้อ เพราะผลตอบแทนมีลักษณะทวีคูณ การลงทุนจึงเป็นทางเลือกในการตัดสินใจลงทุนที่น่าสนใจมาก นอกจากนี้ การลงทุนแบบทำบุญนี้อาจมีลักษณะเป็นการลงทุนระยะสั้น (Short Term) ลงมากกว่าชาติหน้าได้ คือ ได้ส่วยผลบุญกันในชาตินี้หากทำบุญเป็นและถูกวิธี (นิตย สัมมาพันธ์, 2529:25-26) ซึ่งการทำบุญมีหลายวิธีเช่นการทำทาน รักษาศีล และการเจริญภาวนา หรือการดำเนินกิจการควบคู่ไปกับศีลธรรมและจริยธรรมทางธุรกิจ เป็นการคืนกำไรสู่สังคม ยกตัวอย่างเช่น การมอบทุนการศึกษาให้กับพนักงานหรือลูกของพนักงาน มีเมตตาธรรมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในธุรกิจ เป็นต้น

ความต้องการในการทำงาน

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดได้มีมุมมองที่เหมือนกันว่า บุคคลทำงานได้เพราะมีความต้องการหรือความอยากในการทำงานและเมื่อทำงานแล้วก็ย่อมต้องการได้ผลจากการทำงานด้วยนั่นคือ ได้รับผลตอบแทน เช่น ผลกำไร ค่าจ้างรายได้จากการทำกิจการงาน เป็นต้น ส่วนความแตกต่าง แต่ทั้ง 2 แนวคิดมีรายละเอียดที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าว คือ พระพุทธศาสนามองว่า ทำงานด้วยความต้องการคุณภาพชีวิต รวมทั้งต้องการพัฒนาตนหรือพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ผลที่ได้จากการทำงานตรงกับความต้องการทันที เพราะฉะนั้นการทำงานจึงเป็นความพึงพอใจ ดังที่พระพุทธทาสภิกขุได้กล่าวว่า การทำงานคือการปฏิบัติธรรม เพราะการทำงานถือเป็นหน้าที่ที่มนุษย์พึงกระทำเป็นปกติตามธรรมชาติ ขณะทำงานก็ไม่ปรากฏความยึดมั่นถือมั่น ธรรมะจึงเกิดขึ้นและได้คุณภาพชีวิตที่ดีงามขึ้นด้วย ในขณะที่ เศรษฐศาสตร์กระแสหลักมองว่า ทำงานด้วยความต้องการสิ่งปรนเปรอตน ผลที่ได้จากการทำงานไม่ใช่

ผลที่ต้องการแต่เป็นเงื่อนไขเพื่อให้ได้ผลอย่างอื่นที่ต้องการ เพราะฉะนั้นการทำงานจึงเป็นความจำใจ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2545:27)

ความสุขหรือความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้เมื่อได้รับสิ่งที่ต้องการ ถ้าเรามีความต้องการที่สอดคล้องกับความเป็นจริง เราก็มักมีโอกาสสนองความต้องการนั้นได้ดีขึ้น แล้วก็จะมีความสุขหรือความพึงพอใจไปอีกระดับหนึ่ง การทำงานก็เช่นเดียวกัน ทำงานก็เพื่อสนองความต้องการหรือก็คือความอยากนั่นเอง ความต้องการหรือความอยากนี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ถ้าอย่างได้ผลที่ตรงกับกฎธรรมชาติ การดำเนินชีวิตก็เป็นไปโดยสอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการได้ผลที่ตรงตามกฎธรรมชาติ เช่น ทำสอนก็ต้องการต้นไม้เจริญงอกงามความต้องการหรือความอยากเช่นนี้ เรียกว่าฉันทะ ถ้ามีฉันทะแล้วจะทำงานอย่างมีความสุขได้ตลอดเวลา 2) แต่ถ้าทำงานเพื่อต้องการผลตามกฎสมมติของมนุษย์ คือ ทำสอนเพราะต้องการได้เงิน ความต้องการหรือความอยากเช่นนี้เรียกว่า ตัณหา เป็นความจ้องการได้ผลตามสมมติของมนุษย์ ทำให้หาทางหลบเลี่ยงการทำตามกฎธรรมชาติ ถ้าเป็นไปได้อีกก็ต้องการได้ผล(เงิน) โดยไม่ต้องทำเพราะฉะนั้นจึงไม่นึกถึงการทำงาน แต่นึกถึงเวลาที่จะได้รับเงิน เช่น ปลายสัปดาห์ ปลายเดือน เวลาการทำงานจึงเป็นเวลาแห่งความทุกข์ การทำงานแบบนี้เป็นการขับไล่หรือวิ่งไล่ความสุข เพราะเราจะมองและโยยหาความสุขที่อยู่ข้างหน้าตลอดเวลา ฝ่าแต่รอคอยให้ถึงวันที่จะได้รับเงิน กระวนกระวายจนไม่มีจิตใจที่จะจดจ่อกับงานที่ทำอยู่เลย (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2543:9) การทำงานทั้ง 2 แบบนี้สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3 ดังนี้ ความแตกต่างระหว่างการทำงานแบบมีโลภะ และการทำงานแบบมีฉันทะ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2545:83)

การทำงานและการพักผ่อน

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดมีมุมมองเหมือนกันถึงข้อพึง (ควร) ปฏิบัติของนายจ้าง และลูกจ้างที่เกี่ยวข้องกับหลักการทำงาน และการพักผ่อน กล่าวคือ ผู้เป็นนายจ้างหรือเจ้าของพึง 1) จัดงานให้ทำตามความเหมาะสมกับกำลัง เพศ วัย ความสามารถ 2) ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่ 3) จัดสวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้เป็นต้น 4) มีอะไรได้พิเศษมา ก็แบ่งปันให้ 5) ให้มีวันหยุด และพักผ่อนหย่อนใจตาโอกาสอันควรส่วนลูกจ้างหรือพนักงานพึง 1) เริ่มทำงานก่อน 2) เลิกงานทีหลัง 3) เอาแต่ของทีนายให้ 4) ทำการงานให้เรียบร้อย และดียิ่งขึ้น 5) นำความดีของนาย งาน และกิจการไปเผยแพร่ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2542:8) ซึ่งทั้ง 2 ฝ่ายต่างมีส่วนช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ส่วนความแตกต่าง แต่ทั้ง 2 แนวคิดมีมุมมองต่อความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน และการพักผ่อนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ มุมมองของเศรษฐศาสตร์ กระแสหลักที่มีแต่การทำงาน คือการทำงานเป็นเรื่องจำใจ เราทำงานด้วยความลำบาก เหน็ดเหนื่อย เพื่อได้เงินมาซื้อหาสิ่งเสพบริโภคเราจึงต้องมีเวลาเหลือที่จะมีการพักผ่อน หาความสุขสำราญยามพักผ่อนจากงาน แล้วก็ได้ความพึงพอใจ ฉะนั้นงานกับความพึงพอใจจึงเป็นคนละเรื่องกัน อยู่ต่างหากเป็นฝ่ายตรงข้ามกัน หรือก็คือ การทำงานเป็นกิจกรรมที่น่าเบื่อ และเพื่อทดแทนความเหนื่อยหน่ายก็จำเป็นต้องมีค่าจ้างเป็นเครื่องตอบแทน ในทางตรงกันข้าม การหย่อนใจหรือสันทนาการ

(Leisure) เป็นกิจกรรมที่สร้างความพึงพอใจ ดังนั้นจึงยินดีจะจ่ายทรัพย์เพื่อซื้อความพึงพอใจ (อภิชาต พันธเสน, 2547:469) และเพื่อทดแทนความรู้สึกที่คิดว่าได้รับความยากลำบากจากการทำงาน

ส่วนมุมมองในทางพระพุทธศาสนาเห็นว่า การทำงานทำให้เกิดความสุขหรือความพึงพอใจได้ ซึ่งในความเป็นจริง งานกับความสุขไม่ใช่ของแยกกัน แต่เป็นพวกเดียวกันโดยธรรมชาตินั้นงานกับความสุขนั้นมาได้ด้วยกัน งานมาได้ทั้งความทุกข์และความสุข อยู่ที่ว่าเราจะปฏิบัติถูกหรือผิด ถ้าเราปฏิบัติถูก งานก็จะทำให้เกิดความสุขแต่ถ้าเราปฏิบัติผิด งานก็จะทำให้เกิดความทุกข์ ทั้งนี้ก็อยู่ที่เหตุปัจจัยจะเข้ามาประสานกัน งานกับความสุขเป็นเรื่องเดียวกัน โดยธรรมชาติเรารู้กันว่าสิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมันเรื่องของธรรมชาตินั้น อยู่ที่ว่าเราต้องปฏิบัติให้ถูก หมายความว่า ปฏิบัติให้ถูกต้องตามเหตุปัจจัยพูดง่ายๆ ว่าดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามกฎหมายธรรมชาติ ถ้าเราดำเนินชีวิตถูกต้องตามกฎหมายธรรมชาติ งานก็สามารถมากับความสุข (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2-3)

นอกจากนี้คำสอนที่พระพุทธทาส อินทปัญโญ ต้องการจะเน้นเกี่ยวกับการทำงานก็คือ ไม่ว่าการทำงานจริงๆ จะมีสภาพเช่นใด ทักษะคติที่มีต่อการทำงานนั้นมีความสำคัญกว่า หรืออย่างน้อยก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสภาพะของการงานที่จะต้องทำจริง ดังนั้นถ้าหากเริ่มต้นจากทัศนคติที่ถูกต้องว่า การทำงานคือหน้าที่ตามธรรมชาติของมนุษย์ที่จะต้องปฏิบัติ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการผลิต ดังนั้นการทำงานจึงไม่ใช่เรื่องของความเหนื่อยยาก ความเบื่อหน่าย หรือเป็นการถูกลงโทษ แต่เป้าหมายที่ที่มนุษย์พึงกระทำโดยปกติ ถ้าอธิบายว่าการปฏิบัติธรรมคือการทำหน้าที่ที่มีอยู่ตามธรรมชาติของมนุษย์การทำงานก็คือการประพฤติธรรม ถ้าคิดได้เช่นนี้แล้ว ก็จะไม่คิดว่างานก่อให้เกิดความเหนื่อยยากหรือน่าเบื่อหน่าย จะช่วยทำให้เกิด “ความพอใจ” ที่ได้ทำงาน เพราะได้ทำหน้าที่ตามธรรมชาติของมนุษย์หรือได้ปฏิบัติธรรม (อภิชาต พันธเสน, 171)

อาจกล่าวได้ว่า การทำงานหาเลี้ยงชีพนั้นครองเวลาส่วนใหญ่ของผู้ครองเรือน สิ่งที่เป็นจะต้องกระทำให้ได้ คือ ทำให้การทำงานของเรากลายเป็นแหล่งแห่งความสุขตลอดเวลา โดยต้องทำงานให้ถูกต้องตามกฎหมายและมีทัศนคติที่ว่าการทำงานคือ การปฏิบัติหน้าที่ตามธรรมชาติ ของมนุษย์ตลอดเวลา และปฏิบัติให้ถูกต้องตามเหตุปัจจัยของธรรมชาติ ก็จะทำให้การทำงานมีความสุขได้ ทั้งนี้พัฒนาตนเองให้รู้จักสัมผัสกับความสุขหลายๆ รูปแบบโดยไม่ทิ้งความสุขภายในที่เป็นอิสระ ไม่ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมภายนอก เริ่มด้วยสุขจากการที่เมื่อทำงานไปเห็นผลงานเกิดขึ้นตรงตามธรรมชาตีก่เกิดปีติความอิ่มใจ เป็นสุขอยู่เรื่อย แล้วให้ได้ความสุขทั้งสองอย่าง มีความสุขทั้งข้างนอกทั้งข้างใจ ได้ทั้งสุขจากวัตถุ ได้ทั้งสุขจากการทำงาน ได้ทั้งสุขจากการอยู่ร่วมกันด้วยไมตรีจิตมิตรภาพกับเพื่อนร่วมงานเป็นต้น และทำจิตใจให้ดี มองอะไรต่างๆ ในแง่ที่จะทำให้ดี จนมีความสุขตลอดเวลา เราก็จะทำชีวิตของเราให้สมบูรณ์ โดยเฉพาะจุดสำคัญที่ทำหายก็คือ การทำงานทำการที่เป็นชีวิตส่วนใหญ่ของเราให้มีความสุข ซึ่งเราจะต้องทำได้ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 17-18)

การออมทรัพย์

จากการที่เงินออมคือเงินส่วนที่เหลือจากการบริโภค หากบุคคลบริโภคมาก เงินออมก็จะเหลือน้อย แต่หากบริโภคน้อย เงินออมก็จะเหลือมาก ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การออมมีความสัมพันธ์กับการบริโภค เมื่อกล่าวถึงการบริโภคก็สามารถวิเคราะห์ถึงการออมในทางผกผันได้เช่นเดียวกัน ซึ่งในการศึกษาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างกันของการออมทรัพย์จะมีบางประเด็นในการวิเคราะห์ที่คล้ายคลึงกันด้วย

1) จุดมุ่งหมายของการออม

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดต่างมีมุมมองที่เหมือนกันว่า การออมทรัพย์เมื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันชาตินี้ เช่น ออมทรัพย์ไว้เพื่อป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกะทันหัน ไม่ทันคาดการณ์ เช่น อุบัติเหตุ ยามเจ็บไข้ได้ป่วย การเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจอย่างไม่คาดไม่ถึงถึงภัยธรรมชาติ ราชภัย โจรภัย เป็นต้น หรือก็คือออมทรัพย์ ไว้เพื่อเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิตให้ปลอดภัยมั่นคง ออมไว้เพื่อเป็นเงินลงทุนประกอบธุรกิจการงานหรือออมไว้ในรูปของสินทรัพย์ต่างๆ เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะออมทรัพย์เพื่อ จุดมุ่งหมายใด การออมทรัพย์นั้นก็เป็นรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคทั้งสิ้น ส่วนความแตกต่าง การออมทรัพย์ในทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันชาตินี้เท่านั้น ในขณะที่การออมทรัพย์ในพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันชาตินี้และชาติหน้าด้วย

2) แนวทางการออมทรัพย์

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดมีมุมมองต่อการออมทรัพย์ที่เหมือนกันตรงที่รายได้ทั้งหมดที่แสวงหาได้จะถูกจัดสรรออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆคือ การบริโภค และการออม ส่วนความแตกต่าง การออมทรัพย์ในทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักก็คือรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคทั้งหมด ในขณะที่พระพุทธศาสนามีหลักการจัดเก็บรักษาทรัพย์ หรือก็คือออมทรัพย์อย่างมีแนวทางที่ชัดเจน ที่เรียกว่าหลักโภควิภาค 4 เป็นการแบ่งทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วน (100%) ได้แก่ ส่วนที่ 1 สำหรับบริโภค (25%) ส่วนที่ 2 และ 3 สำหรับออมไว้ลงทุนประกอบอาชีพ (50%) และส่วนสุดท้ายสำหรับออมไว้ใช้จ่ายจำเป็นและทำบุญ (25%) (ที.ปา.(ไทย)11/265/211-212) ซึ่งหลักโภควิภาค 4 นี้ได้แบ่งทรัพย์ออกเป็น 4 ส่วนอย่างชัดเจน และเป็นการบอกแนวทางในการบริโภคและออมไว้ลงทุนและใช้จ่ายจำเป็น ทำบุญ 1 ส่วนที่เหลืออีก 2 ส่วนไว้สำหรับลงทุนประกอบอาชีพดังนั้นจะเห็นได้ว่าการออมในทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ก็คือ รายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคแล้วออมในรูปสินทรัพย์ต่างๆ แต่พระพุทธศาสนาได้แสดงแนวทางการออมอย่างมีแบบแผนที่ชัดเจนมาก กล่าวคือ ควรจะจัดสรรรายได้ไปเพื่อการบริโภคและการออมอย่างไร และในปริมาณสัดส่วนเท่าไร ในแต่ละกิจกรรม

นอกจากนี้พระพุทธศาสนายังมีแนวทางในการทำให้ทรัพย์ตั้งอยู่ได้นาน ถือเป็นการรักษาทรัพย์ให้ยั่งยืน คือหลักกฤติภูมิธรรม ได้แก่ (1) แสวงหาพัสดุ ที่หายไป (2) ซ่อมแซมพัสดุเก่าคร่ำคร่า (3) รุปจักประมาณในการบริโภค (4) ตั้งสติหรือบุรุษผู้มีศีลให้เป็นใหญ่ในเรือน (อง.จตุกก. (ไทย) 21/258/375-376) รวมทั้งมีแนวทางในการป้องกันทรัพย์ให้พ้นจากอันตรายต่างๆ จึงจะทำให้ทรัพย์ตั้งอยู่ได้นานเช่นเดียวกัน นั่นคือ ต้องงดเว้นหลักเลียงทางเสื่อมแห่งโกคะ 4 ประการ ได้แก่ (1) เป็นนักเลงหญิง (นักเที่ยวผู้หญิง) (2) เป็นนักเลงสุรา (3) เป็นนักเลงการพนัน (4) เป็นผู้มิมีตรชั่ว (อง.อภุฏก. (ไทย) 23/54/342) รวมทั้งต้องงดเว้นจากอบายมุข 6 ซึ่งเป็นเหตุย่อยยับแห่งโภคทรัพย์ ได้แก่ (1) การเสพน้าเมา (2) การเที่ยงกลางคืน (3) การเที่ยวดูมหรสพ (4) การเล่นพนัน (5) การคบคนชั่วเป็นมิตร (6) การเกียจคร้านไม่ทำงาน (ที.ปา.(ไทย) 11/247/202) ดังนั้นพระพุทธศาสนาสอนแนวทางในการออมทรัพย์และแนวทางในการรักษาทรัพย์ที่มีอยู่ให้ตั้งอยู่ได้นาน ยั่งยืน มั่นคง รวมทั้งต้องงดเว้นทางเสื่อมแห่งโกคะทั้งหลายในขณะที่เศรษฐกิจศาสตร์กระแสหลักไม่ได้อธิบายแนวทางอย่างละเอียดเช่นนี้

รูปแบบการออมทรัพย์

ความเหมือน การออมทรัพย์ทั้ง 2 แนวคิดมีมุมมองที่เหมือนกัน คือ ออมทรัพย์ในรูปของสินทรัพย์ต่างๆ ทั้งสังหาริมทรัพย์ (เคลื่อนที่ได้) เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร พันธบัตร หุ้น หลักทรัพย์ทางการเงินต่างๆ เป็นต้น และอสังหาริมทรัพย์ (เคลื่อนที่ไม่ได้) เช่น บ้าน อาคาร ที่ดิน เป็นต้น ความแตกต่าง จากการออมในรูปของสินทรัพย์ข้างต้นดังกล่าวเป็นการออมทรัพย์แบบ “รูปธรรม” แต่ในทางพระพุทธศาสนาสอนให้ออมทรัพย์ในแบบ “นามธรรม” คือ ออมเป็นทรัพย์ละเอียด นอกเหนือจากทรัพย์หยาบด้วย เป็นการเปลี่ยนทรัพย์หลายให้เป็นบุญด้วยการบริจาคเป็นทาน สงเคราะห์บุคคลต่างๆ ทำบุญกุศล เป็นต้น เพราะเป็นการออมทรัพย์ที่ไม่มีผู้ใดหรือสิ่งใดสามารถลักขโมยหรือทำลายไปจากเจ้าของทรัพย์ได้ ในขณะที่การออมทรัพย์หยาบอาจไม่มีความปลอดภัย เช่น ภัยจากธรรมชาติ ภัยจากบุคคล เป็นต้น

การสร้างเครือข่าย

ในหัวข้อนี้จะทำการเปรียบเทียบในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1) ความหมายของเครือข่ายและการสร้างเครือข่าย

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดมีมุมมองความหมายเบื้องต้นที่เหมือนกัน กล่าวคือเครือข่ายหมายถึง การประสานงานรูปแบบหนึ่งของกลุ่มบุคคลที่มาทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือกัน และแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือสนองความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างที่มีความเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน ส่วนการสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อ ประสานงาน ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือและทำงานในลักษณะที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันของกลุ่มบุคคล ส่วนความแตกต่าง ทั้ง 2 แนวคิดนี้มีความแตกต่างกันตรงที่ “กลุ่มบุคคล” กล่าวคือ ในทางเศรษฐศาสตร์ กลุ่ม

บุคคลที่มาประสานงานร่วมกันนั้น ไม่ได้ระบุไว้ว่าจะต้องเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลประเภทใด มีลักษณะอย่างไร และบุคคลประเภทใดไม่ควรเข้ามาอยู่ในเครือข่ายระบุแต่เพียงว่าเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยทั่วไปที่มีความสมัครใจเข้าร่วมในเครือข่าย ซึ่งมีทรัพยากร มีเป้าหมาย ความคิด ปัญหาหรือความต้องการที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน มีวิสัยทัศน์และความสนใจร่วมกัน ทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุผลประโยชน์ที่ต้องการร่วมกัน แต่ทางพระพุทธศาสนาได้ระบุไว้ว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่จะเข้ามามีร่วมอยู่ในเครือข่ายจะต้องเป็นกัลยาณมิตร การสร้างเครือข่ายในทางพระพุทธศาสนา คือ กัลยาณมิตรตา ในหลักทฤษฎีธรรมมีกัตถประโยชน์ แปลว่า การคบคนดีเป็นมิตรและการสร้างเครือข่ายคนดีให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งการสร้างเครือข่ายคนดี คือการสร้างคนดี มิตรดี หรือกัลยาณมิตร ให้เกิดขึ้นในสังคมเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมส่งเสริมและบำรุงพระพุทธศาสนา กิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมความดี เช่นการศึกษาและการปฏิบัติธรรมหรือกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ในชุมชน เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นได้ว่า เครือข่ายในทางพระพุทธศาสนาต้องประกอบไปด้วยคนดี มีศีลธรรม ที่เรียกว่ากัลยาณมิตรเท่านั้น

จุดมุ่งหมายของการสร้างเครือข่าย

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดมีจุดมุ่งหมายในการสร้าง และเข้าร่วมในเครือข่ายเหมือนกัน กล่าวคือ มีการติดต่อ สนับสนุน ประสานงาน ทำงานร่วมกันเพื่อสนองความต้องการหรือเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเหมือนกันหรือคล้ายกัน เช่น นักธุรกิจสร้าง และเข้าร่วมเครือข่ายกับองค์กรธุรกิจที่เกี่ยวข้องกัน เช่น คู่ค้า ผู้ขายปัจจัยการผลิต เป็นต้น เพื่อประสานงานกันให้การดำเนินธุรกิจสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีการต่อรอง เจรจา แลกเปลี่ยนข้อมูลและเทคโนโลยีใหม่ๆ และตกลงในข้อเสนอที่ทุกฝ่ายบรรลุผลประโยชน์ทางธุรกิจร่วมกัน ความแตกต่าง การสร้างเครือข่ายคนดีในทางพระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อขัดคนไม่ดี หรือมิตรเทียมออกไปจากสังคมหรือชุมชน เพราะการสร้างเครือข่ายคนดีจะทำให้ในสังคมหรือชุมชนปราศจากคนพาล มีฉฉาทิภูชชน และแหล่งอบายมุขต่างๆ ซึ่งการสร้างเครือข่ายคนดีเป็นวิธีเดียวที่จะสามารถป้องกันและกำจัดมีฉฉาทิภูชชน คนพาลให้หมดไปจากสังคมได้โดยเด็ดขาดนั่นเอง และการที่เกิดการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็งทำประโยชน์กับส่วนรวม จะเป็นพลังที่ทำให้สังคมเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เพื่อนำไปสู่โครงสร้างทางสังคมที่เป็นธรรมได้(ปริดา เรื่องวิชาธรร, 2547: 160) แต่ในทางเศรษฐศาสตร์มีจุดมุ่งหมายในการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีให้มีความยั่งยืนและเพื่อแลกเปลี่ยนแบ่งปันทรัพยากร ข้อมูลข่าวสารระหว่างองค์กรที่มีวัตถุประสงค์คล้ายกันหรือเกี่ยวข้องกันให้ได้ประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

มจร

ผลประโยชน์ที่ได้รับ

ความเหมือน ทั้ง 2 แนวคิดมองผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างเครือข่ายเหมือนกัน กล่าว คือ การสร้างเครือข่ายเป็นการผนึกพลังการทำงานเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีกว่าการทำงานเพียงลำพัง เพราะไม่เกิดการแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลหรือทรัพยากรที่เราขาดแคลนและการประสานงานทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายทำให้เกิดความสามัคคีและความตั้งใจทำงานกันอย่างเข้มแข็งเพราะมีความคิดเห็นตรงกัน มุ่งมั่นเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ความแตกต่าง ในทางเศรษฐศาสตร์มองผลประโยชน์เช่นเดียวกับข้างต้น นั่นคือ ตามแนวคิดการรวมพลัง (Synergy) คือ $2+2 = 5$ ซึ่งหมายความว่า การรวมพลังนำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีคุณค่าหรือเข้มแข็งมากกว่าการที่แต่ละองค์จะทำงานโดยโดดเดี่ยว ซึ่งอาจจะได้ผลลัพธ์เพียง $2+2 \leq 4$ นอกจากนี้ยังมีทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) ซึ่งอธิบายถึงการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน คือแต่ละฝ่ายมองเห็นประโยชน์ที่ตนต่างจะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างเครือข่าย (<http://www.labschools.net/cur/cur/sripong.htm#network>>2 5 2 6 :1 2) ใน ขณะ ที่ พระพุทธศาสนามองว่า ผลประโยชน์ของการสร้างเครือข่ายคนดีที่มีต่อตัวเรา และสังคม มี 4 ประการ ได้แก่ 1) มีเครือข่ายคนดีเป็นรั้วบ้าน คือ มีรั้วบ้านที่จะคุ้มครองป้องกันบ้านของเราให้ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ เช่น โจรร้าย อบายมุข เป็นต้น 2) เป็นโอกาสดีแห่งการบรรลุเป้าหมายชีวิต คือ มีเครือข่ายคนดีก็เท่ากับว่าอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม เพราะแวดล้อมไปด้วยคนประเภทสองตา ย่อมเกื้อกูลส่งเสริมการประกอบอาชีพของเราให้ประสบความสำเร็จได้โดยง่าย

นอกจากผลประโยชน์ที่ได้ดังกล่าวแล้ว การสร้างเครือข่ายคนดีหรือกัลยาณมิตรยังมีบทบาทที่สำคัญที่สุดต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ด้วย ได้แก่ การแสวงหาทรัพย์ (อุฏฐานสัมปทา), การออมทรัพย์ (อารักขสัมปทา) และการบริโภคทรัพย์ (สมชีวิตา) ดังนี้ 1) อุฏฐานสัมปทา คือ การแสวงหาทรัพย์ ที่ถูกต้องชอบธรรมด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยประกอบด้วยปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม หรือเรียกว่า การหากเป็น นั้น ถ้าสังคมเต็มไปด้วยบุคคลประเภทคนตาเดียว (ไม่มีปัญญาหาทรัพย์มาเลี้ยงชีวิต ไม่มีปัญหาทำให้ทรัพย์เพิ่มพูน และไม่มีปัญญาเข้าใจธรรมะ บาปคุณคุณโทษ) และขาดแคลนผู้มีลักษณะนิสัยเป็นกัลยาณมิตรผู้คนในสังคมย่อมไม่มีทางประกอบอาชีพอย่างสุจริตได้เลย ตัวอย่างที่ได้เห็นได้ชัดในสังคมก็คือทุกๆ ที่ผู้คนโดยทั่วไปประจักษ์แจ้งแก่ใจว่าการค้าขายเสพติดให้โทษ 2) อารักขสัมปทา คือ การออมทรัพย์เพื่อจะได้ใช้ทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ที่ได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรและชอบธรรมให้พ้นจากภัยอันตรายต่างๆ เพื่อไม่ให้ทรัพย์นั้นเสื่อมสูญหายไป รวมถึงการรู้จักถนอมทรัพย์ให้จรัสยั่งยืนยาวนานขึ้น หรือที่เรียกว่า การเก็บเป็น นั้นย่อมมีผลต่อเนื่องจากการหาด้วย กล่าวคือ ถ้าบุคคลล้มเหลวในการทำงานมาหากิน ย่อมไม่มีทรัพย์สมบัติเก็บหรือถ้าเขาประสบความสำเร็จในการทำมาหากินจากอาชีพทุจริตผิดกฎหมาย ทรัพย์ที่ได้รับย่อมมีวิบัติติดมาด้วย 3) สมชีวิตา คือ การใช้ทรัพย์อย่างประหยัดตามความจำเป็น รู้จักบริหารจัดการทรัพย์ที่มี

กำหนดรายจ่ายไม่ให้เกิดินรายได้ เป็นอยู่อย่างพอดี เลี้ยงชีพตามสมควรแก่ฐานะไม่ฟืดเคืองหรือฟุ่มเฟือยจนเกินไป หรือที่เรียกว่า การใช้เป็นนั้น บุคคลประเภทตาเดียว ถ้าเขาไม่ประสบความสำเร็จในการทำมาหากิน เขาอาจใช้ทรัพย์ที่มีอยู่ให้หมด

ไปกับบอขายมุกต่างๆ การใช้ไม่เป็นของเขา ย่อมทำให้เดือดร้อนและยากจนยิ่งขึ้น

สรุป

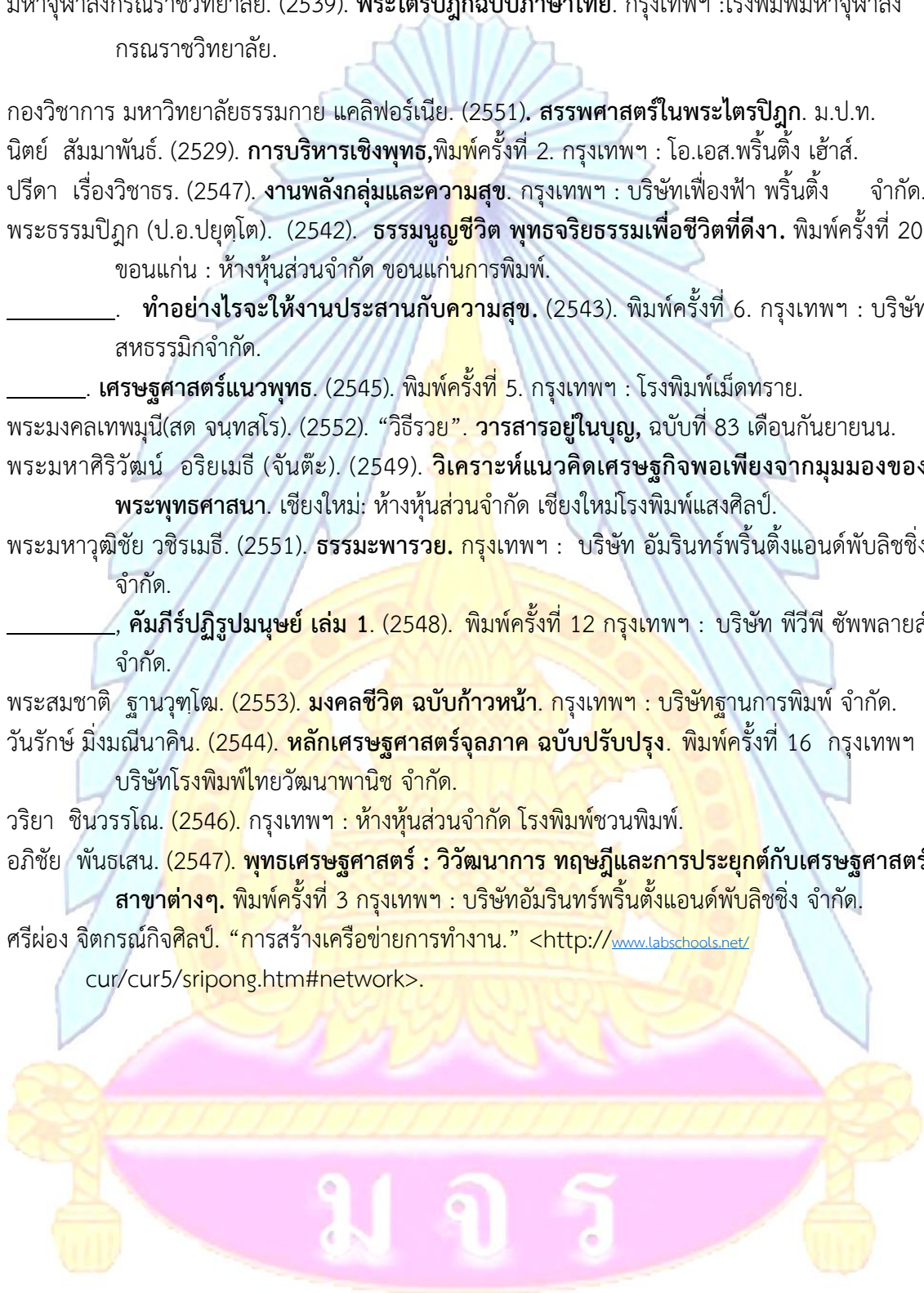
การประกอบอาชีพการงานรายได้ที่ได้จากการทำงานแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ รายได้ประจำและประกอบอาชีพไม่ได้ระบุนักถึงลักษณะอาชีพการงานที่ควรหรือไม่ควรประกอบควรประกอบแต่สัมมาอาชีพทั้งทางกายวาจาและใจเป็นอาชีพที่สุจริตชอบธรรมและงดเว้นมิฉฉาอาชีพ การแสวงหาทรัพย์ต้องขยันหมั่นเพียรมีความรู้ความสามารถการบริหารจัดการที่ดีและมีปัญญาในการวางแผนและแก้ไขการทำงานให้สำเร็จลุล่วงได้ดีต้องมีความสามารถการกระทำความรู้ความสามารถความขยันการบริหารวิสัยทัศน์จากการกระทำดังกล่าวซึ่งเรียกว่าสาเหตุหยาบจากการกระทำดังกล่าวที่เรียกว่าสาเหตุละเอียดในวณิซสูตร ความต้องการในการทำงานทำงานได้เพราะมีความต้องการหรือความอยากในการทำงานและเมื่อทำงานแล้วย่อมต้องการได้รับผลจากการทำงานด้วย เจื่อนใจให้ได้ผลอื่นทำงานแบบมีโลหะเพื่อต้องการผลตามกฎสมมติของมนุษย์ทำงานเพราะต้องการคุณภาพชีวิตผลที่ได้รับตรงกับความต้องการทันที จึงมีความสุขที่ได้ทำงาน การทำงานและการพักผ่อนหลักการทำงานและการพักผ่อนปรากฏในข้อพึงปฏิบัติของนายจ้างและลูกจ้างมองการทำงานเป็นสิ่งจำใจ เป็นทุกข์ และมองการพักผ่อนเป็นสิ่งน่าพอใจ เป็นสุขมองการทำงานเป็นความสุขถ้าปฏิบัติถูกต้องตามเหตุปัจจัยหรือธรรมชาติ พระพุทธศาสนาการแสวงหาทรัพย์กับการผลิตกระบวนการผลิตประกอบด้วยปัจจัยการผลิตกระบวนการผลิตและผลผลิตการผลิตเป็นการสร้างหรือการทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาใหม่ การผลิตเป็นการแปรสภาพจากสิ่งหนึ่งไปเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการให้เกิดสภาพใหม่โดยทำลายสภาพเก่ามี 2 ประเภทคือการผลิตเท่ากับการทำลาย และการผลิตเพื่อทำลาย ทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยการผลิตทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตประเภทหนึ่งไม่ได้แจกแจงรายละเอียดของทรัพยากรมนุษย์ทรัพยากรมนุษย์ประกอบด้วยกล้ามเนื้อ และพลังสมองซึ่งพลังสมองประกอบ ด้วยความฉลาด และปัญญาการออมทรัพย์ และจุดมุ่งหมายของการออมเพื่อป้องกันอันตราย เป็นหลักประกันและเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตเพื่อป้องกันอันตราย เป็นหลักประกัน และเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตในชาตินี้เพื่อป้องกันอันตราย

มจร

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กองวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมกาย แคลิฟอร์เนีย. (2551). **สรรพศาสตร์ในพระไตรปิฎก**. ม.ป.ท.
- นิตย สัมมาพันธ์. (2529). **การบริหารเชิงพุทธ**, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์.
- ปรีดา เรื่องวิชาการ. (2547). **งานพลังกลุ่มและความสุข**. กรุงเทพฯ : บริษัทเพื่องฟ้า พรินติ้ง จำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2542). **ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ 20. ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ขอนแก่นการพิมพ์.
- _____. **ทำอย่างไรจะให้งานประสานกับความสุข**. (2543). พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัท สหธรรมิกจำกัด.
- _____. **เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ**. (2545). พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- พระมงคลเทพมุนี(สด จนฺทสโร). (2552). “วิธีรวย”. **วารสารอยู่ในบุญ**, ฉบับที่ 83 เดือนกันยายน.
- พระมหาศิริวัฒน์ อริยมณี (จันต๊ะ). (2549). **วิเคราะห์แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงจากมุมมองของพระพุทธศาสนา**. เชียงใหม่: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี. (2551). **ธรรมะพารวย**. กรุงเทพฯ : บริษัท อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- _____. **คัมภีร์ปฏิรูปมนุษย์ เล่ม 1**. (2548). พิมพ์ครั้งที่ 12 กรุงเทพฯ : บริษัท พีวีพี ซัพพลายส์ จำกัด.
- พระสมชาติ ฐานวุฑโฒ. (2553). **มงคลชีวิต ฉบับก้าวหน้า**. กรุงเทพฯ : บริษัทฐานการพิมพ์ จำกัด.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน. (2544). **หลักเศรษฐศาสตร์จุลภาค ฉบับปรับปรุง**. พิมพ์ครั้งที่ 16 กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- วริยา ชินวรรณ. (2546). กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อภิชัย พันธเสน. (2547). **พุทธเศรษฐศาสตร์ : วิวัฒนาการ ทฤษฎีและการประยุกต์กับเศรษฐศาสตร์สาขาต่างๆ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : บริษัทอัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- ศรีผ่อง จิตกรณกิจศิลป์. “การสร้างเครือข่ายการทำงาน.” <<http://www.labschools.net/cur/cur5/sripong.htm#network>>.

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Loei Buddhist College

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์

JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2541 สภามหาวิทยาลัยมีมติในการประชุมครั้งที่ 8/2541 ให้ยกฐานะศูนย์การศึกษาเลยเป็น วิทยาลัยสงฆ์ จังหวัดเลย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายการศึกษาระดับอุดมศึกษาคือ คณะครุศาสตร์ให้ตอบสนอง ความต้องการของผู้ศึกษา ตามเวลา และโอกาสอันสมควรเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการกระจาย โอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงแก่ผู้ด้อยโอกาส เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วม ดำเนินการศึกษาระดับบาลีอุดมศึกษาในด้านการบริหารงาน และวิชาการให้เกิดประโยชน์แก่พระภิกษุ สามเณร ในชนบท และสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างที่ พึงประสงค์ และมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีพันธกิจ ดังนี้ 1. ผลิตบัณฑิต ผลิต และพัฒนาศักยภาพให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 9 ประการ คือ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ใฝ่รู้ใฝ่คิด เป็นผู้นำด้านจิตใจและปัญญา มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม มีโลกทัศน์ กว้างไกล มีศักยภาพที่จะ พัฒนาตนเอง ให้เทียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรม 2. วิจัยและพัฒนา การวิจัยและค้นคว้า เพื่อ สร้างองค์ความรู้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เน้นการพัฒนาองค์ความรู้ในพระไตรปิฎก โดย วิธีสหวิทยาการแล้วนำองค์ความรู้ที่ค้นพบมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ศีลธรรม และจริยธรรมของสังคม รวมทั้งพัฒนา คุณภาพงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 3. ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการ แก่สังคมส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม ตามปณิธานการจัดตั้งมหาวิทยาลัย ด้วย การปรับปรุงกิจกรรมต่างๆ ให้ประสานสอดคล้อง เอื้อต่อการส่งเสริม สนับสนุนกิจการคณะสงฆ์ สร้าง ความรู้ ความเข้าใจหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่ ประชาชน จัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม เพื่อพัฒนาพระสงฆ์และบุคลากรทางศาสนา ให้มีศักยภาพ ในการธำรงรักษา เผยแผ่หลักคำสอน และเป็นแกนหลักในการพัฒนาจิตใจในวงกว้าง 4. ทำนุบำรุง

ศิลปวัฒนธรรมเสริมสร้าง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เอื้อต่อการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย สนับสนุนให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาเป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีคุณภาพ

หลักสูตรปัจจุบันที่ วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้เปิดดำเนินการเรียนการสอน อยู่ 3 สาขาวิชา คือ

1. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย
2. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
3. สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิชาเอกการปกครอง

หลักสูตรประกาศนียบัตร มีอยู่ 1 โครงการ คือ

1. โครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรพระพุทธศาสนา (ป.พศ.)

วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้ความรู้แก่ นิสิต และบริการวิชาการชุมชน ในฐานะที่เป็นกองบรรณาธิการวารสารวิชาการ มจร.เลย ปริทัศน์ ด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ได้ตระหนักถึงภารกิจในอันที่จะเป็นแหล่งรวบรวม และเผยแพร่ความรู้ความคิดในรูปของการเสนอบทความวิชาการ บทความวิจัย และเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการ รวมทั้งภารกิจที่จะจัดระบบส่งเสริมสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัย รวบรวม เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในผลการศึกษาวิจัยเหล่านั้น ไปสู่กลุ่มผู้อ่านที่เป็นประชาชนทั่วไปได้กว้างขวาง อันจะยังคุณค่าต่อการศึกษาย่างสูง ด้วยเหตุนี้ จึงได้พยายามผลักดันให้มีการจัดทำวารสารวิชาการชื่อ วารสาร มจร.เลย ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW) ด้านสังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์และพระพุทธศาสนา ขึ้นมีกำหนดออกในระยะแรกปีละ 3 ฉบับ ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีละ 100,000. บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) บทความทุกเรื่อง มีผู้ทรงคุณวุฒิเฉพาะสาขาวิชา เป็นผู้ประเมินบทความ (double blinded peer review) เพื่อให้บทความ ที่ตีพิมพ์มีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานสากล เพื่อนำไปสู่การเกิดองค์ความรู้ใหม่ และต่อยอดการพัฒนาในศาสตร์ และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป และบทความทุกเรื่องได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน และภายนอก วิทยาลัยสงฆ์เลย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มจร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างเสริมด้านงานวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) รัฐศาสตร์ 2) พระพุทธศาสนา 3) บริหารการศึกษา 4) ครุศาสตร์ 5) ศิลปศาสตร์ 6) รัฐประศาสนศาสตร์ 7) ศึกษาศาสตร์

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW)

กำหนดการเผยแพร่ 3 ฉบับ ต่อปี

ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน)

ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม- สิงหาคม)

ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม)

ดร.จารุกิตติ์ พิริยสุวัฒน์

บรรณาธิการ

วารสาร มจร. เลย์ ปริทัศน์ (JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW)

มจร

MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY LOEI BUDDHIST COLLEGE

JOURNAL OF MCU. LOEI REVIEW

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม-เมษายน 2563

Vol. 1 NO. 1 January – April 2020